

MARIJA ŠERCER

JATAGANI

U POVIJESNOM MUZEJU HRVATSKE

ZAGREB
1975.

POVIJESNI MUZEJ HRVATSKE
ZAGREB

KATALOG MUZEJSKIH ZBIRKI
XI

Urednik
Dr LELJA DOBRONIC

MARIJA ŠERCER

JATAGANI
U POVIJESNOM MUZEJU HRVATSKE

ZAGREB
1975.

SADRŽAJ

Opći uvod	— — — — —	str. 7
Jatagani u Povijesnom muzeju Hrvatske	— — — — —	str. 9
Crtež jatagana s nazivima pojedinih dijelova	— — — — —	str. 18
Katalog	— — — — —	str. 19
Sastav kataloške jedinice, kratice, tumačenja	— — — — —	str. 20
Datirani jatagani	— — — — —	str. 21
Jatagani s natpisima bez datuma	— — — — —	str. 55
Jatagani bez natpisa i datuma	— — — — —	str. 70
Sječiva jatagana	— — — — —	str. 84
Prerađeni jatagani	— — — — —	str. 85
Popis ilustracija	— — — — —	str. 88
Die Jatagansammlung des Historischen Museums von Kroatien	— — — — —	str. 91
Texte zu den Abbildungen	— — — — —	str. 97
Ilustracije, table I—XIX		
Arapski tekstovi, table XX—XXV		

Prijevod sažetka na njemački:
Dr BLANKA JAKIĆ

Prijevod arapskih tekstova:
Prof. MUHAMED ZDRALOVIĆ

Snimci oružja:
SINIŠA KNAFLEC

Tisak:
MEDICINSKA NAKLADA, ZAGREB, ŠALATA bb

Drugi katalog zbirke oružja Povijesnog muzeja Hrvatske posvećen je jataganima. Ta vrsta zanimljivoga dekorativnog orijentalnog oružja veoma se dugo upotrebljavala kod jugoslavenskih naroda.

U povodu stote obljetnice Bosansko-hercegovačkog ustanka 1875—1878. godine i u vezi s naoružanjem zaraćenih strana, odabrali smo jatagane za temu prigodne izložbe oružja.

Da bi obrada predmeta bila potpuna, pročitani su i transkribirani arapski tekstovi na sječivima jatagana. To je obavio prof. Muhamed Ždralović, asistent Orijentalne zbirke Historijskog instituta JAZU. Tekstove sažetka i popisa ilustracija prevela je na njemački jezik dr Blanka Jakić. Njima na tome najtoplije zahvaljujemo.

JATAGANI

Opći uvod

Jatagan je vrsta dugog noža sa zakrivljenim jednobridim sječivom. Potječe iz srednje Azije a Turci su ga prenijeli u naše krajeve.¹ Jatagan je postao vrsta nacionalnog oružja u vrijeme osmanske uprave i dio nošnje muškaraca u Srbiji, Crnoj Gori, Hercegovini i Boki Kotorskoj.²

Jatagan se često pogrešno naziva handžarom. U starom inventaru Povijesnog muzeja Hrvatske (u daljnjem tekstu PMH) svi jatagani su inventirani pod imenom handžar. V. Čurčić navodi da se u Crnoj Gori, na primjer, čuje samo jatagan, u Hercegovini je običnije handžar, dok se u Bosni sačuvalo ime dugi nož.³

U stranoj literaturi o oružju također dolazi do zbrke u nazivlju. H. Seitz smatra da je handžar zapravo bodež ili nož ali prije svega dugi nož sličan maču s jednobridim sječivom. Ovaj osnovni tip varira na razne načine i u detaljima u raznim muslimanskim zemljama, a na području istočnog Sredozemlja naziva se također jataganom.⁴ Neki stručnjaci kao H. Nickel razlikuju handžar od jatagana ali ih opisom ne određuju.⁵ E. Wagner smatra da izraz handžar upotrebljavaju južni Slaveni i muslimani Balkanskog poluotoka i Azije. Izraz jatagan upotrebljava se kod sjevernoafričkih muslimana u Maroku, Alžiru, Tunisu i Egiptu.⁶ W. Hummelberger razlikuje handžar od jatagana po duljini sječiva. Jatagan je oružje do 55 cm duljine a handžar je oružje od 55 cm. A. Dolleczeck naziva handžarom oružje koje zapravo odgovara jataganu. Navodi da su neke hrvatske i uskočke pomoćne čete u 30-godišnjem ratu bile naoružane handžarom. Ovim su oružjem naoružani i Trenkovi panduri 1741. godine, neki graničarski frajkorci kao i serežani do 1871. godine. 1869. godine normiran je handžar za konjičke dalmatinske strijelce s ustaljenim oblikom konveksno-konkavnog zakrivljenog sječiva i drškom od bivoljeg roga.⁸ F. Csillag također navodi naziv handžar umjesto jatagana.⁹

Ispravnu definiciju handžara i jatagana dali su u svojim publikacijama D. J. Fryer¹⁰ i G. C. Stone.¹¹

U starijoj domaćoj literaturi o oružju nema jasnoće u terminologiji. M. Praunspenger smatra da je handžar perzijska a jatagan turska riječ za jednu istu vrstu oružja.¹² V. Čurčić također ne razlikuje handžar od jatagana.¹³ U novijoj literaturi, stručnjaci Vojnog muzeja JNA u Beo-

gradu unijeli su više svjetlosti u cijelu problematiku i razjasnili su pojmove oko handžara i jatagana.¹⁴

Handžar je bodež s jakim sječivom koje je od polovine prema vršku veoma zakrivljeno. Sječivo je oštro s obje strane i bridovi su često ojačani. Po sredini sječiva nalazi se naglašeno rebro. Handžar je u Osman-skom Carstvu pripadao naoružanju janjičara i nošen je utaknut u čizmu. Pretpostavlja se da je u nas njegova upotreba bila neznatna, ograničena samo na janjičarske posade.¹⁵

Jatagan je oružje neobičnog izgleda kako po obliku sječiva tako i po obliku drška. Sječivo jatagana je zakrivljeno »u dva različita pravca, najprije konkavno idući od drška ka vrhu a zatim, suprotno, postaje konveksno približavajući se vrhu. Zbog ovakvog oblika sečiva snaga jatagana leži pri vrhu prilikom uboda, a pri sečenju vrlo se lako ubada u telo. Razlika u sečenju između krive sablje i jatagana leži u tome što se jatagan pri udaru mora vući od drška ka vrhu, a sablja od vrha ka dršku.«¹⁶

Prema obliku sječiva jatagani se dijele na krive i prave (krivci i pravci). Držak jatagana izrađen je od koštanih obloga sa većim ili manjim ušima. Uši mogu u slučaju potrebe poslužiti za naslanjanje vatrenog oružja.¹⁷ Prema boji drška jatagani se dijele na oružje sa svijetlim koštanim oblogama (bjelosapci) i na oružje sa tamnim koštanim oblogama (crnosapci). Kod nekih jatagana su dršci obloženi metalom, obično srebrom. Susreću se također jatagani sa dršcima od lijevane ornamentirane mjedi. Jataganima odgovaraju i korice izrađene od drveta, obložene kožom i okovane metalom.

U našim krajevima postojali su brojni centri za izradu jatagana. To su bili Travnik, Foča, Sarajevo, Hercegnovi, Kotor, Risan, Užice, Prizren i Skoplje.¹⁸ Jatagani su se izrađivali uz strogu podjelu rada. Sječivo su izrađivali nožari. Srmadžije (makazadžije, teldžije) ukrašavali su sječivo, bičakdžije su izrađivali koštane dijelove drška a kujundžije su izrađivali ukrasne dijelove: spojnicu (hašrmu),¹⁹ nastavak drška s listolikim ukrasom sječiva (parazvanu) i ukrase na koricama. Poseban majstor izrađivao je korice.²⁰

Jatagani izrađeni na našem području isključivo su obrtnički proizvodi.

U Francuskoj su se proizvodili jatagani u manufakturi oružja u Versailles-u a nazivali su se »yatagan« ili »coutelas oriental«. U nekim zemljama bajoneti su imali oblike slične sječivima jatagana, a proizvodili su se i kratki mačevi za udaranje (Haudegen) sa zakrivljenim sječivom.²¹ U drugoj polovini 19. stoljeća u Austriji se jatagani tvornički proizvode. Takvi su na primjer jatagani dalmatinskih streljačkih jedinica (br. 79 i 80) iz 1888. godine (vidi kat. br. 143).²²

Proizvodnja jatagana u Bosni i Hercegovini održala se do 1878. godine. Ubrzo poslije austrijske okupacije Sarajeva okupaciona uprava zabranila je proizvodnju i prodaju jatagana.²³

Jatagani u Povijesnom muzeju Hrvatske

Zbirka jatagana PMH sastoji se od 171 predmeta. Veći broj sačuvan je kompletno sa dršcima ali sa većim ili manjim oštećenjima. Manji broj jatagana sačuvan je u dobrom stanju. Kod pet predmeta (kat. br. 2, 168, 169, 170, 171) sačuvana su samo sječiva. Kod šest predmeta tog oružja susrećemo originalne drške (kat. br. 172, 173, 174, 175, 176) ili sječivo (kat. br. 177). To su prerađeni primjerci koje smo ipak zbog pojedinih originalnih dijelova uvrstili u katalog. Među tim primjercima nalazi se vrsta ukrasnog noža (kat. br. 178) čije sječivo oblikom odgovara sječivima jatagana. U katalogu je ukupno obrađeno 178 predmeta oružja.

PMH nastojao je prigodnom izložbom obilježiti 100-godišnjicu ustanka u Bosni i Hercegovini 1875.—1878. godine. Izbor je pao na zbirku jatagana. Naime, ta vrsta oružja bila je još u vrijeme ustanka u upotrebi. Unatoč naoružanju modernim i tehnički savršenijim vatrenim oružjem zaraćene strane su rado upotrebljavale u borbama na blizinu dugi nož — jatagan. Podaci o tome susreću se u dokumentima,²⁴ u literaturi²⁵ i u likovnoj umjetnosti.²⁶

S obzirom da je sječivo jatagana veoma često prekriveno arapskim tekstovima, pristupilo se njihovom dešifriranju.²⁷ U zbirci jatagana PMH nalazi se 119 signiranih i 79 datiranih predmeta. Naročito je značajno i vrijedno što se datirani predmeti javljaju u kontinuitetu od 1774. do 1878. godine. Za pojedine godine sačuvano je čak po nekoliko jatagana. Tako na primjer iz 1799.—1800. i 1805.—1806. godine potječu po četiri jatagana a iz 1809.—1810. godine šest predmeta. Veći nedostatak datiranih jatagana javlja se 30-tih i 50-tih godina 19. stoljeća kao i između 1868. i 1878. godine. Ti podaci ne govore u prilog opadanja produkcije jatagana već samo o karakteristikama zbirke PMH. Raspon datiranih jatagana koji započinje godinom 1774. a završava 1878. godinom tako važnom za daljnju sudbinu Bosne i Hercegovine, bio je dovoljan razlog da se započne s pripremanjem zbirke jatagana za izložbu u povodu 100-godišnjice Bosansko-hercegovačkog ustanka.

Prilikom sistematske obrade zbirke jatagana PMH došli smo do izvjesnih podataka koji su zasada karakteristični samo za navedenu zbirku. U slučaju obrade neke druge veće zbirke jatagana dobili bismo mogućnost provjeravanja ili potvrđivanja dobivenih rezultata.

Prema tipološkoj analizi, jatagani PMH ne odstupaju od literaturom utvrđenih primjera. Dršci su najčešće koštani, rjeđe drveni, izrađeni od svijetle ili tamne kosti, a neki su lijevani od metala (mjedi) ili su obloženi metalnim (srebrnim) okovima. U zbirci PMH nalazi se 88 jatagana sa svijetlim koštanim dršcima, 62 jatagana sa tamnim dršcima i 23 predmeta sa srebrom okovanim ili mjedenim dršcima. (Pribrojani su i dršci prerađenih primjeraka).

Dršci s ušima i sječivom su najkarakterističniji dijelovi jatagana. Razmotrit ćemo najprije oblike ušiju jatagana i sječiva a zatim način ukrašavanja tih dijelova.

Uši su kod jatagana veće ili manje, usječene ili neusječene. Usječene uši djeluju poput razmaknutih leptirovih krila koja su spremna poletjeti. Na manjem broju jatagana nalaze se izduljene polukružne uši a kod nekih blago fasetirane. Ovisno o veličini kosti iz koje se rezbare dršci ovisi i veličina ušiju. Zbog toga su neke uši malene pa unatoč uobičajenoj duljini sječiva djeluju kao da su namijenjene malim noževima. Zanimljivi su jatagani sa spojenim ušima koje promatrane sa strane djeluju kao ptičja glavica.

U PMH najveći broj jatagana (105 predmeta) ima veće ili manje uši, razmaknute i usječene. Neusječene polukružne uši nalazimo na 39 predmeta. Na 14 jatagana uši su fasetirane, a na šest jatagana su polukružno produljene. Svega četiri jatagana imaju spojene uši, a malene uši poput noževa susrećemo na osam predmeta. Ponekad se na koštanim oblogama držaka ispod ušiju nalaze rezbareni ukrasi u obliku nabora. Takve uši susrećemo na sedam jatagana.

Duljina jatagana PMH iznosi u prosjeku 66 do 76 cm (119 predmeta). Kratkijih jatagana do 66 cm duljine ima u zbirci 40 komada a jatagana preko 76 cm duljine 8 predmeta. (Nisu pribrojeni oštećeni i pre-rađeni primjerci.) Najkraći jatagan je kat. br. 80 (cjel. dulj. 47 cm, šir. sječ. 2,5 cm) a najdulji je kat. br. 166 (cjel. dulj. 89 cm, šir. sječ. 3,5 cm). Širina sječiva kod većine jatagana iznosi oko 3 cm.

U PMH 134 jatagana imaju zakrivljena sječiva, a kod 37 predmeta su sječiva ravna. Sječiva jatagana su vitka i unatoč zakrivljenosti proporcionalne širine. Na nekoliko predmeta sječiva se proširuju prema vršku u obliku jezika. Takva su na primjer sječiva kod kat. br. 145, 146, 147, 166 i 177). Među oštećenim primjercima jatagana bez drška nalazi se dosta masivno sječivo (kat. br. 168) s jakim hrptom i blagom krivinom oštrice. Iako je datiranje jatagana veoma teško, jer se oblik sječiva stoljećima nije mijenjao, ipak smo ovaj predmet obzirom na nalazište (Kupa kod Siska) smjestili u vrijeme 16.—17. stoljeća. Taj jatagan je prema tome najstariji predmet ovog kataloga.

Prema ornamentici, drške jatagana PMH možemo podijeliti u tri veće skupine:

1. na drške ukrašene filigranom i ukrasnim kamenjem na spojnicu te filigranom na nastavku drška i na listolikom ukrasu sječiva (53 predmeta),

2. na drške ukrašene baroknim vegetabilnim ukrasima na spojnicu i na listolikom ukrasu sječiva (49 predmeta) i

3. na drške lijevane od mjedi ukrašene baroknom ornamentikom (17 predmeta).

U prvoj skupini razlikujemo dvije varijante filigranskog ukrasa:

- a) filigran s motivom zrna (granula)²⁸ na nastavku drška a često i na spojnicu (10 komada),

- b) filigran s motivom kolutića²⁹ na nastavku drška (33 predmeta).

U drugoj skupini također razlikujemo dvije varijante ukrasa:

- a) motiv ljustaka na nastavku drška (31 predmet) i

- b) jednostavan nastavak drška s poprečnim brazdama (11 predmeta).

Treća skupina držaka jatagana lijevana je od mjedi s većim ili manjim usječenim ili neusječenim ušima. Na njima se susreće ukras baroknih vitica i zavoja (17 komada).

Osim navedenih ukrasa na jataganima PMH susrećemo drške ukrašene na metalnim dijelovima utisnutom vegetabilnom ornamentikom (7 predmeta). Neki jatagani imaju brazdanu spojnicu i nastavak drška s polukružnim završetkom (koji je prekriven brazdama (7 komada). Ponekad su dršci ukrašeni zupčastim crticama (4 predmeta), dok se na nekim dršcima nalazi ukras ukucanih čavlića i kolutića (2 komada).

Znatan broj jatagana dospio je do nas s većim oštećenjima. Najčešće nedostaje listoliki ukras sječiva, nastavak drška ili spojnicu. Zbog tih oštećenja teško je bilo odrediti mjesto jatagana u već spomenutim skupinama.

Neki jatagani izrađeni su bez ukrasa, jednostavno i skromno, vjerojatno u skladu s materijalnim mogućnostima pojedinih naručilaca i kupaca.

Sječiva na jataganima ukrašena su natpisima i ornamentima koji su najčešće izvedeni tauširanom srebrnom žicom. Na četiri jatagana tekst je izveden zlatnom žicom (kat. br. 3, 31, 58, 101). Natpisi i ukrasi javljaju se ponekad samostalno ali se često međusobno isprepliću. Tanka srebrna žica započinje svoj put po sječivu kao jednostavna nit koja se poput veza oblikuje u stilizirane cvjetove, splet trolista ili rozete. Pri susretu s arapskim natpisom ona ga zaobilazi, uokviruje, spaja polja s natpisima da bi u stanjenom dijelu sječiva u blizini vrška završila kao obična, tanka, srebrna nit. Na taj način ornamentika sječiva ma koliko bila bogata ne djeluje prenatrpano već daje dojam sklada, ravnoteže i simetrije.

Natpisi su obično uokvirani u pačetvorinu, pisani u jednom ili dva reda, flankirani stiliziranom ornamentikom (na primjer: kat. br. 21, 26, 47, 58, 62, 69, 71, 72, 74, 94, 101, 104, 117). Neki natpisi se nalaze uklop-ljeni u medaljon (kat. br. 31, 59, 61, 70), a drugi u neku vrstu cvijeta ili ornamentalnog oblika (kat. br. 10, 65, 84, 94, 97, 111). Svega na tri jatagana susrećemo s obje strane sječiva dulji natpis (kat. br. 12, 20, 24). Gravirani natpis bez ukucane žice nalazimo na četiri jatagana (kat. br. 81, 104, 114, 117), a jetkani natpis reljefno istaknut na točkastoj podlozi izveden je također na četiri jatagana (kat. br. 75, 76, 90, 92).

Tekstovi na jataganima pisani su osmanskim jezikom. Svega nekoliko natpisa pisano je arapski, dok na jednom jataganu susrećemo natpis na perzijskom jeziku (kat. br. 8).

Natpisi najčešće sadrže molbu Bogu i njegovu poslaniku. Na jataganima su česti stihovi sa poukama o životu. Na izvjesnom broju sječiva nalaze se imena sedmorice spavača pećine kod Efeza i ime njihova psa Kitmira. Spavači su prema Qur'anu prespavali 309 godina u pećini. Likovi su preuzeti iz kršćanske ikonografije.³⁰ Prema narodnom vjerovanju ta imena trebala su čuvati jatagan od korozije i uništenja. Od magičnih znakova na sječivima jatagana najčešća je Salomonova zvijezda.

Većina signiranih jatagana označena je imenom majstora koji je izradio oružje i imenom vlasnika. Često se uz ta imena javljaju oznake društvenog položaja kao na primjer aga ili beg (kat. br. 6, 26, 27, 32, 40, 58, 59, 62, 69, 71, 73, 74, 77). Vlasnik jednog jatagana bio je spahija Omer (kat. br. 50). Uz ime kovača svega jedanput nailazimo na oznaku cehovskog položaja — kalfa (kat. br. 8), a jednom na oznaku majstor (kat. br. 42). Najčešće se uz ime vlasnika javlja titula baša (kat. br. 1, 3, 4, 5, itd.) koju ponekad nose i majstori (kat. br. 4, 90). To ukazuje na to da su osobe s ovim titulama bila vojna lica — janjičari.

Najveći dio obrtnika u Bosni bili su janjičari (do fermama o njihovom raspuštanju 1826. godine). Pojedini cehovi organizirani su u zasebne vojne jedinice tako da su pojedinci pripadali vojnim odjelima.³¹ Na tri jatagana (kat. br. 1, 4, 22) nalazimo uz natpise brojeve umetnute u slova. Kod jatagana kat. br. 1 susrećemo u arapskom slovu 'ain broj 79, kod jatagana kat. br. 4 nalazi se u arapskom slovu gim broj 35, a na kat. br. 22 stoji Guma'ad 45. Smatramo da ti brojevi označuju vojne odjele janjičara s obzirom da se uz ime vlasnika u dva slučaja susreće oznaka baša (kat. br. 1, 22), a na trećem jataganu (kat. br. 4) ta se oznaka javlja i kod majstora i kod vlasnika.

Veoma je teško odrediti kojemu kovačkom centru pripadaju jatagani. Samo na tri jatagana stoje oznake mjesta proizvodnje. To su: Sarajevo (kat. br. 103), Prijedor (kat. br. 79) i Amasija(?) u Turskoj (kat. br. 24). Ipak se može za većinu jatagana tvrditi da potječe iz naših krajeva. To dokazuju i natpisi sa djelomično ispisanim frazama ili nečitljivi tekstovi pisani prema predlošku. Njih su vjerojatno izrađivali domaći majstori koji nisu znali osmanski jezik. Na takve majstore upućuju i pravopisne pogreške kod imena Numan (kat. br. 6) i Šaban (kat. br. 53). Jedan jatagan izradio je majstor Ramo (kat. br. 37). To je ime hipokoristik imena Ramadan, karakteristično u Bosni.

Tri su jatagana osobito raskošne izvedbe (kat. br. 26, 42, 58). Dršci su okovani srebrom, ukrašeni koraljima i filigranom (kat. br. 26, 42) a jedan jatagan ima koštani držak s istim ukrasima (kat. br. 58). Korice su također okovane i raskošno opremljene. Po izvedbi su ovi predmeti slični jataganima koji potječu iz Skadra i Soluna ali su vjerojatno nastali na našem području.³²

Za jatagan kat. br. 118 pretpostavljamo da bi mogao biti domaće proizvodnje. Listoliki ukras na sječivu izrađen je na isti način s karak-

terističnim izrezom u obliku kružnice kakav susrećemo i na nekim jataganima sarajevske proizvodnje.³³

Neki jatagani označeni su uz natpis i žigom a ponegdje se javljaju samo žigovi (kat. br. 2, 21, 77, 80, 81, 88, 94, 97, 99, 100, 104, 106, 108, 117). Žigovi su teško čitljivi. U nekim žigovima su pročitana imena: Ali (?) — kat. br. 81, Ibrahim — kat. br. 94, Abdi — kat. br. 97, Mehmed — kat. br. 88, 100, Ferid — kat. br. 104 i Husein — kat. br. 108.

Za datiranje jatagana PMH poslužila nam je kao polazna točka skupina od 79 datiranih predmeta. Analizom ornamentike datiranih jatagana ustanovili smo da se u razdoblju od 1774. do 1878. godine javljaju 32 jatagana ukrašena filigranom, 33 jatagana s baroknim ukrasima, po dva jatagana s brazdanim polukružnim završetkom nastavka drška. Na osam jatagana nema ukrasa. Zaključili smo da se ukras filigrana javlja na jataganima od druge polovine 18. stoljeća do druge polovine 19. stoljeća. Barokne ukrase na dršcima jatagana susrećemo također od druge polovine 18. stoljeća, ali se od 1826.—1827. godine više ne pojavljuju. Jatagani s punciranim vegetabilnom ornamentikom javljaju se sredinom 19. stoljeća (točnije oko 1845.—1846. i oko 1857.—1858. godine). Jatagane s jednostavnom brazdanom spojnicom i brazdanim polukružnim nastavkom drška možemo datirati u vrijeme od kraja 18. stoljeća do 1833.—1834. godine. Jatagane s jednostavnom zupčastom ornamentikom datiramo u vrijeme od kraja 18. stoljeća do kraja 19. stoljeća.

Kod uspoređivanja imena i ornamentike datiranih jatagana uočili smo sličnosti kod slijedećih predmeta:

- majstor Ahmed kat. br. 3, 1779.—1780. mogao bi odgovarati istoimenom majstoru kat. br. 9, 1789.—1790. godine,
- majstor Mehmed kat. br. 27, 1803.—1804. mogao bi odgovarati istoimenom majstoru kat. br. 29, 1804.—1805. godine,
- majstor Ibrahim kat. br. 57, 1825.—1826. odgovara istomenom majstoru kat. br. 59, 1826.—1827. godine,
- majstor Salih sigurno je izradio jatagane kat. br. 73, 1862.—1863. i kat. br. 74, 1863.—1864. godine,
- majstor Mehmed sigurno je izradio jatagane kat. br. 75, 1864.—1865. i kat. br. 76, 1865.—1866. godine.

Uspoređivanjem imena majstora i ornamentike nedatiranih ali signiranih jatagana s imenima majstora datiranih predmeta došli smo do slijedećih pretpostavki:

- majstor Mustafa, kat. br. 40, 1809.—1810. mogao bi odgovarati istoimenom majstoru kat. br. 105,
- majstor Hasan, kat. br. 48, 1813.—1814. mogao bi odgovarati istoimenom majstoru kat. br. 106,
- majstor Husein, kat. br. 67, 1857.—1858. mogao bi odgovarati istoimenom majstoru kat. br. 108,

— majstor Salih, kat. br. 73, 1862.—1863. i kat. br. 74, 1863.—1864. mogao bi odgovarati istoimenom majstoru kat. br. 111. Po ornamentici spojnice drška veoma su slični kat. br. 2 i kat. br. 120.

Četiri jatagana (kat. br. 87, 88, 96 i 166) izdvajamo kao izuzetke jer se po načinu ukrašavanja drška i po kvaliteti izvedbe ukrasa ne uklapaju među predmete s uobičajenim baroknim ili filigranskim ornamentima. Zato smo kod njihovog datiranja ponegdje odstupili od utvrđenog vremenskog raspona. Jatagan (kat. br. 87) s ukrasom baroknih vitica čiji uzorak ne odgovara većini predmeta ukrašenih baroknom ornamentikom, datirali smo ipak u vrijeme od druge polovine 18. stoljeća do oko 1830. godine. Jatagan (kat. br. 88) s kasnobaroknim (rokoko) ukrasom školjki i zavoja u preciznoj izvedbi, jedini je primjerak takve dekoracije u našoj zbirci. Datirali smo ga u vrijeme od druge polovine 18. stoljeća do oko 1850. godine. Veoma je upadljiv po šarolikosti izmjenično postavljenih crvenih koralja i plavih tirkiza kat. br. 96. Prema ukrasu filigrana datirali smo ga u vrijeme od druge polovine 18. stoljeća do druge polovine 19. stoljeća. Okov drška jatagana kat. br. 166 ističe se kvalitetnom izvedbom jetkane i pozlaćene ornamentike. Rubovi listolikog ukrasa rezani su na isti razvedeni način kao kod kat. br. 81 a sječivo je takoreći identično sječivu kat. br. 177. Jatagan kat. br. 166 datirali smo u 19. stoljeće.

Svi datirani, signirani i nesignirani jatagani, osim prije navedenih izuzetaka, datirani su prema ornamentici u vremenska razdoblja koja smo utvrdili na temelju datiranih predmeta.

Jatagani ukrašeni baroknom vegetabilnom ornamentikom datirani su u vrijeme od druge polovine 18. stoljeća do oko 1830. godine.

Jatagani ukrašeni filigranom datirani su u vrijeme od druge polovine 18. stoljeća do druge polovine 19. stoljeća.

Jatagani s jednostavnom brazdanom spojnicom i brazdanim polukružnim završetkom nastavka drška datirani su u vrijeme od kraja 18. stoljeća do prve polovine 19. stoljeća.

Jatagani s ukrasom zupčastih ortica datirani su u vrijeme od kraja 18. stoljeća do druge polovine 19. stoljeća.

Jatagani s utisnutom vegetabilnom ornamentikom datirani su između 1840. i 1860. godine.

Jatagani s lijevanim mjedenim dršcima ukrašeni baroknom ornamentikom vitica datirani su u 19. stoljeće.

Svi ostali jatagani bez osobitih karakteristika datirani su također u 19. stoljeće.

Kod prerađenih predmeta oružja uklopljenih u katalog sva sječiva datirana su u 18. stoljeće (kat. br. 172, 173, 174, 175, 176) a dršci su vjerojatno nastali krajem 18. ili u 19. stoljeću.

Vrsta ukrasnog noža (kat. br. 178) podsjeća po kvaliteti izvedbe i po vrsti čelika na predmete koji su se proizvodili u 19. stoljeću u Isfahanu (Iran).

Po svom historijatu i po dekoraciji sječiva neobično je zanimljiv kratki mač kat. br. 175. Mač se 1846. godine nalazio u posjedu fra Grga Martića što potvrđuje natpis na spojnici drška. Iste godine je vjerojatno izvršena obnova drška. 1850. godine fratar ga je darovao banu Josipu Jelačiću. Darivanje je izvršeno posredovanjem Ignjata Alojzija Brlića iz Slavenskog Broda odnosno njegova sina Andrije Torkvata.³⁴ Ban je primio mač početkom 1852. godine, zahvalio se darovatelju pismom a dar uzvratio sabljom.

Sječivo mača je bogato ukrašeno sa 12 ovala (sa svake strane po šest) u kojima su prikazani događaji iz života Josipa Egipatskog. Ispod ovala su polja s odgovarajućim latinskim tekstovima.

Fra Grga Martić smatrao je da mač potječe iz vremena križarskih ratova. Međutim tema i način prikazivanja karakteristični su za vrijeme baroka. Detaljnom analizom likovnih i ornamentalnih detalja dokazali smo da je mač nastao vjerojatno na austrijskom području u prvoj polovini 18. stoljeća. Predložak kojim se majstor služio pri dekoraciji mača potječe najvjerojatnije iz druge polovine 17. stoljeća. Ostaci pozlate na sječivu ukazuju na to da je mač pripadao osobi višeg društvenog položaja. Tko je bila ta osoba i na koji način je mač dospio u Bosnu nismo uspjeli utvrditi. Možda će neki arhivski podatak ili obiteljska korespondencija rasvijetliti i tu zagonetku.³⁵

Jatagani PMH raspoređeni su u katalogu po poglavljima na sljedeći način:

I Datirani jatagani, kat. br. 1—79.

II Jatagani s natpisima bez datuma, kat. br. 80—119.

III Jatagani bez natpisa i datuma, kat. br. 120—167.

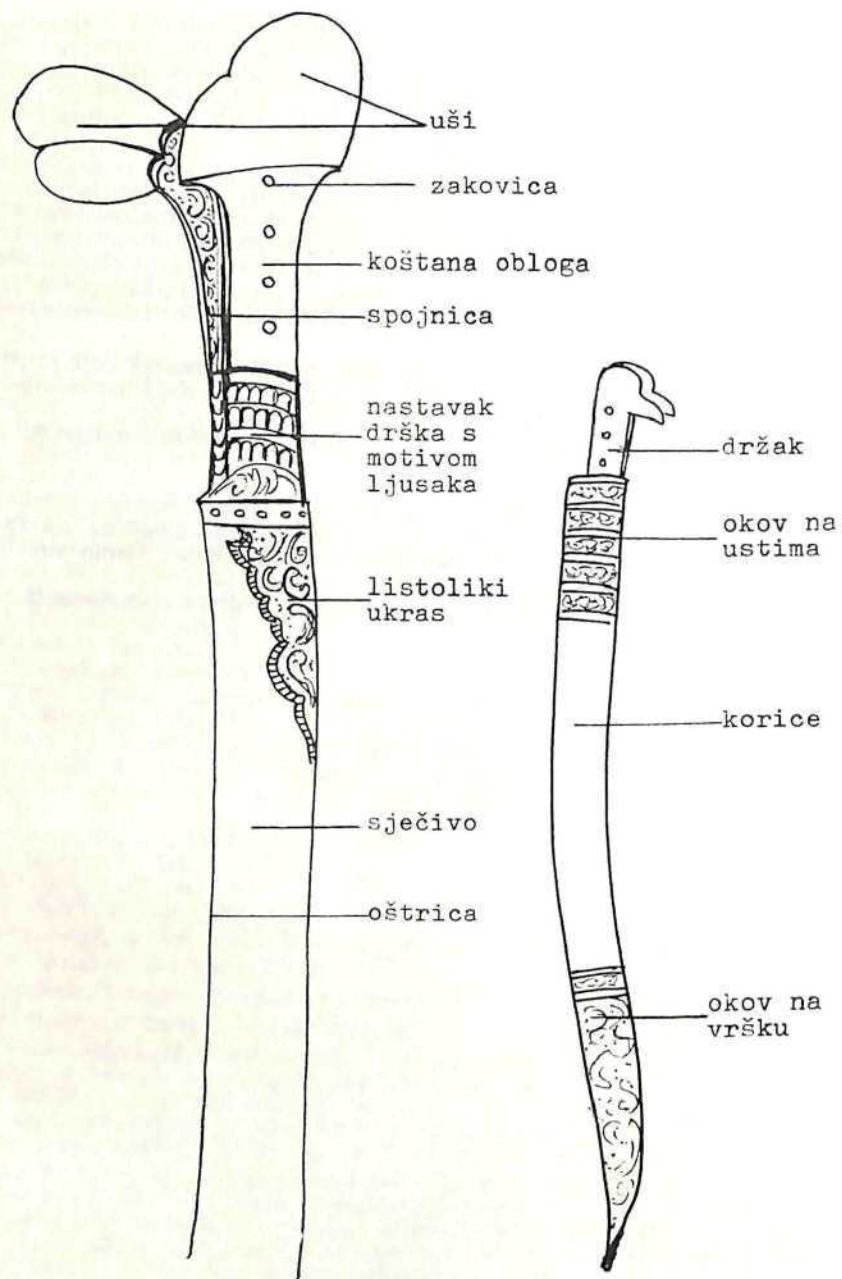
IV Sječiva jatagana, kat. br. 168—171.

V Prerađeni jatagani, kat. br. 172—178.

Unutar svakog poglavlja opisi jatagana raspoređeni su po kronološkom redosljedu.

BILJEŠKE:

1. Dr Đ. Petrović, Prilog upoznavanju načina rada sa muzejskim zbirka oružja i vrsta oružja izrađenog na Kosovu, u Makedoniji, Bosni i Hercegovini u XVIII i XIX veku, Beograd, 1974, 8.
2. Dr Đ. Petrović, op. cit., 7.
3. V. Čurčić, Starinsko oružje u Bosni i Hercegovini, Glasnik Hrvatskog državnog muzeja u Sarajevu, LV, Sarajevo, 1944, 97.
4. H. Seitz, Blankwaffen, II, Braunschweig, 1968, 341.
5. H. Nickel, Ullstein Waffenbuch, Berlin-Frankfurt/M-Wien, 1974, 197.
6. E. Wagner, Hieb- und Stichwaffen, Prag, 1966, 360.
7. Dr W. Hummelberger, Die Türkenbeute im Historischen Museum der Stadt Wien das 18. und 19. Jahrhundert, Vaabenhistoriske Aarboger, XVI, København, 1970, 12.
8. A. Dollecsek, Monographie der k. u. k. österr.-ung. blanken und Handfeuerwaffen, Graz, 1970, 32, 33.
9. F. Csillag, Kardok történelmükben, Budapest, 1971, 96.
10. D. J. Fryer, Antique Weapons A—Z, London, 1969, 86, 89.
11. G. C. Stone, Construction, Decoration and Use of Arms and Armor, New York, 1961, 351, 676.
12. M. Praunsperger, Oružje starih Hrvata, Zagreb, 1943, 95.
13. V. Čurčić, op. cit., 97.
14. Lj. Rajković, Zbirka jatagana Vojnog muzeja JNA, Vesnik Vojnog muzeja, 1, Beograd, 1954, 106—123.
Dr Đ. Petrović, op. cit., 1—24.
15. Dr Đ. Petrović, op. cit., 7.
16. Lj. Rajković, op. cit., 112.
17. A. Dollecsek, op. cit., 33.
18. Đ. Petrović, Prilog datiranju jatagana prema mestu izrade, Vesnik Vojnog muzeja, 3, Beograd, 1956, 172.
19. Hašrnu je izrađivao poseban majstor hašermedžija koji je pripadao zlatarskom esnafu. Držak se izrađivao od kosti (soma) koja se uvozila iz Rusije. H. Kreševljaković, Esnafi i obrti u Bosni i Hercegovini 1463.—1878, Zagreb, 1935, 115.
20. Đ. Petrović, op. cit., 176.
21. H. Seitz, op. cit., 341.
22. F. Csillag, op. cit., 96.
23. Lj. Rajković, op. cit., 110.
24. Korespondencija Vladimira Desnice, pismo br. 67, od 19. III 1876, »veliki noževi«, dokumentarna zbirka PMH.
25. S. Gopčević, Crnogorsko-turski rat 1876.—1878, Beograd, 1963.
26. Na primjer u djelima F. Quiquereza, N. Mašića, P. Jovanovića, Th. Valeria i dr.
27. Prilikom sređivanja i inventiranja zbirke jatagana PMH 1971. godine kod dešifriranja godina i čitanja imena pojedinih majstora i vlasnika pomogao je prof. F. Močanin, viši kustos Muzeja za umjetnost i obrt. Kompletnu obradu arapskih tekstova izvršio je prof. Muhamed Zdravlović, asistent Orijentalne zbirke Historijskog instituta JAZU. Njima i ovom prilikom najtoplije zahvaljujem.
28. Prema Đ. Petrović (Prilog upoznavanju . . ., Beograd, 1974, 9) karakteristika jatagana izrađenih u Foči bila bi srebro, pozlata i stavljanje granulacije umjesto tordirane žice na hašrmi (spojnici drška) i parazvani (listolikom ukrasu sječiva). Znati ukras javlja se na jataganima kat. br. 26 i 42. Jatagan sličan tima publiciran je u Katalogu oružja, odlikovanja i pečata, izd. Matične službe Istorijskog muzeja Srbije, Beograd, 1974, kat. br. 12. Za njega se kaže da je sličan jataganima koji potječu iz Skadra i Soluna ali je vjerojatno nastao na našem području. Prema tome ne možemo samo Foči pripisati ukrase s motivom zrna.
29. Ovaj način ukrašavanja Đ. Petrović pripisala je prizrenskim majstorima (Prilog datiranju jatagana prema mestu izrade, Vesnik Vojnog muzeja, 3, Beograd, 1956, 172—188). Kasnije je uočila da su jatagani ukrašeni na ovaj način najčešći u zbirka Jugoslavije i da ne mogu svi potjecati iz Prizrena. Oni su bili kao takvi u modi u 19. stoljeću i izrađivani su i u drugim mjestima u našoj zemlji. (Prilog upoznavanju . . ., Beograd, 1974, 9).
30. Sedmorica spavača (Die heiligen Siebenschläfer) su po kršćanskoj ikonografiji braća: Konstantin, Dionizije, Ivan, Malko, Martinijan, Maksimijan i Serapion. U vrijeme cara Decija 251. godine bili su kao kršćani proganjani i sakrili su se u pećinu čiji je ulaz car dao zazidati. 447. godine pod carem Teodozijem II željeli su građani Efeza pećinu pretvoriti u tor za ovce i kad su otvorili ulaz, probudili su braću. Braća su proglašena svecima i od 13. stoljeća prikazuju se u likovnoj umjetnosti s odgovarajućim atributima. H. Detzel, Christliche Ikonographie, Freiburg im Breisgau, 1896, 637.
31. Tako je na primjer jedan ćurčibaša (poglarar ceha krznara) koji je pripadao 97 odjelu, u drugoj polovini 18. stoljeća osuđen na smrt zbog neposlušnosti prema vlastima. H. Kreševljaković, op. cit., 96.
32. Katalog oružja, odlikovanja i pečata, izd. Matične službe Istorijskog muzeja Srbije, Beograd, 1974, kat. br. 12.
33. Isto, kat. br. 7 i 8.
34. I. A. Brlić u pismu sinu Andriji Torkvatu od 16. III 1850. kaže: »...Primio sam iz Bosne od fra Grge Martića, jedan znatni velestarinski bodež... a fratar je dao tom bodežu sada priliku od handžara...«. I. A. Brlić, Pisma sinu Andriji Torkvatu 1836—1855, II, Zagreb, 1943, 100, pismo br. 136.
35. Posebna studija o ovom maču nalazi se u štampi i bit će objavljena u Vesniku Vojnog muzeja br. 21.

KATALOG

Crtež prema E. Wagner, Hieb- und Stichwaffen, Prag, 1966
str. 437, tabla 75.

SASTAV KATALOŠKE JEDINICE

Redni broj. Naziv predmeta. Mjesto i vrijeme nastanka.

Opis predmeta (držak, sječivo).

Natpis, žig.

Korice.

Očuvanost.

Dimenzije.

Nalazište.

Način i vrijeme nabave.

Inventarni broj.

Objavljeno — literatura.

KRATICE

PMH — Povijesni muzej Hrvatske

R. M. — Ratni muzej, postojao u vrijeme II svjetskog rata u Zagrebu

kat. br. — kataloški broj

cjel. dulj. — cjelokupna duljina

dulj. sječ. — duljina sječiva

šir. sječ. — širina sječiva

r. — recto

v. — verso

op. cit. — opus citatum

TUMAČENJA

Kod transkripcije arapskog pisma nečitljiva mjesta označena su točkicama.

Riječi ili slova pročitana analogijom stavljena su u zagrade.

Iza riječi, kojih je čitanje nesigurno, stavljen je upitnik u zagradama.

JATAGANI

I Datirani jatagani

1. JATAGAN 1774—1775.
Držak od žućkaste kosti s većim usječenim ušima. Spojnica drška, nastavak drška i listoliki ukras na sječivu od srebra ukrašeni filigranom. Na nastavku drška motiv zrna.
Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno. Na sječivu s jedne strane srebrom tauširani natpis, a s druge strane ornament.
Natpis: Sene 1188. Amel el-Hacc Ibrahim, sahib Salih basa. Biçak elde gerek dilde Subhan 79'
Prijevod: Godina 1188 (po H.).¹ Izradio hadži Ibrahim, vlasnik Salih baša. Neka je nož u ruci a na jeziku Slavni. 'ain 79.
Korice nedostaju.
Dobro sačuvano.
Cjel. dulj. 66 cm, dulj. sječ. 52 cm, šir. sječ. 3 cm
Kupljeno od Š. Mosesa u Sisku 1900. godine.
Inv. br. 762
Tabla I, XX
2. JATAGAN 1776—1777.
Držak od žućkaste kosti s manjim ušima. Spojnica drška od srebra sa graviranim vegetabilnim ukrasom.
Sječivo čelično, jednobrido, ravno. S jedne strane sječiva utisnuti nečitljiv žig i srebrom tauširana godina: Sene 1190.
Prijevod: Godina 1190 (po H.).
Korice nedostaju.
Koštani dio drška s obje strane krpan.
Cjel. dulj. 69 cm, dulj. sječ. 57,3 cm, šir. sječ. 3 cm
Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.
Inv. br. 18158
3. JATAGAN 1779—1780.
Držak od tamne kosti s većim usječenim ušima. Spojnica drška od mjedi bez ukrasa.
Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno. Na sječivu s jedne strane zlatom tauširani natpis, a s druge strane zlatom tauširana ornamentika.

Natpis: 1193. Amel Ahmed, sahib Hüseyin basa.
Prijevod: 1193 (po H.). Izradio Ahmed, vlasnik Husein baša.
Korice drvene presvučene u voštano platno i opletene tankom mje-
denom žicom na ustima i u većem dijelu prema vršku.
Veoma oštećeno.
Cjel. dulj. 65,5 cm, dulj. sječ. 50,5 cm, šir. sječ. 2,9 cm, korice
64,2 cm
Kupljeno od poduzeća »Sljeme« 1957. godine.
Inv. br. 13090

4. SJEČIVO JATAGANA 1784—1785.

Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno. Na sječivu s jedne strane
srebrom tauširani natpis, a s druge strane srebrom tauširana orna-
mentika.

Natpis: Sene 1199. Amel Osman baša, (g 35) sâhib Mehmed² baša.
Biçak elde³ gerek dilde Subhân gerek.
Prijevod: Godina 1199. (po H.). Izradio Osman baša, vlasnik Meh-
med baša.
Neka je nož u ruci, neka je na jeziku Slavni.
Držak i korice nedostaju.
Cjel. dulj. 68,5 cm, dulj. sječ. 56,7 cm, šir. sječ. 3 cm
Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.
Inv. br. 13086

5. JATAGAN 1787—1788.

Držak od tamne kosti s većim usjećenim ušima. Spojnica drška od
metala ukrašena vegetabilnim ornamentima. Nastavak drška jedno-
stavan od mjedi.

Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno. Na sječivu s jedne strane
srebrom tauširana ornamentika, a s druge strane srebrom tauširani
natpis:

1202. Amel Musa, sâhib Muhammed baša.
Prijevod: 1202 (po H.). Izradio Musa, vlasnik Muhamed baša.
Korice nedostaju.
Spojnica drška mjestimično oštećena. Nastavak drška s jedne stra-
ne nedostaje.
Cjel. dulj. 72 cm, dulj. sječ. 57,4 cm, šir. sječ. 3,1 cm
Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.
Inv. br. 13099
Tabla VI

6. JATAGAN 1788—1789.

Držak od tamne kosti s manjim ušima. Spojnica drška od metala
ukrašena zupčastim crtama. Nastavak drška jednostavan od metala
s poprečnim brazdama.

Sječivo čelično, jednobrido, ravno. S jedne strane sječiva natpis:
1203. Amel Mehmed, sâhib Numan⁴ beg.
Prijevod: 1203. (po H.). Izradio Mehmed, vlasnik Numan beg.
Korice drvene presvučene djelomično u metal a dijelom u zeleni
baršun.
Metalni dijelovi oštećeni od korozije.
Cjel. dulj. 57 cm, dulj. sječ. 45,2 cm, šir. sječ. 2,8 cm, korice 49 cm
Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.
Inv. br. 13060
Tabla XX

7. JATAGAN 1788—1789.

Držak od tamnožute kosti s većim usjećenim ušima. Spojnica drška
od metala ukrašena filigranom i sa šest dugoljastih žljebljenih kora-
lja. Na spojnici vidljivi tragovi pozlate. Nastavak drška jednostavan
od metala.

Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno sa dva uska žlijeba uz hr-
bat. Na sječivu s jedne strane Salomonova zvijezda, a s druge stra-
ne djelomično čitljiv natpis: . . . sâhib Agan, 1203.

Prijevod: . . . vlasnik Agan, 1203. (po H.).
Korice drvene okovane na ustima i vršku mjedenim limom.
Držak učvršćen trakom od voštanog platna. Presvlaka na srednjem
dijelu korica nedostaje.
Cjel. dulj. 72 cm, dulj. sječ. 56,7 cm, šir. sječ. 3 cm, korice 62,5 cm
Kupljeno od Rudolfa Zikmundowskog, bankovnog činovnika u Za-
grebu 1913. godine.
Inv. br. 1919

8. JATAGAN 1789—1790.

Držak od žućkaste kosti s manjim usjećenim ušima. Spojnica drška
od metala pozlačena, ukrašena filigranom i sa šest okova u koje je
bilo uloženo ukrasno kamenje. Na donjem dijelu drška s obje stra-
ne i na gornjem dijelu sječiva bakrena listoliko oblikovana pločica.
Sječivo čelično, jednobrido, ravno. S jedne strane sječiva natpis na
perzijskom jeziku:

Amel Mehmed, sâhib Muhammed Usururi (?) zade⁵
Ez birayi mahvi isbati hatâ
Hangâr âmid der mebanet zeyni safa
Mubarek bād, seadet bād, sene 1204.
Prijevod: Izradio Mehmed, vlasnik Muhamed Usururi (?) zade.
Radi brisanja učinjenih grijeha
Handžar je sačinjen od lijepog ukrasa.
Bio slavan i sretan, godina 1204. (po H.).
Korice nedostaju.
Ukrasno kamenje na spojnici drška nedostaje.

Cjel. dulj. 67,5 cm, dulj. sječ. 57 cm, šir. sječ. 3 cm
Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.
Inv. br. 13065
Tabla I, XX

9. JATAGAN 1789—1790.

Držak od žučkaste kosti s manjim polukružnim ušima i rezbarenim naborima na koštanim oblogama. Spojnica drška od bakra ukrašena filigranom s motivom zrna. Nastavak drška od metala s listolikim ukrasom u gornjem dijelu sječiva.

Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno. Na sječivu s jedne strane natpis:

1204. Amel Ahmed, sāhib Hüseyin.

Prijevod: 1204 (po H.). Izradio Ahmed, vlasnik Husein.

Korice nedostaju.

Nastavak drška i spojnica oštećeni. Listoliki ukras s jedne strane sječiva nedostaje.

Cjel. dulj. 60 cm, dulj. sječ. 48 cm, šir. sječ. 3 cm

R. M. 584/2

Inv. br 13041

Tabla III

10. JATAGAN 1791—1792.

Držak od žučkaste kosti s većim usječenim ušima. Spojnica drška od pozlaćenog metala ukrašena filigranom i sa šest dugoljastih žljebljenih koralja. Nastavak drška s motivom zrna produljuje se u listoliki ukras na gornjem dijelu sječiva. Na nastavku drška i listolikom dijelu sječiva vidljivi tragovi pozlate.

Sječivo čelično, jednobrido, ravno, sa dva uska žlijeba uz hrbat. Na sječivu s jedne strane Salomonova zvijezda, a s druge strane natpis:

Amel Agan, sāhib Sālih 1206.

Prijevod: Izradio Agan, vlasnik Salih, 1206. (po H.).

Korice nedostaju.

Držak raskliman, nastavak drška i listoliki ukras sječiva oštećeni.

Cjel. dulj. 70,5 cm, dulj. sječ. 56,8 cm, šir. sječ. 3,5 cm

Kupljeno od Milana Praunspergera u Zagrebu 1940. godine.

Inv. br. 13069

11. JATAGAN 1791—1792.

Držak od tamne kosti s manjim usječenim ušima. Spojnica drška od srebra ukrašena vegetabilnom viticom. Nastavak drška jednostavan od srebra.

Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno. Na sječivu s jedne strane srebrom tauširana ornamentika, a s druge strane natpis:

1206. Amel Mehmed, sāhib Osman.

Biçak elde gerek dilde Subhan.

Prijevod: 1206. (po H.). Izradio Mehmed, vlasnik Osman.

Neka je nož u ruci a na jeziku Slavni.

Korice drvene presvučene u kožu i okovane metalom.

Korice oštećene. Metalni okov na ustima nedostaje.

Cjel. dulj. 76,5 cm, dulj. sječ. 63 cm, šir. sječ. 3 cm, korice 68 cm

Kupljeno od Milana Praunspergera u Zagrebu 1940. godine.

Inv. br. 3073

12. JATAGAN 1794—1795.

Držak od žučkaste kosti s većim usječenim ušima. Spojnica drška metalna pobakrena ukrašena filigranom i sa pet sačuvanih dugoljastih žljebljenih koralja. Nastavak drška obložen pobakrenim metalom s filigranskim ukrasom kolutića.

Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, s uskim žlijebom uz hrbat. U cijeloj duljini sječiva s obje strane natpis:

r.

Amel el-Hacc İbrahim zade 1209, sāhib ve mālīk . . .

Biçagimin şiddetinden ateş çikar işbu taştan

..... geçin işbu baştan.

Dem serişk akmaktan sokur size aya şefeki.

v.

Daima mergub ola beyne'n-nās

Nice mücevherāt beyninde cevheri elmās

Ola mazhar Hizir İlyās

Þula dāri bekada mekāni cenneti firdevs

İlahi dirim senden tebārek, sahibini olur mübārek.

Prijevod:

r.

Izradio hadži Ibrahim zade 1209. (po H.), vlasnik i posjednik . . .

Od žestine moga mača vatra frca iz kamena,

..... neka prođe glavom (?)

Ubadajući vas bez milosti krv i suza će poteći.

v.

Neka je uvijek poželjan među ljudima

Kao među draguljima dijamant.

Neka se pojavi kao . . . Hazreti Ilijas

I nađe vječnu kuću u vrtovima raja.

Moj Bože, od tebe je život blagoslovljen, neka bude njegovu vlasniku sretan.

Korice drvene presvučene u kožu i okovane metalom na ustima i vršku.

Cjel. dulj. 73 cm, dulj. sječ. 58,5 cm, šir. sječ. 3 cm, korice 63 cm

Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.

Inv. br. 13056

Tabla II, XXI

13. JATAGAN 1794—1795.
Držak drven, obojen tamnom bojom, s većim usjećenim ušima. Umjesto spojnice premaz zlatne boje koja se nalazi i na nastavku drška s polukružnim brazdanim završetkom. Držak učvršćen sa četiri bakrene zakovice oko kojih se nalaze mjedeni kolutići. Sječivo čelično, jednobrido, ravno. S jedne strane sječiva natpis: 1209. Amel Mustafa, sâhib Yusuf baša. Tevekkülî ala hâlikî abduhu. Prijevod: 1209. (po H.). Izradio Mustafa, vlasnik Jusuf baša. Oslanjam se na mog tvorca, njegov rob. Korice nedostaju. Vršak sječiva oštećen. Cjel. dulj. 66 cm, dulj. sječ. 53 cm, šir. sječ. 3 cm. Ne postoji dokumentacija o načinu nabave. Inv. br. 13067
14. JATAGAN 1794—1795.
Držak od tamne kosti s manjim usjećenim ušima. Spojnica metalna ukrašena vegetabilnom viticom. Nastavak drška jednostavan od metala. Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno. Na sječivu s jedne strane srebrom tauširana ornamentika, a s druge strane natpis: Sene 1209. Amel Mehmed, sâhib Suleyman baša. Biçak el(d)e gerek (di)l(d)e Subhân. Prijevod: Godina 1209. (po H.). Izradio Mehmed, vlasnik Sulejman baša. Neka je nož u ruci a na jeziku Slavni. Korice drvene presvučene u kožu i okovane metalom. Spojnica drška oštećena. Okov na vršku korica nedostaje. Cjel. dulj. 68,5 cm, dulj. sječ. 55,5 cm, šir. sječ. 3 cm, korice 59 cm. Ne postoji dokumentacija o načinu nabave. Inv. br. 300
15. JATAGAN 1795—1796.
Držak od žučkaste kosti sa fasetiranim ušima. Spojnica, nastavak drška i listoliki ukras na sječivu od metala ukrašeni filigranom s motivom zrna. Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, s uskim žlijebom uz hrbat. Na sječivu s jedne strane po cijeloj duljini srebrom tauširana ornamentika, a s druge strane natpis: 1210. Amel Omer, sâhib Osman. Tevekkülî ala hâlikî abduhu Osman baša. Biçak elde gerek dilde Subhân, abduhu Osman. Yâ Muhammed kıl şefâat ummetindir Osman aga. Prijevod: 1210. (po H.). Izradio Omer, vlasnik Osman.

Oslanjam se na mog tvorca, njegov rob Osman baša. Neka je nož u ruci a na jeziku Slavni, njegov rob Osman. O Muhamede zauzmi se za svog sljedbenika Osman agu. Korice nedostaju. Koštani dio drška napuknut i oštećen. Listoliki ukras na sječivu s jedne strane djelomično nedostaje, a s druge strane oštećen. Cjel. dulj. 70,5 cm, dulj. sječ. 56,5 cm, šir. sječ. 3 cm. Ne postoji dokumentacija o načinu nabave. Inv. br. 2537. Tabla XXII

16. JATAGAN 1797—1798.
Držak od žučkaste kosti s manjim usjećenim ušima. Spojnica drška metalna ukrašena vegetabilnim ornamentom. Nastavak drška jednostavan od metala. Listoliki ukras na sječivu s vegetabilnom ornamentikom. Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno. Na sječivu s jedne strane srebrom tauširana ornamentika, a s druge strane natpis: 1212. Amel Mustafa sâhib Mehmed baša. Tevekkülî ala hâlikî, abduhu Mehmed. Prijevod: 1212. (po H.). Izradio Mustafa, vlasnik Mehmed baša. Oslanjam se na mog tvorca, njegov rob Mehmed. Korice nedostaju. Veoma oštećeno. Cjel. dulj. 63,5 cm, dulj. sječ. 50 cm, šir. sječ. 3 cm. R. M. 434/7. Inv. br. 13049
17. JATAGAN 1798—1799.
Držak od žučkaste kosti s manjim usjećenim ušima. Spojnica drška od metala ukrašena vegetabilnim ornamentom. Nastavak drška jednostavan od metala koji završava na gornjem dijelu sječiva uskim rubom s ukrasom kosih crta. Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno. S jedne strane sječiva natpis: Sene 1213. Sahib Abdelmumin. Prijevod: Godina 1213. (po H.). Vlasnik Abdelmumin. Korice drvene presvučene kožom i metalom. Donji dio drška učvršćen ovojem kože. Dobro sačuvano. Cjel. dulj. 70,5 cm, dulj. sječ. 57 cm, šir. sječ. 3,3 cm, korice 63 cm. Nađeno u Bosni. Darovao artiljerijski general Josip barun Filipović 1878. godine. Inv. br. 296

18. JATAGAN

1797—1798.

Držak od žute kosti sa zaobljenim ušima. Spojnica od metala ukrašena filigranom te sa četiri dugoljasta, brazdana i tri okrugla koralja. Nastavak drška obložen pozlaćenim metalom sa filigranskim ukrasom kolutića nastavlja se u listoliki dio na sječivu koji je također ukrašen filigranom.

Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, s uskim žlijebom uz hrbat. U cijeloj duljini sječiva s jedne strane srebrom tauširana ornamentika, a s druge strane djelomično čitljiv natpis:

1213. Amel Hüseyin kalfa, sâhib ve malik ...

Dvije fraze su nečitljive.

Prijevod: 1213. (po H.). Izradio Husein kalfa, vlasnik i posjednik ...

Korice drvene presvučene u metal i kožu.

Listoliki ukras na sječivu oštećen.

Cjel. dulj. 71 cm, dulj. sječ. 57 cm, šir. sječ. 3,3 cm, korice 61 cm

Kupljeno od Milana Praunspgera u Zagrebu 1940. godine.

Inv. br. 13040

Tabla XXII

19. JATAGAN

1799—1800.

Držak od tamne kosti s većim usječenim ušima. Spojnica drška od metala ukrašena vegetabilnim ornamentima. Nastavak drška od metala ukrašen motivom ljustaka a na listolikom ukrasu vegetabilna ornamentika.

Sječivo čelično, jednobrido, ravno, s uskim žlijebom uz hrbat. S jedne strane sječiva srebrom tauširana ornamentika, a s druge strane natpis:

1214. Amel Mumin, sâhib Hüseyin.

Tevekkül̄ ala hâlikî, abduhu.

Prijevod: 1214. (po H.). Izradio Mumin, vlasnik Husein.

Oslanjam se na mog tvorca, njegov rob.

Korice drvene presvučene u kožu a na ustima i prema vršku okovane metalom.

Koštani dio drška malo napuknut. Nastavak drška i listoliki ukras na sječivu popravljani.

Cjel. dulj. 73,5 cm, dulj. sječ. 58 cm, šir. sječ. 3 cm, korice 66,5 cm

Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.

Inv. br. 13100

20. JATAGAN

1799—1800.

Držak od tamne kosti s usječenim ušima. Spojnica drška od metala ukrašena vegetabilnim ornamentom. Na nastavku drška motiv ljustaka u dva reda.

Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, s uskim žlijebom uz hrbat.

S obje strane sječiva srebrom tauširani natpisi:

r.

Sene 1214. Amel Ahmed, sâhib Osma(n) baša.

Yâ Muhammed kil şefâat ummetindir Osma(n).

v.

Sine-i adaya ya rabbi bu bicağı (kil nişan ?)

Sâhib(ini) dâim muzaffer eyle olsun âlişan.

Prijevod:

r.

Godina 1214. (po H.). Izradio Ahmed, vlasnik Osman baša.

O Muhamede, zauzmi se za tvog sljedbenika Osmana.

v.

Bože, neka je ovaj nož uperen u prsa neprijatelja i

Neka njegovu vlasniku uvijek bude pobjedonosan.

Korice drvene presvučene u kožu a na ustima i vršku okovane metalom. Okov na ustima sa stražnje strane s većim kolutom za privješanje.

Nastavak drška s jedne strane nedostaje.

Cjel. dulj. 65,7 cm, dulj. sječ. 52,5 cm, šir. sječ. 3 cm, korice 55,5 cm

Kupljeno od Rudolfa Zikmundowskog, bankovnog činovnika u Zagrebu 1913. godine.

Inv. br. 1918

21. JATAGAN

1799—1800.

Držak od žute kosti s polukružnim glatkim ušima i rezbarenim naborima na koštanim oblogama. Spojnica i nastavak drška koji prelazi na dio sječiva ukrašeni su vitičastom ornamentikom.

Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, s uskim žlijebom uz hrbat. Na gornjem dijelu hrpta vitičasta ornamentika i godina 1214. (po H.). S jedne strane sječiva vitičasta ornamentika i šesterolatični cvijet u kružnici, a s druge strane utisnuti žig i natpis u okviru flankiran ornamentom, polumjesecom i zvijezdom.

Natpis: Amel abduhu, sahib Mehmed.

Prijevod: Izradio rob, vlasnik Mehmed.

U žigu: Amel abduhu.

Prijevod: Izradio rob.

Korice drvene presvučene u kožu a na ustima i vršku okovane u metal.

Jedno koštano uho nedostaje.

Cjel. dulj. 71 cm, dulj. sječ. 57 cm, šir. sječ. 3 cm, korice 60,5 cm

Iz zbirke dra Fona u Zagrebu.

Inv. br. 290

Tabla III

22. JATAGAN

1799—1800.

Držak od tamne kosti s većim usječenim ušima. Spojnica od metala ukrašena vegetabilnim ornamentom. Nastavak drška s ukrasima ljusaka u tri reda. Listoliki ukras sječiva ukrašen vegetabilnom ornamentikom.

Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, s uskim žlijebom uz hrbat. S jedne strane sječiva srebrom tauširani ornament, a s druge strane natpis:

1214. Āmel Murad, sāhib Mustafa baša.

Biçak elde gerek, dilde zikir Subhān. (Ġumā'ad 45)

Prijevod: 1214. (po H.). Izradio Murat, vlasnik Mustafa baša.

Neka je nož u ruci a na jeziku spominjanje Slavnoga.

Korice drvene presvučene u kožu a prema vršku okovane u metal.

Koštani držak, listoliki ukras na sječivu, kožni omot i vršak korica mjestimično oštećeni.

Cjel. dulj. 77,5 cm dulj. sječ. 62,5 cm, šir. sječ. 3 cm, korice 65 cm

Nađeno u Bosni.

Kupljeno od Eve Vitos iz Mirkovaca 1897. godine.

Inv. br. 299

Tabla V

23. JATAGAN

1800—1801.

Držak od žute kosti s većim usječenim ušima i rezbarenim naborima na koštanim oblogama.

Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno. Po cijeloj duljini sječiva s jedne strane srebrom tauširana ornamentika, a s druge strane natpis:

1215. Amel Mustafa, sāhib Omer baša.

Tevekkülī ala hālikī abduhu Omer mubārek bad.

Biçak elde gerek dilde zikir Subhān.

Prijevod: 1215. (po H.). Izradio Mustafa, vlasnik Omer baša.

Oslanjam se na mog tvorca, njegov rob Omer, bio sretan.

Neka je nož u ruci a na jeziku spominjanje Slavnoga.

Korice nedostaju.

Nedostaju spojnica i nastavak drška.

Cjel. dulj. 71 cm, dulj. sječ. 57 cm, šir. sječ. 3 cm

Nađeno u Bosni.

Darovao artiljerijski general Josip barun Filipović 1878. godine.

Inv. br. 307

24. JATAGAN

Amasija (?), 1801—1802.

Držak od tamne kosti s manjim ušima. Spojnica i nastavak drška od metala bez ukrasa.

Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, s uskim žlijebom uz hrbat.

Po cijeloj duljini sječiva s obje strane natpis:

r.

Amasi (?) 1216. Amel Hüseyin, sāhib ve mālik Sālih baša.

Lā fatā illā 'Ali, lā sayfa illā Du'l-fiqār.

Biçak elde gerek dilde Subhān.

v.

Tri nečitljiva polustiha.

Prijevod: Amasija (?), 1216. (po H.). Izradio Husein, vlasnik i posjednik Salih baša.

Nema mladića kao Alija, niti sablje kao Zulfikar.

Neka je nož u ruci a na jeziku Slavnici.

Korice nedostaju.

Nastavak drška s jedne strane nedostaje.

Cjel. dulj. 67 cm, dulj. sječ. 53,5 cm, šir. sječ. 3 cm

Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.

Inv. br. 13063

Tabla I

25. JATAGAN

1803—1804.

Držak od tamnožute kosti sa blago fasetiranim ušima. Spojnica od metala ukrašena vegetabilnim ornamentom. U nastavku drška umetnuti kraći komadi drveta učvršćeni žicom. Listoliki ukras na sječivu od metala s vegetabilnim ornamentom.

Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, s uskim žlijebom uz hrbat. U većem dijelu sječiva s jedne strane srebrom tauširana ornamentika, a s druge strane natpis:

1218. Amel Ali, sāhib İbrahim.

Yemliha, Mekselina, Meslina, Mernuş, Debernuş, Şaznuş,

Kefeştatayuş, Kitmir.

Prijevod: 1218. (po H.). Izradio Ali, vlasnik İbrahim. Imena sedmorice spavača pećine kod Efeza i ime njihova psa.

Korice nedostaju.

Spojnica drška i listoliki ukras na sječivu s jedne strane nedostaju.

Cjel. dulj. 70 cm, dulj. sječ. 56,5 cm, šir. sječ. 3,3 cm

Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.

Inv. br. 13058

26. JATAGAN

1803—1804.

Držak presvučen u srebro s većim fasetiranim ušima. Na ušima ukras filigrana sa po dva koralja sa svake strane. Na spojnici ukras filigrana i jedanaest koralja. Na nastavku drška ukras zrna a na listolikom dijelu sječiva ukras filigrana sa po jednim koraljnim zrnom sa svake strane.

Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno s uskim žlijebom uz hrbat.

Po cijeloj duljini sječiva s jedne strane ornamentika, a s druge strane natpis:

Sene 1218. Amel el-Hacc Nuḥ, sāhib İbrahim aga.

Ey gönül bir can için her cana minnet eyleme

İsreti dünya için sultana minnet eyleme.

Prijevod: Godina 1218. (po H.). Izradio hadži Nuḥ,⁶ vlasnik Ibrahim aga.

O srce, zbog jedne duše svakoj duši se ne zamjeraj

Zbog uživanja ovog svijeta sultanu se ne zamjeraj.

Korice drvene okovane u cijeloj duljini srebrom. Na ustima korica bogati filigranski ukras a na ostalom dijelu barokna ornamentika. Na vršku korica riblja glava.

Dobro sačuvano.

Cjel. dulj. 72,5 cm, dulj. sječ. 58 cm, šir. sječ. 3,5 cm, korice 63,5 cm
Kupljeno od Milana Praunspergera u Zagrebu 1940. godine.

Inv. br. 3080

Objavljeno: M. Praunsperger, Oružje starih Hrvata, Zagreb, 1943, tabla II/2.

Tabla IV

27. JATAGAN 1803—1804.

Držak od žute kosti s manjim usječenim ušima. Spojnica od metala ukrašena vegetabilnim ornamentom. Nastavak drška od metala s ukrasom ljustaka koje se susreću i na dijelu hrpta. Listoliki ukras na sječivu ukrašen baroknom ornamentikom.

Sječivo čelično, jednobridno, zakrivljeno. S jedne strane sječiva natpis:

Sene 1218. Amel Mehmed, sāhib Ali baša.

Prijevod: Godina 1218. (po H.). Izradio Mehmed, vlasnik Ali baša. Korice drvene presvučene većim dijelom u kožu a na ustima i vršku okovane metalom.

Dobro sačuvano.

Cjel. dulj. 69 cm, dulj. sječ. 56,5 cm, šir. sječ. 3,3 cm, korice 60,5 cm
Nađeno u Bosni.

Darovao Ivan Pajlok, učitelj u Zagrebu.

Inv. br. 285

Tabla XXII

28. JATAGAN 1804—1805.

Držak od žute kosti s manjim usječenim ušima. Na sječivu ostaci listolikog ukrasa sa baroknim ornamentima.

Sječivo čelično, jednobridno, zakrivljeno. Na sječivu s jedne strane srebrom tauširana ornamentika, a s druge strane natpis:

1219. Amel İbrahim, sāhib Ahmed baša.

Tevekkülî ala haliki, abd Ahmed.

Prijevod: 1219. (po H.). Izradio Ibrahim, vlasnik Ahmed baša.

Oslanjam se na mog tvorca, rob Ahmed.

Korice drvene s metalnim okovima na ustima i na vršku.

Držak i korice veoma oštećene.

Cjel. dulj. 57 cm, dulj. sječ. 53,5 cm, šir. sječ. 3 cm, korice 56,5 cm
Nađeno u Bosni.

Darovao M. Stojanović, nadzornik pučkih škola.

Inv. br. 295

29. JATAGAN 1804—1805.

Držak od tamnožute kosti s usječenim ušima. Spojnica od metala ukrašena vegetabilnom ornamentikom. Nastavak drška od metala s ukrasom ljustaka koje se susreću i na dijelu hrpta. Listoliki ukras na sječivu ukrašen baroknom ornamentikom.

Sječivo čelično, jednobridno, zakrivljeno s uskim žlijebom uz hrpat. Na sječivu s jedne strane srebrom tauširana ornamentika, a s druge strane natpis:

1219. Amel Mehmed, sāhib Mustafa baša.

Yâ Muhammed kil sefâat ummetinlik.

Prijevod: 1219. (po H.). Izradio Mehmed, vlasnik Mustafa baša.

O Muhamede, zauzmi se za svoje sljedbenike.

Korice nedostaju.

Spojnica i nastavak drška oštećeni.

Cjel. dulj. 69 cm, dulj. sječ. 55 cm, šir. sječ. 3,2 cm

Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.

Inv. br. 2536

30. JATAGAN 1805—1806.

Držak od tamne kosti sa polukružno oblikovanim ušima. Spojnica od mjedi nastavlja se na dio hrpta sječiva. Nastavak drška od mjedi s utisnutom ornamentikom baroknih vitica.

Sječivo čelično, jednobridno, zakrivljeno. Na sječivu po cijeloj duljini s jedne strane srebrom tauširani ornament, a s druge strane Salomonova zvijezda i natpis:

1220. Amel Murad, sāhib Sâlih.

Tevekkülî ala hâlikî, abd Sâlih baša

Biçak elde gerek dilde Subhân mübârek bād.

Prijevod: 1220. (po H.). Izradio Murat, vlasnik Salih.

Oslanjam se na mog tvorca, rob Salih

O sretniče, neka je nož u ruci a na jeziku Slavni.

Korice drvene presvučene u kožu a na ustima i vršku okovane u mjed s utisnutom ornamentikom baroknih vitica.

Dobro sačuvano.

Cjel. dulj. 73,5 cm, dulj. sječ. 59 cm, šir. sječ. 3 cm, korice 65 cm

Kupljeno od Vladimira Orlića u Zagrebu 1954. godine.
Inv. br. 3075
Tabla X

31. JATAGAN 1805—1806.

Držak od tamne kosti s većim usječenim ušima. Nastavak drška od metala jednostavne izrade.
Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno s uskim žlijebom uz hrbat. Na sječivu s jedne strane zlatom tauširani ukras u obliku cvijeta, a s druge strane zlatom tauširani natpis u medaljonu sa kopljastim nastavcima:

1220. Amel Ali, sâhib Mehmed.
Tevekkel ala Allah.
Prijevod: 1220. (po H.). Izradio Ali, vlasnik Mehmed.
Osloni se na Boga.
Korice nedostaju.
Veoma oštećeno.
Cjel. dulj. 74,5 cm, dulj. sječ. 59,5 cm, šir. sječ. 3,2 cm
Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.
Inv. br. 18137
Tabla XII, XXII

32. JATAGAN 1805—1806.

Držak od žute kosti s usječenim ušima. Spojnica od metala ukrašena vegetabilnim ornamentom. Nastavak drška od metala s ukrasom ljusaka. Listoliki ukras na sječivu s baroknom ornamentikom.
Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno s uskim žlijebom uz hrbat. S jedne strane sječiva srebrnom tauširana ornamentika, a s druge strane natpis:

1220. Amel el-Hacc Mehmed, sâhib Osman aga.
Yâ Muhammed kil şefâat ummetindir Osman.
Prijevod: 1220. (po H.). Izradio hadži Mehmed; vlasnik Osman aga.
O Muhamede, zauzmi se za svog sljedbenika Osmana.
Korice nedostaju.
Jedno uho nedostaje. Spojnica drška prošupljena.
Cjel. dulj. 74,5 cm, dulj. sječ. 60,5 cm, šir. sječ. 3,3 cm
Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.
Inv. br. 2541

33. JATAGAN 1805—1806.

Držak od tamne kosti s većim usječenim ušima. Spojnica od metala ukrašena vegetabilnim ornamentima. Nastavak drška bez metalne obloge. Listoliki dio na sječivu ukrašen baroknim ornamentima, a na hrptu se nazire ukras ljusaka.

Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno s uskim žlijebom uz hrbat. Po cijeloj duljini sječiva s jedne strane srebrnom tauširana ornamentika, a s druge strane natpis:

Edeb birle hay olsun . . .
1220. Amel Omer Beşir (?), sâhib Omer ibn Dervîş başa (?)
Sine-i adava ya rabbi bu biçâği kil nişan
Şâhibini dâim muzzafer eyle olsun alişan.
İlahî dirim senden tebârek
Bu biçak sâhibini olsun mübârek.
Prijevod: Neka s lijepim odgojem živi . . .
1220. (po H.). Izradio Omer Beşir (?), vlasnik Omer sin Dervîş başe (?).

Bože, neka je ovaj nož uperen u prsa neprijatelja,
I neka njegovu vlasniku uvijek bude pobjedonosan.
Bože moj, moj život je od tebe blagoslovljen,
Neka ovaj nož bude njegovu vlasniku sretan.
Korice nedostaju.
Spojnica, nastavak drška i listoliki ukras na sječivu oštećeni.
Cjel. dulj. 71 cm, dulj. sječ. 57 cm, šir. sječ. 3,2 cm
Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.
Inv. br. 13062
Tabla XXIII

34. JATAGAN 1806—1807.

Držak od tamne kosti s većim usječenim ušima. Spojnica metalna ukrašena vegetabilnim ornamentima. Nastavak drška s ukrasom ljusaka koje se nastavljaju i na dio hrpta sječiva. Listoliki ukras na sječivu s baroknim ornamentima.
Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno. S jedne strane srebrnom tauširana ornamentika, a s druge strane natpis:

1221. Amel Ibrahim, sâhib Omer başa.
Bu biçak elde gerek dilde zikir Subhân.
Prijevod: 1221. (po H.). Izradio Ibrahim, vlasnik Omer başa.
Neka je ovaj nož u ruci a na jeziku spominjanje Slavnoga.
Korice nedostaju.
Spojnica i nastavak drška malo oštećeni.
Cjel. dulj. 74,5 cm, dulj. sječ. 61 cm, šir. sječ. 3 cm
Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.
Inv. br. 13066

35. JATAGAN 1806—1807.

Držak od tamne kosti s većim usječenim ušima. Spojnica metalna ukrašena vegetabilnim ornamentima. Nastavak drška ukrašen ljuskama a listoliki ukras na sječivu baroknim viticama.

Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno. S jedne strane sječiva srebrom tauširana ornamentika, a s druge strane natpis:

1221. Amel Mehmed, sâhib Sâlih baša.

Yâ Muhammed, kil sefâat ummetindir Sâlih.

Prijevod: 1221. (po H.). Izradio Mehmed, vlasnik Salih baša.

O Muhamede, zauzmi se za svog sljedbenika Salih.

Korice drvene presvučene kožom a na ustima i vršku okovane metalom koji je ukrašen lijevanom baroknom ornamentikom.

Držak učvršćen kožnatom trakom. Metalni dijelovi korica dosta oštećeni.

Cjel. dulj. 76 cm, dulj. sječ. 61,5 cm, šir. sječ. 3,2 cm, korice 64,5 cm
Darovao Nikola Hribar, Velika Gorica, 1937. godine.

Inv. br. 13092

36. JATAGAN 1806—1807.

Držak od tamne kosti s izduljenim polukružnim ušima. Spojnica od metala ukrašena vegetabilnom ornamentikom. Na nastavku drška ukras ljustaka koje se nastavljaju na dio hrpta sječiva. Listoliki ukras na sječivu s baroknim ornamentima.

Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno. S jedne strane srebrom tauširani ukras, a s druge strane natpis:

1221. Amel Mehmed, sâhib Sâlih.

Prijevod: 1221. (po H.). Izradio Mehmed, vlasnik Salih.

Korice drvene presvučene u kožu a na ustima i vršku okovane u mjed.

Koža na koricama dosta oštećena.

Cjel. dulj. 73,7 cm, dulj. sječ. 59,2 cm, šir. sječ. 3,2 cm, korice 61,5 cm

Nađeno u Bosni.

Iz zbirke dra Fona u Zagrebu.

Inv. br. 289

Tabla V

37. JATAGAN 1807—1808.

Držak od tamne kosti s većim usječenim ušima. Spojnica drška od mjedi lijevana u jednom komadu s nastavkom drška na kojemu su ukrasi kosih crta izvedeni od sitnih zupčastih linija. Listoliki ukras na sječivu od mjedi s baroknom ornamentikom.

Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno. S jedne strane sječiva srebrom tauširani ukras, a s druge strane natpis:

1222. Amel Ramo, sâhib Osman.

Tevekkülî ala hâlikî abduhu Osman.

Prijevod: 1222. (po H.). Izradio Ramo, vlasnik Osman.

Oslanjam se na mog tvorca, njegov rob Osman.

Korice nedostaju.

Veoma oštećeno.

Cjel. dulj. 77 cm, dulj. sječ. 61 cm, šir. sječ. 3,2 cm

Nedostaje dokumentacija o načinu nabave.

Inv. br. 13098

Tabla XXIII

38. JATAGAN 1807—1808.

Držak od tamne kosti s manjim usječenim ušima. Spojnica od metala ukrašena vegetabilnom ornamentikom. Na nastavku drška ukras ljustaka koje se susreću i na dijelu hrpta. Listoliki ukras sječiva s baroknim ornamentima.

Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno. Na sječivu s jedne strane srebrom tauširana ornamentika, a s druge strane natpis:

1222. Amel Mustafa, sâhib Hasan.

Yemliha, Mekselina, Meslina, (Mernuş),⁷ Debernuş, Şaznuş, Kefestatayuş, Kitmir.

Prijevod: 1222. (po H.). Izradio Mustafa, vlasnik Hasan.

Imena sedmorice spavača pećine kod Efeza i ime njihova psa.

Korice nedostaju.

Veoma oštećeno. Sječivo korodirano. Srebrna tauširana žica većim dijelom nedostaje.

Cjel. dulj. 74,5 cm, dulj. sječ. 61,5 cm, šir. sječ. 3,2 cm

Nađeno u Bosni.

Kupljeno od Josipa Takača u Zemunu 1897. godine.

Inv. br. 293

39. JATAGAN 1808—1809.

Držak od tamne kosti s usječenim ušima. Spojnica od metala ukrašena vegetabilnim ornamentima. Na nastavku drška ukras ljustaka koje se susreću i na dijelu hrpta. Listoliki ukras sječiva s baroknim ornamentima.

Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno s uskim žlijebom uz hrpat. S jedne strane sječiva srebrom tauširani ornament, a s druge strane natpis:

1223. Amel İbrahim, sâhib Ali aga.

Tevekkülî ala hâlikî abduhu.

Prijevod: 1223. (po H.). Izradio İbrahim, vlasnik Ali aga.

Oslanjam se na mog tvorca, njegov rob.

Korice drvene presvučene u kožu a na ustima i vršku okovane u metal. Na ustima korica preko metalnog okova vezan remen s dujljom kožnom petljom.

Spojnica drška mjestimično krpana.

Cjel. dulj. 74 cm, dulj. sječ. 60 cm, šir. sječ. 3,2 cm
Nađeno u Bosni.
Iz zbirke dra Fona u Zagrebu.
Inv. br. 288

40. JATAGAN 1809—1810.
Držak od žučkaste kosti s usječenim ušima. Spojnica drška od metala ukrašena vegetabilnim ornamentima. Na nastavku drška ukras ljustaka koje se susreću i na dijelu hrpta. Listoliki ukras sječiva s baroknim ornamentima.
Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno s uskim žlijebom uz hrbat. S jedne strane sječiva srebrom tauširani ornament, a s druge strane natpis:
1224. sene. Amel Mustafa, sāhib Sālih aga.
Bicak elde gerek dilde Subhān.
Prijevod: 1224. godina (po H.). Izradio Mustafa, vlasnik Salih aga.
Neka je nož u ruci a na jeziku Slavni.
Korice drvene presvučene u kožu koja je premazana srebrnom bojom. Na ustima i vršku korica metalni okovi.
Koštani dio drška krpan. Oštećenja na spojnici i nastavku drška popravljena olovom.
Cjel. dulj. 69 cm, dulj. sječ. 54,5 cm, šir. sječ. 3,2 cm, korice 57,5 cm
Kupljeno od Ivana Meteljka 1953: godine.
Inv. br. 13091
41. JATAGAN 1809—1810.
Držak od tamne kosti s usječenim ušima. Spojnica drška, nastavak drška i listoliki ukras na sječivu od metala.
Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, s uskim žlijebom uz hrbat. Na sječivu s jedne strane srebrom tauširani ornament, a s druge strane natpis:
1224. Amel Mehmed, sāhib Osman baša.
Tevekkülī ala hālikī, abd.
Prijevod: 1224. (po H.). Izradio Mehmed, vlasnik Osman baša.
Oslanjam se na mog tvorca, rob.
Korice nedostaju.
Spojnica drška oštećena. Vidljivi tragovi popravka.
Cjel. dulj. 73,5 cm, dulj. sječ. 60 cm, šir. sječ. 3 cm
R. M. 588/0
Inv. br. 18157
42. JATAGAN 1809—1810.
Držak presvučen u srebro s većim fasetiranim ušima. Na spojnici drška ukras filigrana s jedanaest koralja. Na nastavku drška ukras zrna a na listolikom dijelu sječiva također ukras filigrana.

Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno s uskim žlijebom uz hrbat. Po cijeloj duljini sječiva s jedne strane ornamentika, a s druge strane natpis:

1224. Amel usta Ali, sāhib İbrahim ibn Omer Faškofik (?)
Yemliha, Mekselina, Meslina, Mernus, Debernuş, Şaznus, Kefestatayus.
Prijevod: 1224. (po H.). Izradio majstor Alija, vlasnik Ibrahim sin Omera Faškovića (?).
Imena sedmorice spavača pećine kod Efeza.
Korice drvene okovane u cijeloj duljini srebrom. Na ustima korica bogati filigranski ukras a na ostalom dijelu barokna ornamentika sa cvijećem u vazama. Vršak korica završava ribljom glavom.
Dobro sačuvano.
Cjel. dulj. 70,5 cm, dulj. sječ. 55,5 cm, šir. sječ. 3 cm, korice 62 cm
Kupljeno od Milana Praunspergera u Zagrebu 1940. godine.
Inv. br. 2836
Objavljeno: M. Šercer, Staro oružje, Zagreb, 1971, str. 79, sl. 84.
Tabla IV, XXIII

43. JATAGAN 1809—1810.
Držak od tamne kosti s većim usječenim ušima. Spojnica drška od metala s vegetabilnim ukrasom. Na nastavku drška ukras ljustaka koje su se nalazile i na dijelu hrpta. Listoliki ukras na sječivu s baroknim ukrasima.
Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno s uskim žlijebom uz hrbat. Na sječivu s jedne strane srebrom tauširani ukras, a s druge strane natpis:
1224. Amel Mustafa, sāhib Mehmed basa.
Tevekkülī ala hālikī, abduhu.
Prijevod: 1224. (po H.). Izradio Mustafa, vlasnik Mehmed baša.
Oslanjam se na mog tvorca, njegov rob.
Korice drvene s ostacima metalnih okova na ustima i prema vršku. Veoma oštećeno. Kožni omot korica nedostaje.
Cjel. dulj. 68,5 cm, dulj. sječ. 55 cm, šir. sječ. 3,2 cm, korice 61 cm
R. M. 434/6
Inv. br. 13097
44. JATAGAN 1809—1810.
Držak od tamne kosti s usječenim ušima. Spojnica od metala s vegetabilnim ukrasom. Na nastavku drška ukras ljustaka koji se nalazi i na dijelu hrpta. Listoliki ukras na sječivu s baroknim ornamentima.
Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno. Na sječivu s jedne strane srebrom tauširani ukras, a s druge strane natpis:

1224. Amel Omer, s̄ahib Ahmed baša
Biçak elde gerek d̄ilde Subh̄an.
Prijevod: 1224. (po H.). Izradio Omer, vlasnik Ahmed baša.
Neka je nož u ruci a na jeziku Slavni.
Korice nedostaju.
Dijelovi drška dosta oštećeni. Koštani dio s jedne strane krpan.
Cjel. dulj. 74 cm, dulj. sječ. 60,5 cm, šir. sječ. 3 cm
Nađeno u Bosni.
Darovao Ivan Pajlok, učitelj u Zagrebu.
Inv. br. 287
45. JATAGAN 1809—1810.
Držak od žute kosti sa blago fasetiranim ušima. Na ostacima metalnog dijela nastavka drška tragovi ornamentike.
Sječivo čelično, jednobrido, ravno s uskim žlijebom uz hrbat. U cijeloj duljini sječiva s jedne strane srebrom tauširani ukras, a s druge strane natpis:
(Sene 1224. Amel Abd, s̄ahib Abd).
Prijevod: [Godina 1224. (po H.). Izradio Abdija, vlasnik Abdija].
Korice nedostaju.
Spojnica nedostaje. Metalni dio nastavka drška veoma oštećen.
Cjel. dulj. 73,5 cm, dulj. sječ. 60,5 cm, šir. sječ. 3,4 cm
Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.
Inv. br. 18151.
Tabla XII
46. JATAGAN 1811—1812.
Držak od žute kosti s usjećenim ušima. Spojnica od metala ukrašena filigranom, sa četiri dugoljasta i jednim okruglim koraljem.
Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno s uskim žlijebom uz hrbat. Na sječivu s jedne strane srebrom tauširana ornamentika, a s druge strane natpis:
1226. Amel Muharem, s̄ahib Ahmed.
Tevekkül̄i ala h̄alik̄i, abduhu.
Prijevod: 1226. (po H.). Izradio Muharem, vlasnik Ahmed.
Oslanjam se na mog tvorca, njegov rob.
Korice nedostaju.
Sječivo iskrivljeno. Jedno koraljno zrno i nastavak drška nedostaju.
Cjel. dulj. 71 cm, dulj. sječ. 55,5 cm, šir. sječ. 2,9 cm
Nađeno u Bosni.
Darovao Mile Šuput, umirovljeni topnički kapetan u Bakru 1902. godine.
Inv. br. 996
47. JATAGAN 1813—1814.
Držak od žute kosti s usjećenim ušima. Spojnica od pozlaćenog metala ukrašena filigranom i sa sedam dugoljastih koralja. Nastavak drška s filigranskim ukrasom kolutića nastavlja se u listoliki dio na sječivu ukrašen filigranom. Na listolikom dijelu po jedno zeleno oko.
Sječivo čelično, jednobrido, ravno s uskim žlijebom uz hrbat. Na sječivu s jedne strane srebrom tauširana ornamentika, a s druge strane natpis:
Sana tiš'a wa 'iṣrun wa miatayn wa alf.
Amel el-Hacc Mehmed, s̄ahib Hasan baša.
Yemliha, Mekselina, Meslina, Mernuṣ, Debernuṣ, Ṣaznuṣ, Kefestatayuṣ, Kitmir.
Prijevod: Godina 1229. (po H.). Izradio hadži Mehmed, vlasnik Hasan baša.
Imena sedmorice spavača pećine kod Efeza i ime njihova psa Kitmira.
Korice nedostaju.
Koštani dio drška s jedne strane napuknut.
Cjel. dulj. 73,2 cm, dulj. sječ. 59 cm, šir. sječ. 3,3 cm
Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.
Inv. br. 13080
Tabla XXIV
48. JATAGAN 1813—1814.
Držak od tamnožute kosti s polukružnim ušima. Spojnica od bakra ukrašena filigranom i sa šest dugoljastih žljebljenih koralja. Na nastavku drška filigranski ukras kolutića. Na listolikom dijelu uz ukras filigrana sa svake strane po jedno stakleno oko.
Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno s uskim žlijebom uz hrbat. Na sječivu s jedne strane srebrom tauširani ornament, a s druge strane natpis:
1229. Amel Hasan, s̄ahib Mehmed.
Tevekkül̄i ala h̄alik̄i, abduhu.
Prijevod: 1229. (po H.). Izradio Hasan, vlasnik Mehmed.
Oslanjam se na mog tvorca, njegov rob.
Korice nedostaju.
Jedno koštano uho napuknuto. Jedno zeleno stakleno oko nedostaje.
Cjel. dulj. 70 cm, dulj. sječ. 55,5 cm, šir. sječ. 3,3 cm
R. M. 583/2
Inv. br. 13048
49. JATAGAN 1813—1814.
Držak od tamnožute kosti s manjim usjećenim ušima. Spojnica metalna s vegetabilnom ornamentikom. Na nastavku drška ukras

ljusaka koje se susreću i na dijelu hrpta. Dio sačuvanog listolikog ukrasa s baroknom ornamentikom. Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno s uskim žlijebom uz hrbat.

1229. Amel Agan, s̄ahib Mehmed.

Prijevod: 1229. (po H.). Izradio Agan, vlasnik Mehmed. Korice nedostaju.

Spojnicica, nastavak drška i listoliki ukras sječiva oštećeni.

Cjel. dulj. 68,5 cm, dulj. sječ. 55 cm, šir. sječ. 3 cm

Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.

Inv. br. 18149

50. JATAGAN 1813—1814.

Držak od tamne kosti s većim usječenim ušima. Spojnica od metala sa baroknim ukrasima. Nastavak drška s ukrasom ljusaka koje se nastavljaju na dio hrpta. Na listolikom dijelu barokni ukras. Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno s uskim žlijebom uz hrbat.

Na sječivu s jedne strane srebrom tauširana ornamentika, a s druge strane natpis:

1229. Amel İbrahim, s̄ahib Omer spahi.

Tevekkül̄ ala h̄alikī, abduhu Omer.

Prijevod: 1229. (po H.). Izradio İbrahim, vlasnik Omer spahija.

Oslanjam se na mog tvorca, njegov rob Omer.

Korice drvene presvučene u kožu, na ustima i prema vršku okovane u metal.

Metalni dijelovi drška i kožni omot korica oštećeni.

Cjel. dulj. 72,5 cm, dulj. sječ. 57,5 cm, šir. sječ. 3,5 cm, korice 65 cm

Iz manastira Kostajnice.

Inv. br. 9417

51. JATAGAN 1814—1815.

Držak od tamnožute kosti s većim usječenim ušima. Spojnica od metala, pozlaćena, ukrašena filigranom i sa dva koraljna zrna. Nastavak drška ukrašen filigranom s motivom kolutića.

Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno s uskim žlijebom uz hrbat. Na sječivu s jedne strane srebrom tauširani ukras u obliku cvijeta, a s druge strane natpis:

1230. Amel Mustafa, s̄ahib Hüseyin.

Tevekkül̄ ala h̄alikī, adbuhu.

Prijevod: 1230. (po H.). Izradio Mustafa, vlasnik Husein.

Oslanjam se na mog tvorca, njegov rob.

Korice nedostaju.

Veći dio spojnice i ukras na sječivu nedostaju.

Cjel. dulj. 73 cm, dulj. sječ. 57 cm, šir. sječ. 3,1 cm

Darovao Lj. Terček iz Zagreba.

Inv. br. 18161

52. JATAGAN 1818—1819.

Držak od tamne kosti s manjim usječenim ušima. Spojnica od metala s jednostavnim nastavkom drška.

Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno s uskim žlijebom uz hrbat. Na sječivu s jedne strane srebrom tauširani natpis:

1234. Amel Hasan, sahib Omer.

Prijevod: Godina 1234. (po H.). Izradio Hasan vlasnik Omer.

Korice drvene sa sačuvanim metalnim okovima na ustima i na vršku.

Listoliki ukras na sječivu i kožni omot korica nedostaju.

Cjel. dulj. 64,5 cm, dulj. sječ. 51,5 cm, šir. sječ. 3 cm, korice 57,5 cm

Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.

Inv. br. 13096

53. JATAGAN 1819—1820.

Držak od tamne kosti s većim usječenim ušima. Spojnica od metala s jednostavnim nastavkom drška.

Sječivo čelično, jednobrido, blago zakrivljeno s uskim žlijebom uz hrbat. Na sječivu s jedne strane srebrom tauširana ornamentika, a s druge strane natpis:

Sene 1235. Amel Ahmed, s̄ahib Şaban.

Bicak elde gerek dilde Subhān.

Prijevod: Godina 1235. (po H.). Izradio Ahmed, vlasnik Şaban.

Neka je nož u ruci a na jeziku Slavni.

Korice drvene presvučene u kožu a na ustima i vršku okovane u mjed. Okov na ustima s većim kolutom za privješanje. Okov na vršku završava kuglasto. Spojnica i nastavak drška oštećeni kao i kožni omot na koricama.

Cjel. dulj. 71,5 cm, dulj. sječ. 57,5 cm, šir. sječ. 3,2 cm, korice 67 cm

Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.

Inv. br. 13087

54. JATAGAN 1821—1822.

Držak od tamne kosti s usječenim ušima. Spojnica od metala s baroknim ornamentima. Na metalnom dijelu nastavka drška ukras ljusaka. Na listolikom dijelu sječiva barokni ukras.

Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno s uskim žlijebom uz hrbat. Na sječivu s jedne strane natpis:

1237. S̄ahib S̄alih.

Prijevod: 1237. (po H.). Vlasnik Salih.

Korice drvene presvučene u kožu s utisnutim ornamentima sa trgovima pozlate. Na koricama metalni prsten sa jezičcem za učvršćivanje o pojas. Spojnica oštećena. Okov na ustima i vršku korica nedostaje.

Cjel. dulj. 68,2 cm, dulj. sječ. 55,5 cm, šir. sječ. 3 cm, korice 57 cm
Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.
Inv. br. 13095

55. JATAGAN 1821—1822.

Držak od tamne kosti s usječenim ušima. Nastavak drška od metala ukrašen ljuskama. Nastavak drška se proširuje u trokut ukrašen sa svake strane rozetom. Trokut je kovanjem učvršćen na gornji dio sječiva.

Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno s uskim žlijebom uz hrbat. Na sječivu s jedne strane natpis:

1237. Sahib Hüseyin.

Prijevod: 1237. (po H.). Vlasnik Husein.

Korice nedostaju.

Koštani dio drška učvršćivan. Gornji dio oštrice sječiva nedostaje.

Cjel. dulj. 63 cm, dulj. sječ. 50,2 cm, šir. sječ. 3 cm

Kupljeno od Vladana Desnice 1948. godine. Iz zbirke u Islamu Grčkom.

Inv. br. 9317

56. JATAGAN 1822—1823.

Držak od tamne kosti. Spojnica od metala ukrašena baroknim ornamentima. Na nastavku drška ukras ljusaka. Listoliki dio sječiva s baroknim ukrasom.

Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno s uskim žlijebom uz hrbat. Na sječivu s jedne strane natpis:

1238. Sāhib Mehmed.

Prijevod: 1238. (po H.). Vlasnik Mehmed.

Korice drvene presvučene u kožu, na ustima i na vršku okovane u mjed. Okovi ukrašeni baroknim vitičastim ornamentima.

Veoma oštećeno. Nedostaju oba uha. Korice deformirane i prošupljene.

Cjel. dulj. 66,5 cm, dulj. sječ. 55 cm, šir. sječ. 3 cm, korice 60 cm
Nađeno u Bosni.

Kupljeno od Josipa Medunića u Zagrebu 1876. godine.

Inv. br. 294

57. JATAGAN 1825—1826.

Držak od tamne kosti s većim usječenim ušima. Spojnica od metala ukrašena baroknim ornamentima. Na nastavku drška ukras ljusaka

koji se nastavlja i na dio hrpta. Na listolikom dijelu barokna ornamentika.

Sječivo čelično, jednobrido, ravno, s dva uska žlijeba uz hrbat. Na sječivu s jedne strane srebrom tauširana ornamentika, a s druge strane natpis:

1241. Amel İbrahim, sāhib . . .

Tevekkülî ala hālikî, abduhu.

Prijevod: 1241. (po H.). Izradio Ibrahim, vlasnik . . .

Oslanjam se na mog tvorca, njegov rob.

Korice nedostaju.

Dobro sačuvano.

Cjel. dulj. 70 cm, dulj. sječ. 55,5 cm, šir. sječ. 3,4 cm

Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.

Inv. br. 3072

58. JATAGAN 1826—1827.

Držak od žute kosti s usječenim ušima. Spojnica od pozlaćenog metala ukrašena s osamnaest koraljnih zrna koja su usadena u okove oblikovane na način rozeta. Nastavak drška lijevan u jednom komadu ukrašen jetkanim i pozlaćenim baroknim ukrasom.

Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno s uskim žlijebom uz hrbat. S obje strane sječiva jetkani, djelomično pozlaćeni ukras i natpis:

r. Tevekkülî ala hālikî, 'abduhu Emin.

Bu bîçağı kıl mübarek ey kerim-ü la yezâl

Sāhibine verme ya Rabbi ömrü oldukça zevâl.

Yâ Muhammed kıl şefâat ummetindir Emin.

v.

Sāhib ve mālîk Emin aga. 1242.

Yemliha, Mekselina, Meslina, Mernuş, Debernuş, Şaznuş, Kefeştatayuş, Kitmir.

Amel Omer.

Prijevod:

r.

Oslanjam se na mog tvorca, njegov rob Emin.

O plemeniti i vječni, blagoslovi ovaj nož

Njegovu vlasniku ne dozvoli pad sve dok traje njegov život.

Muhamede, zauzmi se za tvog sljedbenika Emina.

v.

Vlasnik i posjednik Emin aga. 1242. (po H.).

Imena sedmorice spavača pećine kod Efeza i ime njihova psa.

Izradio Omer.

Korice drvene presvučene u cijelosti u srebro bogato ukrašene na ustima filigranom a u ostalom dijelu baroknom ornamentikom.

- Vršak korica u obliku riblje glave. Koštani držak s jedne strane napuknut.
Cjel. dulj. 71 cm, dulj. sječ. 57 cm, šir. sječ. 3 cm, korice 66 cm
Nađeno u Bosni.
Predao Muzej za umjetnost i obrt u Zagrebu.
Inv. br. 276
Tabla X, XXIV
59. JATAGAN 1826—1827.
Držak od tamne kosti s većim usječenim ušima. Spojnica od metala s baroknim ornamentima. Na nastavku drška ukras ljsaka. Listoliki dio na sječivu ukrašen baroknom ornamentikom.
Sječivo čelično, jednobrido, ravno s jednim širim i jednim užim žlijebom uz hrbat. S obje strane sječiva u medaljonima natpisi:
r.
Amel İbrahim, sâhib Mustafa aga. Tevekkülî ala hâlikî abduhu 1242.
v.
Yâ Muhammed kıl şefâat ummetindir Mustafa aga.
Prijevod:
r.
Izradio Ibrahim, vlasnik Mustafa aga. Oslanjam se na mog tvorca. 1242. (po H.).
v.
O Muhamede, zauzmi se za svog sljedbenika Mustafa agu.
Korice nedostaju.
Koštani dio drška mjestimično napuknut. Sječivo potamnijelo.
Cjel. dulj. 73,5 cm, dulj. sječ. 59 cm, šir. sječ. 3,4 cm
Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.
Inv. br. 13064
60. JATAGAN 1826—1827.
Držak od tamne kosti s usječenim ušima. Spojnica metalna s baroknim ukrasima.
Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno. Uz hrbat dva uska žlijeba. S jedne strane sječiva srebrom tauširana ornamentika, a s druge strane natpis:
1242. Amel Omer, sâhib Osman.
Tevekkülî ala hâlikî, abd.
Prijevod: 1242. (po H.). Izradio Omer, vlasnik Osman.
Oslanjam se na mog tvorca, rob.
Korice drvene presvučene u kožu, okovane na ustima i vršku metalom. Na gornjem okovu veća ušica. Jedno koštano uho nedostaje kao i nastavak drška s listolikim ukrasom.

Cjel. dulj. 69 cm, dulj. sječ. 55 cm, šir. sječ. 3 cm, korice 60,5 cm
Iz Brinja.
Darovao Eugen Fabian, posjednik i trgovac u Brinju 1901. godine.
Inv. br. 805

61. JATAGAN 1833—1834.
Držak od tamne kosti sa fasetiranim ušima. Spojnica od metala. Nastavak drška završava u obliku polukružnice s brazdama.
Sječivo čelično, jednobrido, ravno, s uskim žlijebom uz hrbat. S jedne strane sječiva u medaljonu nečitljiv natpis sa godinom 1249. (po H.).
Korice nedostaju.
Spojnica i koštani dio drška oštećeni. Nastavak drška učvršćen ovojem mjedene žice.
Cjel. dulj. 72,5 cm, dulj. sječ. 58,8 cm, šir. sječ. 3,2 cm
Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.
Inv. br. 21920
62. JATAGAN 1838—1839.
Držak od žute kosti s većim usječenim ušima i pozlaćenom metalnom spojnicom na kojoj je ukras filigrana i sedam dugoljastih žljebljenih koralja. Na nastavku drška filigranski ukras kolutića a na listolikom dijelu ukras filigrana.
Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, sa dva uska žlijeba uz hrbat. S jedne strane sječiva srebrom tauširani medaljon sa Salomonovom zvijezdom, a s druge strane natpis:
Amel Osman, sâhib Ali aga. 1254.
Prijevod: Izradio Osman, vlasnik Ali aga. 1254. (po H.).
Korice nedostaju.
Na listolikom ukrasu nedostaju dva staklena oka.
Cjel. dulj. 77,5 cm, dulj. sječ. 62,5 cm, šir. sječ. 3,6 cm
Nađeno u Bosni.
Darovao Ivan Pajlok, učitelj u Zagrebu.
Inv. br. 284
Tabla XI
63. JATAGAN 1840—1841.
Držak od žućkaste kosti s usječenim ušima i pozlaćenom metalnom spojnicom na kojoj je ukras filigrana i šest sačuvanih žljebljenih koralja. Na nastavku drška filigranski ukras kolutića a na listolikom dijelu ukras filigrana.
Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, sa dva uska žlijeba uz hrbat. Na sječivu s jedne strane srebrom tauširani medaljon sa Salomonovom zvijezdom, a s druge strane natpis:

1256. Bu bıçak elde gerek dilde (Subhan).
Amel Mehmed, sahib aga⁹ Mehmed.
Prijevod: 1256. (po H.). Neka je ovaj nož u ruci a na jeziku (Slavni).
Izradio Mehmed, vlasnik aga Mehmed.
Korice nedostaju.
Nedostaju dva koralja na spojnicu i dva staklena oka na listolikom ukrasu. Vršak sječiva iskrivljen.
Cjel. dulj. 73 cm, dulj. sječ. 58 cm, šir. sječ. 3,2 cm
Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.
Inv. br. 13061
64. JATAGAN 1842—1843.
Držak od žućkaste kosti s usječenim ušima. Na nastavku drška filigranski ukras kolutića a na listolikom dijelu uz ukras filigrana i dva staklena oka.
Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, sa dva uska žlijeba uz hrbat. Na sječivu s jedne strane srebrom tauširani medaljon sa Salomonovom zvijezdom, a s druge strane natpis:
Amel Mehmed, s̄ahib Ahmed. Sene 1258.
Prijevod: Izradio Mehmed, vlasnik Ahmed. Godina 1258. (po H.).
Korice drvene presvučene u kožu i okovane mjedi na ustima i na vršku. Okov na vršku završava ribljom glavom.
Držak oštećen, raskliman. Spojnica nedostaje.
Cjel. dulj. 71 cm, dulj. sječ. 55,5 cm, šir. sječ. 3,2 cm, korice 66 cm
Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.
Inv. br. 2542
65. JATAGAN 1844—1845.
Držak od žućkaste kosti s manjim fasetiranim ušima. Spojnica od pozlaćenog bakra ukrašena filigranom i sa šest koraljnih zrna. Na nastavku drška filigranski ukras kolutića, a na listolikom dijelu sječiva uz ukras filigrana i dva zelena staklena oka.
Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, sa dva uska žlijeba uz hrbat. Na sječivu s jedne strane srebrom tauširani ukras medaljona sa Salomonovom zvijezdom, a s druge strane djelomično čitljiv natpis:
Sene 1260. s̄ahib Ahmed.
Prijevod: Godina 1260. (po H.)., vlasnik Ahmed.
Korice nedostaju.
Jedno koštano uho i jedno koraljno zrno nedostaju.
Popravljano.
Cjel. dulj. 61,5 cm, dulj. sječ. 48,5 cm, šir. sječ. 3 cm
Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.
Inv. br. 13088
66. JATAGAN 1845—1846.
Držak od tamne kosti s većim usječenim ušima. Spojnica od bakra ukrašena punciranom vegetabilnom ornamentikom. Na nastavku drška točkasti uzorak, a na listolikom dijelu puncirana vegetabilna ornamentika.
Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, s uskim žlijebom uz hrbat. S jedne strane sječiva srebrom tauširani ukras, a s druge strane natpis:
Yā Muhammed kil şefāat ummetindir Mehmed ibn (?) Hasan (?) 1261 (?).
Prijevod: O Muhamede, zauzmi se za svog sljedbenika Mehmeda sina (?) Hasanovog (?), 1261. (po H.) (?).
Korice drvene presvučene u kožu s mjedenim okovima na ustima i vršku.
Metalni dijelovi drška oštećeni.
Cjel. dulj. 72 cm, dulj. sječ. 57 cm, šir. sječ. 3,5 cm, korice 60 cm
R. M. 506/3
Inv. br. 13078
Tabla VIII
67. JATAGAN 1857—1858.
Držak od žućkaste kosti s usječenim ušima. Spojnica od bakra ukrašena punciranim vegetabilnim ornamentima. Na nastavku drška znati uzorak, a na listolikom dijelu vegetabilna ornamentika.
Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, sa dva uska žlijeba uz hrbat. S jedne strane sječiva srebrom tauširani ukras medaljona sa Salomonovom zvijezdom, a s druge strane natpis:
Amel Hüseyin, sahib Suleyman. 1274.
Prijevod: Izradio Husein, vlasnik Sulejman. 1274. (po H.).
Korice nedostaju.
Koštani dio drška oštećen.
Cjel. dulj. 76 cm, dulj. sječ. 61, 3 cm, šir. sječ. 3,3 cm
Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.
Inv. br. 13075
68. JATAGAN 1860—1861.
Držak od žućkaste kosti s usječenim ušima. Spojnica od pozlaćenog bakra ukrašena filigranom i sa sedam dugoljastih žljebljenih koralja. Nastavak drška ukrašen filigranom s motivom kolutića.
Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, sa dva uska žlijeba uz hrbat. Na sječivu s jedne strane srebrom tauširani medaljon sa Salomonovom zvijezdom, a sa druge strane natpis:
Amel Hüseyin, sahib Selim. 1277.
Prijevod: Izradio Husein, vlasnik Selim. 1277. (po H.).

Korice nedostaju.

Sječivo popravljano. Listoliki ukras na sječivu nedostaje.

Cjel. dulj. 75 cm, dulj. sječ. 59 cm, šir. sječ. 3,2 cm

Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.

Inv. br. 13057

69. JATAGAN

1860—1861.

Držak od žute kosti s usječenim ušima. Spojnica od pozlaćenog bakra ukrašena filigranom i sa tri sačuvana dugoljasta koralja. Nastavak drška od bakra ukrašen filigranom s motivom kolutića.

Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, sa dva uska žlijeba uz hrbat. Na sječivu s jedne strane srebrom tauširani medaljon sa Salomonovom zvijezdom, a s druge strane u većem dijelu sječiva natpis:

Lā fatā illā 'Alī lā sayfa illā Du'l-fiqār.

Amel Sālih, sāhib ve mālīk Mehmed aga.

Ey gönül bir can için her cana minnet eyleme,

İşreti¹⁰ dünya için sultana minnet eyleme.

Sene 1277.

Prijevod: Nema mladića kao što je Alija, niti sablje kao što je Zulfikar.

Izradio Salih, vlasnik i posjednik Mehmed aga.

O srce, zbog jedne duše svakoj duši se ne zamjeraj

Zbog uživanja ovog svijeta sultanu se ne zamjeraj.

Godina 1277. (po H.).

Korice nedostaju.

Nedostaju dva koralja i listoliki ukras na sječivu.

Cjel. dulj. 75,5 cm, dulj. sječ. 60 cm, šir. sječ. 3,2 cm

R. M. 506/0

Inv. br. 13079

Tabla XXV

70. JATAGAN

1860—1861.

Držak od tamnožute kosti sa polukružnim ušima i rezbarenim naborima na koštanim oblogama. Spojnica od metala ukrašena filigranom i sa sedam dugoljastih žljebljenih koralja. Nastavak drška s filigranskim ukrasom kolutića, a listoliki dio uz ukras filigrana ima dva crvena staklena oka.

Sječivo čelično, jednobrido, ravno, sa dva uska žlijeba uz hrbat. Na sječivu s jedne strane srebrom tauširani medaljon sa Salomonovom zvijezdom, a s druge strane natpis u medaljonu:

Amel Hüseyin, sāhib İbrahim. 1277.

Prijevod: Izradio Husein, vlasnik Ibrahim. 1277. (po H.).

Korice nedostaju.

Nedostaje jedno koštano uho.

Cjel. dulj. 71,5 cm, dulj. sječ. 57,5 cm, šir. sječ. 3,4 cm

Nađeno u Bosni.

Iz zbirke dra Fona u Zagrebu.

Inv. br. 279

71. JATAGAN

1861—1862.

Držak od žute kosti s većim usječenim ušima. Spojnica od bakra ukrašena filigranom, sa četiri dugoljasta i četiri okrugla koralja. Nastavak drška i listoliki ukras na sječivu od bakra ukrašeni filigranom. Na nastavku drška filigranski ukras kolutića. Na listolikom dijelu po jedno zeleno stakleno oko.

Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, sa dva uska žlijeba uz hrbat. Na sječivu s jedne strane srebrom tauširani medaljon sa Salomonovom zvijezdom, a s druge strane u većem dijelu sječiva natpis:

Amel Abdullah ibn el-Hacc Hüseyin aga,

Sāhib ve mālīk Sālih beg. 1278. sene.

Ey gönül bir can için her cana minnet eyleme,

İşreti dünya için sultana minnet eyleme.

Prijevod: Izradio Abdullah sin hadži Huseinagin.

Vlasnik i posjednik Salih beg. 1278. godine (po H.).

O srce, zbog jedne duše svakoj duši se ne zamjeraj

Zbog uživanja ovog svijeta sultanu se ne zamjeraj.

Korice nedostaju.

Dobro sačuvano.

Cjel. dulj. 77 cm, dulj. sječ. 61,5 cm, šir. sječ. 3,3 cm

Kupljeno od Milana Praunspergera u Zagrebu 1940. godine.

Inv. br. 2837

72. JATAGAN

1863—1864.

Držak od žućkaste kosti s polukružnim ušima i rezbarenim naborima na koštanim oblogama. Spojnica od bakra ukrašena filigranom, sa četiri dugoljasta žljebljena i sa četiri okrugla koralja. Nastavak drška i listoliki ukras sječiva ukrašeni filigranom. Na nastavku drška filigranski ukras kolutića. Na listolikom ukrasu po jedno stakleno crveno oko.

Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, sa dva uska žlijeba uz hrbat. Na sječivu s jedne strane srebrom tauširani medaljon sa Salomonovom zvijezdom, a s druge strane natpis:

Amel Osman, sāhib ve mālīk Ali. 1279.

Prijevod: Izradio Osman, vlasnik i posjednik Alija. 1279. (po H.).

Korice nedostaju.

Koštani dio napuknut. Nastavak drška oštećen.

Cjel. dulj. 69 cm, dulj. sječ. 55 cm, šir. sječ. 3,4 cm
Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.
Inv. br. 13093
Tabla III

73. JATAGAN

1862—1863.

Držak od žute kosti s većim usječenim ušima. Spojnica od pozlaćenog bakra ukrašena filigranom i sa pet sačuvanih koralja. Nastavak drška i listoliki ukras sječiva od bakra ukrašeni filigranom. Na nastavku drška filigranski ukras kolutića. Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, sa dva uska žlijeba uz hrbat. Na sječivu s jedne strane srebrom tauširani ukras medaljona s višekrakom zvijezdom, a s druge strane natpis:

Amel Sālih, sāhib ve mālik Mustafa aga. Tevekkül ... Sene 1279.
Ey gönül bir can için her cana minnet eyleme ...¹¹
Prijevod: Izradio Salih, vlasnik i posjednik Mustafa aga. Osloni se ... Godina 1279. (po H.).

O srce, zbog jedne duše svakoj duši se ne zamjeraj ...

Korice nedostaju.

Nedostaju dva koralja na spojnici drška i dva staklena ukrasa na listolikom dijelu.

Cjel. dulj. 76,5 cm, dulj. sječ. 61,5 cm, šir. sječ. 3,6 cm

R. M. 622/9

Inv. br. 11539

Tabla II, XXV

74. JATAGAN

1863—1864.

Držak od tamnožute kosti sa fasetirani mušima. Spojnica od metala ukrašena filigranom i ostacima okova u kojima se nalazilo ukrasno kamenje. Nastavak drška i listoliki ukras na sječivu od metala s ukrasom filigrana. Na nastavku drška filigranski ukras kolutića.

Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, sa dva uska žlijeba uz hrbat. Na sječivu s jedne strane srebrom tauširani medaljon s višekrakom zvijezdom, a s druge strane natpis:

Amel Sālih, sāhib ve mālik Hasan aga. Tevekkül ala ... 1280.

Ey gönül bir can için her cana minnet eyleme,

İşreti dünya ...¹²

Prijevod: Izradio Salih, vlasnik i posjednik Hasan aga. Osloni se na ... 1280. (po H.).

O srce, zbog jedne duše svakoj duši se ne zamjeraj

Uživanje svijeta ...

Korice nedostaju.

Ukrasno kamenje na spojnici drška i na listolikom ukrasu sječiva nedostaje.

Cjel. dulj. 74 cm, dulj. sječ. 59,5 cm, šir. sječ. 3,2 cm

Nedostaje dokumentacija o načinu nabave.

Inv. br. 3071

Tabla XI, XXV

75. JATAGAN

1864—1865.

Držak od žućkaste kosti s većim usječenim ušima. Spojnica od metala ukrašena filigranom, sa četiri dugoljasta koralja i jednim tamnocrvenim staklenim okom. Na nastavku drška ukras filigrana s motivom kolutića.

Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, sa dva uska žlijeba uz hrbat. Na sječivu s jedne strane jetkani ukras, a s druge strane jetkani natpis:

Amel Mehmed, sāhib ve mālik Mustafa. 1281.

Prijevod: Izradio Mehmed, vlasnik i posjednik Mustafa. 1281. (po H.).

Korice nedostaju.

Listoliki ukras na sječivu i okovi s ukrasnim kamenjem na spojnici mjestimično nedostaju. Vršak sječiva iskrivljen.

Cjel. dulj. 71,5 cm, dulj. sječ. 56,5 cm, šir. sječ. 3,2 cm

Iz Muzeja Braće Hrvatskog Zmaja u Ozlju.

Inv. br. 13083

76. JATAGAN

1865—1866.

Držak od žućkaste kosti s većim usječenim ušima. Spojnica od metala ukrašena filigranom i sa pet dugoljastih žljebljenih koralja. Na nastavku drška ukras filigrana s motivom kolutića.

Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, s jednim uskim žlijebom uz hrbat. Na sječivu s jedne strane jetkani ukras, a s druge strane natpis:

Amel Mehmed, sāhib ve mālik Hüseyin. 1282.

Prijevod: Izradio Mehmed, vlasnik i posjednik Husein. 1282. (po H.).

Korice nedostaju.

Nedostaju listoliki ukras na sječivu i dva koralja.

Cjel. dulj. 74,5 cm, dulj. sječ. 59 cm, šir. sječ. 3,3 cm

Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.

Inv. br. 13082

77. JATAGAN

1866—1867.

Držak od žute kosti s većim zaobljenim ušima, rezbarenim naborima i vertikalnim crtama na oblogama. Spojnica drška od metala s ukrasom filigrana. Nastavak drška jednostavan.

Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, sa žlijebom uz hrbat. Na sječivu s jedne strane žig i srebrom tauširani ukras, a s druge strane sječiva dulji, djelomično čitljiv natpis: *Lā fata illā 'Alī lā sayfa illā Du'l-fiqār.* 1283.

..... sāhib ve mālik Mustafa aga.
Tevekkül̄ ala hālik̄, abduhu Mustafa.

U žigu: Abd.

Prijevod: Nema mladića kao Alija, niti sablje kao Zulfikar. 1283. (po H.).

..... vlasnik i posjednik Mustafa aga.

Oslanjam se na mog tvorca, njegov rob Mustafa.

U žigu ime Abd.

Korice nedostaju.

Koštani dio drška s jedne strane napuknut. Jedno uho i listoliki ukras na sječivu nedostaju.

Cjel. dulj. 80 cm, dulj. sječ. 65 cm, šir. sječ. 3,5 cm

R. M. 480/47.

Inv. br. 13089

78. JATAGAN 1868—1869.

Držak od žućkaste kosti s polukružnim ušima. Spojnica od bakra ukrašena filigranom i ukrasnim kamenjem. Nastavak drška jednostavan a listoliki ukras na sječivu ukrašen filigranom.

Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, s uskim žlijebom uz hrbat. Na sječivu s jedne strane srebrom tauširana rozeta u medaljonu, a s druge strane natpis:

Amel el-Hacc Ibrahim, sāhib Hüseyin. Sene 1285.

Tevekkül̄ ala hālik̄, abduhu.

Prijevod: Izradio hadži Ibrahim, vlasnik Husein. Godina 1285. (po H.).

Oslanjam se na mog tvorca, njegov rob.

Korice nedostaju.

Listoliki ukras na sječivu i jedno uho nedostaju.

Cjel. dulj. 71 cm, dulj. sječ. 56 cm, šir. sječ. 3,5 cm

Nađeno prilikom oranja između Rakovice i Dreznika 1909. godine. Kupljeno od Marijana Glavana u Zagrebu 1953. godine.

Inv. br. 13068

79. JATAGAN Prijedor, 6. 9. 1878.

Držak od žute kosti s manjim zaobljenim ušima. Spojnica od metala ukrašena filigranom. Nastavak drška i listoliki ukras na sječivu od metala također ukrašeni filigranom. Na nastavku drška filigranski motiv kolutića.

Sječivo čelično, jednobrido, ravno. Na sječivu s jedne strane srebrom tauširana ornamentika i natpis latinicom: Prijedor, 6/9 1878, a s druge strane arapski tekst:

Amel Osman, sāhib Ali.

Prijevod: Izradio Osman, vlasnik Ali.

Korice drvene presvučene u kožu, okovane na ustima i na vršku metalom.

Kožni omot korica mjestimično oštećen.

Cjel. dulj. 50,7 cm, dulj. sječ. 39,5 cm, šir. sječ. 2,9 cm

Nađeno u Bosni.

Iz zbirke dra Fona u Zagrebu.

Inv. br. 281

Tabla XIII

II Jatagani s natpisima bez datuma

80. JATAGAN 2. pol. 18. st. — oko 1830.

Držak od tamne kosti s manjim usječenim ušima. Spojnica drška od metala ukrašena baroknom ornamentikom. Nastavak drška jednostavan bez listolikog ukrasa.

Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, s uskim žlijebom uz hrbat. Na sječivu s jedne strane žig bez teksta i natpis:

Sāhib Abdī.

Prijevod: Vlasnik Abdi.

Korice nedostaju.

Sječivo korodirano.

Cjel. dulj. 47 cm, dulj. sječ. 35 cm, šir. sječ. 2,5 cm

Nađeno u Bosni.

Iz zbirke dra Fona u Zagrebu.

Inv. br. 297

Tabla XIII

81. JATAGAN 2. pol. 18. st. — oko 1830.

Držak od tamne kosti s usječenim ušima. Spojnica od metala ukrašena. Nastavak drška presvučen kožom, a listoliki ukras sječiva dekorativno usječen i ukrašen.

Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno. S jedne strane sječiva ornamentika s medaljonom u kojemu je Salomonova zvijezda, a s druge strane nečitljiv natpis i žig s imenom Ali (?).

Korice nedostaju.

Spojnica oštećena. Listoliki ukras sječiva s jedne strane nedostaje. Korodirano.

Cjel. dulj. 70 cm, dulj. sječ. 55,5 cm, šir. sječ. 3,2 cm

Nađeno u Bosni.
Inv. br. 303

82. JATAGAN 2. pol. 18. st. — oko 1830.

Držak od tamne kosti s većim usječenim ušima. Spojnica od metala ukrašena vegetabilnom ornamentikom. Na nastavku drška ukrašen ljustakom koje se nalaze i na dijelu hrpta. Listoliki ukras sječiva s baroknom ornamentikom.

Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, s uskim žlijebom uz hrbat.

Na sječivu s jedne strane ornament, a s druge strane natpis:

Amel Hasan, s̄ahib Omer.

Tevekkül̄ ala h̄alik̄, abd.

Prijevod: Izradio Hasan, vlasnik Omer.

Oslanjam se na mog tvorca, rob.

Korice nedostaju.

Držak dosta oštećen.

Cjel. dulj. 75,5 cm, dulj. sječ. 61 cm, šir. sječ. 3 cm

Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.

Inv. br. 18144

83. JATAGAN 2. pol. 18. st. — oko 1830.

Držak od žućkaste kosti s dugoljastim polukružnim ušima. Spojnica drška i listoliki ukras sječiva od metala ukrašeni baroknim ornamentima. Na nastavku drška ukrašen ljustakom.

Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno. S jedne strane sječiva natpis: Amel Hasan, s̄ahib Ali.

Prijevod: Izradio Hasan, vlasnik Ali.

Korice drvene presvučene kožom a na vršku i na ustima okovane metalom.

Držak i korice dosta oštećene.

Cjel. dulj. 66 cm, dulj. sječ. 52 cm, šir. sječ. 3 cm, korice 59 cm

Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.

Inv. br. 13055.

84. JATAGAN 2. pol. 18. st. — oko 1830.

Držak od žućkaste kosti s manjim ušima. Spojnica od metala ukrašena baroknim ornamentima. Nastavak drška presvučen mjedanim ornamentiranim limom. Ostaci listolikog ukrasa na gornjem dijelu sječiva s baroknim ornamentima.

Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, s uskim žlijebom uz hrbat. Na sječivu s jedne strane natpis:

Amel Osman, s̄ahib Mustafa.

Prijevod: Izradio Osman, vlasnik Mustafa.

Korice drvene presvučene u kožu i okovane u metal.

Držak krpan. Listoliki ukras popravljani. Kožni omot korica izlisan. Cjel. dulj. 62 cm, dulj. sječ. 49 cm, šir. sječ. 2,8 cm, korice 58,5 cm Nađeno u Bosni.

Darovao Ivan Pajlok, učitelj u Zagrebu.

Inv. br. 286

85. JATAGAN 2. pol. 18. st. — oko 1830.

Držak od tamne kosti s manjim usječenim ušima. Spojnica od mjedi ukrašena baroknim ornamentima. Koštane obloge učvršćene zakovicama oko kojih su koštani kolutići. Nastavak drška od mjedi jednostavan.

Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno. Na sječivu s jedne strane tauširani natpis od mjedene žice:

S̄ahib İbrahim.

Prijevod: Vlasnik Ibrahim.

Korice nedostaju.

Nedostaju ukrasi na ušima drška, jedna zakovica i nastavak drška s jedne strane. Sječivo potamnijelo. Tauširana mjedena žica većim dijelom pcispadala.

Cjel. dulj. 61 cm, dulj. sječ. 48,5 cm, šir. sječ. 2,7 cm

Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.

Inv. br. 2539

86. JATAGAN 2. pol. 18. st. — oko 1830.

Držak od tamne kosti s većim usječenim ušima. Spojnica od metala ukrašena filigranom. Na nastavku drška ukrašen ljustakom.

Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno. S jedne strane sječiva srebrom tauširana ornamentika, a s druge strane prikaz sablje i natpis:

Amel o senin Uzun S̄alih, s̄ahib Bekir.

Biçak elde gerek dilde Subh̄an.

Prijevod: Izradio ovo tebi Uzun Salih, vlasnik Bekir.

Neka je nož u ruci a na jeziku Slavni.

Korice drvene presvučene u crvenu i smeđu kožu. Kožni omot obrubljen na više mjesta dekorativnom zlatnom vrpcom. Koštani dio drška s jedne strane napuknut. Spojnica oštećena. Listoliki ukras na sječivu nedostaje. Koža na koricama izlizana. Dekorativna vrpca pokidana.

Cjel. dulj. 70 cm, dulj. sječ. 55,5 cm, šir. sječ. 3,2 cm, korice 66 cm Iz zbirke Kulmer.

Na koricama bilješka: Handžar harambaše Tadića kojega je ulovio kao graničarski kapetan u Drežniku Miroslav b(a)r(un) Kulmer 1838.

Inv. br. 2362

87. JATAGAN 2. pol. 18. st. — oko 1830.
 Držak od tamne kosti s većim usječenim ušima. Spojnica, nastavak drška i listoliki ukras sječiva od srebra s baroknim ornamentima. Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno. S jedne strane srebrom tauširani natpis:
 Amel İbrahim, s̄hib Ahmed.
 Tevekkülī ala h̄alikī abduhu Ahmed.
 Prijevod: Izradio Ibrahim, vlasnik Ahmed.
 Oslanjam se na mog tvorca, njegov rob Ahmed.
 Korice nedostaju.
 Koštani dio drška s jedne strane oštećen. Sječivo dosta korodirano. Cjel. dulj. 74,5 cm, dulj. sječ. 60,5 cm, šir. sječ. 3 cm
 Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.
 Inv. br. 18138
 Tabla XV
88. JATAGAN 2. pol. 18. st. — oko 1850.
 Držak od žute kosti s manjim spojenim ušima. Spojnica od mjedi bogato ukrašena kasnobaroknim ornamentima (školjke, zavoji). Isti ukras na nastavku drška i na listolikom ukrasu sječiva. Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno. Na sječivu s jedne strane žig s natpisom:
 Amel Mehmed.
 Prijevod: Izradio Mehmed.
 Korice drvene presvučene kožom i okovane mjedi na ustima i na vršku. Na gornjem okovu splet remena s duljom petljom. Spojnica drška djelomično nedostaje.
 Cjel. dulj. 75 cm, dulj. sječ. 62 cm, šir. sječ. 3,5 cm, korice 68 cm
 Nađeno u Bosni.
 Darovao Ivan Pajlok, učitelj u Zagrebu.
 Inv. br. 283
 Tabla XV
89. JATAGAN 2. pol. 18. st. — 2. pol. 19. st.
 Držak od žute kosti s usječenim ušima. Spojnica od pozlaćenog metala ukrašena filigranom, i sa tri dugoljasta i dva okrugla koralja. Na nastavku drška filigranski ukras kolutića a na listolikom dijelu ukras filigrana.
 Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, s jednim uskim žlijebom uz hrbat. Na sječivu s jedne strane srebrom tauširani ukras Salomonove zvijezde, a s druge strane djelomično čitljiv natpis:
 s̄hib Mehmed.
 Prijevod: vlasnik Mehmed.
 Korice drvene presvučene u kožu, okovane na ustima i na vršku.

Koštano uho s jedne strane oštećeno. Nedostaje listoliki ukras s jedne strane sječiva kao i ukrasno kamenje. Na spojnici drška nedostaje jedan dugoljasti koralj. Okov na ustima korica nedostaje. Cjel. dulj. 72 cm, dulj. sječ. 58,5 cm, šir. sječ. 3,3 cm, korice 63,5 cm
 Nađeno u Bosni.

Iz zbirke dra Fona u Zagrebu.

Inv. br. 278

90. JATAGAN 2. pol. 18. st. — 2. pol. 19. st.
 Držak od žute kosti s manjim usječenim ušima. Spojnica od bakra ukrašena filigranom. Nastavak drška od bakra ukrašen s jedne strane filigranom s motivom kolutića a s druge strane jednostavan s poprečnim brazdama.
 Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, s uskim žlijebom uz hrbat. Na sječivu s jedne strane niz koncentričnih kružnica, a s druge strane djelomično čitljiv natpis:
 Amel Osman baša (?).
 Prijevod: Izradio Osman baša (?).
 Korice nedostaju.
 Ukrasno kamenje na spojnici drška i listoliki ukras sječiva nedostaju. Nastavak drška s jedne strane naknadno dodan. Vršak sječiva odlomljen.
 Cjel. dulj. 57 cm, dulj. sječ. 45 cm, šir. sječ. 2,8 cm
 Kupljeno 1929. godine.
 Inv. br. 2197
91. JATAGAN 2. pol. 18. st. — 2. pol. 19. st.
 Držak od žute kosti s usječenim ušima. Spojnica od pozlaćenog metala ukrašena filigranom. Nastavak drška i listoliki ukras sječiva ukrašeni filigranom i po jednim staklenim okom. Na nastavku drška filigranski ukras kolutića.
 Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, s uskim žlijebom uz hrbat. Na sječivu s jedne strane srebrom tauširana ornamentika, a s druge strane natpis:
 Amel Mehmed, s̄hib Mustafa ...
 Prijevod: Izradio Mehmed, vlasnik Mustafa ...
 Korice nedostaju.
 Koštani dio drška oštećen. Sječivo korodirano.
 Cjel. dulj. 68,5 cm, dulj. sječ. 54 cm, šir. sječ. 2,9 cm
 Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.
 Inv. br. 13077

92. JATAGAN 2. pol. 18. st. — 2. pol. 19. st.
 Držak od žutosmeđe kosti s manjim usječenim ušima. Spojnica od metala ukrašena filigranom i crvenim staklima. Na nastavku drška ukras filigrana s motivom kolutića. Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, s uskim žlijebom uz hrbat. S jedne strane sječiva nečitljiv tekst. Korice nedostaju.
 Jedno stakleno oko i listoliki ukras sječiva nedostaju. Sječivo oštećeno od korozije.
 Cjel. dulj. 61 cm, dulj. sječ. 48,8 cm, šir. sječ. 2,7 cm
 Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.
 Inv. br. 13059
93. JATAGAN 2. pol. 18. st. — 2. pol. 19. st.
 Držak od žučkaste kosti s usječenim ušima. Spojnica, nastavak drška i listoliki ukras na sječivu od pozlaćenog bakra ukrašeni filigranom. Na nastavku drška filigranski ukras kolutića. Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, sa dva uska žlijeba uz hrbat. Na sječivu s jedne strane srebrom tauširani ukras, a s druge strane natpis.
 Amel Ali, s̄ahib Mehmed.
 Prijevod: Izradio Ali, vlasnik Mehmed.
 Fraza nečitljiva.
 Korice drvene presvučene u cijelosti u ornamentiranu mjed.
 Listoliki ukras sječiva oštećen. Ukrasno kamenje nedostaje. Metalni okov korica oštećen.
 Cjel. dulj. 70 cm, dulj. sječ. 55,8 cm, šir. sječ. 3,4 cm, korice 64,4 cm
 R. M. 546/1
 Inv. br. 13072
94. JATAGAN 2. pol. 18. st. — 2. pol. 19. st.
 Držak od žute kosti s većim usječenim ušima. Spojnica bakrena ukrašena filigranom, sa četiri okrugla i tri dugoljasta kamena crvenkastosmeđe boje. Na nastavku drška i na listolikom dijelu ukras filigrana. Na nastavku drška ukrasni motiv kolutića. Na listolikom dijelu nalaze se dva okrugla crvenkastosmeđa kamena. Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, s jednim širim i jednim užim žlijebom uz hrbat. S jedne strane sječiva srebrom tauširana Salomonova zvijezda u kružnici, a s druge strane sječiva utisnuti žig i natpis:
 Amel İbrahim, s̄ahib Abdī. U žigu: Amel İbrahim.
 Prijevod: Izradio Ibrahim, vlasnik Abdija. U žigu: Izradio Ibrahim.
 Korice nedostaju.
 Svi metalni dijelovi dosta korodirani.

Cjel. dulj. 71,5 cm, dulj. sječ. 57 cm, šir. sječ. 3,5 cm
 R. M. 406/4
 Inv. br. 13073
 Tabla XI

95. JATAGAN 2. pol. 18. st. — 2. pol. 19. st.
 Držak od žute kosti s velikim usječenim ušima. Spojnica od pozlaćenog bakra ukrašena filigranom. Nastavak drška omotan kožom, a na listolikom ukrasu ornamentika filigrana i po jedno crveno oko. Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno s uskim žlijebom uz hrbat. Na sječivu s jedne strane vrsta rozete, a s druge strane natpis:
 Amel Mustafa, s̄ahib Mehmed.
 Tevekkülī ala hālikī, abduhu.
 Prijevod: Izradio Mustafa, vlasnik Mehmed.
 Oslanjam se na mog tvorca, njegov rob.
 Korice drvene rezbarene presvučene u kožu a na ustima i vršku u metal.
 Držak popravljani. Kožni omot korica oštećen.
 Cjel. dulj. 74,5 cm, dulj. sječ. 58,5 cm, šir. sječ. 3,5 cm, korice 75 cm
 Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.
 Inv. br. 18169
96. JATAGAN 2. pol. 18. st. — 2. pol. 19. st.
 Držak od žučkaste kosti sa dugoljastim polukružnim ušima. Spojnica od metala ukrašena gustim nizom zrna i nizom naizmjenično postavljenih dugoljastih koralja i tirkiza. Na nastavku drška između kosih crta gusti niz kuglica, a na listolikom ukrasu sječiva između kuglica naizmjenično postavljeni koralji i tirkizi. Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno. S jedne strane sječiva u cijeloj duljini srebrom tauširana ornamentika, a s druge strane teško čitljiv natpis s imenima sedmorice spavača pećine kod Efeza i imenom njihova psa.
 Korice nedostaju.
 Dobro sačuvano.
 Cjel. dulj. 81,5 cm, dulj. sječ. 67 cm, šir. sječ. 3 cm
 Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.
 Inv. br. 3076
 Tabla XVI
97. JATAGAN 2. pol. 18. st. — 2. pol. 19. st.
 Držak od žučkaste kosti s većim usječenim ušima. Spojnica od bakra ukrašena filigranom, sa tri dugoljasta i tri okrugla koralja. Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno s jednim užim i jednim širim žlijebom uz hrbat. Na sječivu s jedne strane srebrom tauširana ornamentika, a s druge strane utisnuti žig i natpis:

- Amel Abdi, s̄ahib
 Prijevod: Izradio Abdija, vlasnik
 U žigu: Amel Abdi.
 Prijevod: Izradio Abdija.
 Korice nedostaju.
 Nastavak drška i jedan ukrasni kamen na spojnici nedostaju. Koštani dio drška s jedne strane napuknut.
 Cjel. dulj. 72 cm, dulj. sječ. 57 cm, šir. sječ. 3,5 cm
 Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.
 Inv. br. 2540
98. JATAGAN 2. pol. 18. st. — 2. pol. 19. st.
 Držak od žutosmeđe kosti s usjećenim ušima. Spojnica od pozlaćenog bakra ukrašena filigranom i sa sedam dugoljastih žljebljenih koralja. Nastavak drška s listolikim ukrasom sječiva od pozlaćenog bakra ukrašen filigranom. Na nastavku drška filigranski ukras kolutića.
 Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, sa dva uska žlijeba uz hrbat. Na sječivu s jedne strane srebrom tauširana Salomonova zvijezda, a s druge strane srebrom tauširani natpis:
 Amel Agan (Ime vlasnika izbrisano).
 Prijevod: Izradio Agan
 Korice nedostaju.
 Nastavak drška s listolikim dijelom učvršćivan i popravljan. Sječivo izjedeno od korozije.
 Cjel. dulj. 70 cm, dulj. sječ. 55,5 cm, šir. sječ. 3 cm
 Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.
 Inv. br. 3077
99. JATAGAN 2. pol. 18. st. — 2. pol. 19. st.
 Držak od žute kosti s usjećenim ušima. Spojnica od bakra ukrašena filigranom i ukrasnim kamenjem od kojih su sačuvana samo dva crvena zrna. Nastavak drška i listoliki ukras sječiva od metala ukrašeni filigranom. Na nastavku drška filigranski ukras kolutića. Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, s jednim uskim žlijebom uz hrbat. Na sječivu s jedne strane srebrom tauširana Salomonova zvijezda u medaljonu, a s druge strane utisnuti žig i natpis u kojemu je jedina čitljiva riječ: Amel. Prijevod: Izradio.
 U žigu: Amel abduhu.
 Prijevod: Izradio njegov rob.
 Korice nedostaju.
 Sječivo korodirano. Držak oštećen. Ukrasno kamenje na listolikom dijelu i na spojnici drška nedostaje.
 Cjel. dulj. 67,5 cm, dulj. sječ. 53,5 cm, šir. sječ. 3,2 cm
- Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.
 Inv. br. 13081
100. JATAGAN 2. pol. 18. st. — 2. pol. 19. st.
 Držak od žute kosti s manjim usjećenim ušima. Spojnica od pozlaćenog bakra s ukrasom filigrana i sa dva sačuvana dugoljasta koralja. Na nastavku drška filigranski ukras kolutića, a na listolikom dijelu uz ukras filigrana dva staklena oka.
 Sječivo čelično, jednobrido, ravno. S jedne strane sječiva utisnut žig s imenom: Mehmed.
 Korice drvene presvučene u cijelosti u metal.
 Držak oštećen. Jedno koštano uho nedostaje a drugo je prelomljeno. Ukrasno kamenje na spojnici drška većim dijelom nedostaje.
 Cjel. dulj. 67 cm, dulj. sječ. 54 cm, šir. sječ. 3 cm, korice 59,5 cm
 Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.
 Inv. br. 13052
101. JATAGAN 2. pol. 18. st. — 2. pol. 19. st.
 Držak od žutosmeđe kosti sa blago fasetiranim ušima. Spojnica od metala ukrašena utisnutim ornamentima. Na nastavku drška znati uzorak a na listolikom dijelu ukras filigrana.
 Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, s jednim uskim žlijebom uz hrbat. S jedne strane sječiva zlatom tauširan ornamentika, a s druge strane natpis:
 Amel, s̄ahib Mustafa. Bu biçağı kil mübārek ey kerīmü la yezāl
 Prijevod: Izradio, vlasnik Mustafa. O vječni (Bože), učini blagoslovljenim ovaj nož
 Korice nedostaju.
 Koštani dio drška s jedne strane krpan.
 Cjel. dulj. 65,5 cm, dulj. sječ. 51,5 cm, šir. sječ. 3,2 cm
 R. M. 615/9
 Inv. br. 13076
102. JATAGAN kraj 18. st. — 1. pol. 19. st.
 Držak od tamne kosti s većim usjećenim ušima. Spojnica od metala. Nastavak drška jednostavan završava u obliku polukružnice s brazdama.
 Sječivo čelično, jednobrido, ravno, sa dva uska žlijeba uz hrbat. Na sječivu s jedne strane srebrom tauširani medaljon s natpisom:
 Amel, (s̄ahib) Mustafa.
 Prijevod: Izradio, (vlasnik) Mustafa.
 Korice nedostaju.
 Dobro sačuvano.

Cjel. dulj. 74 cm, dulj. sječ. 59,5 cm, šir. sječ. 3,2 cm
Kupljeno od Š. Mosesa u Sisku 1900. godine.
Inv. br. 761
Tabla VI

103. JATAGAN kraj 18. st. — 2. pol. 19. st.

Držak od bjelokosti s manjim dugoljastim polukružnim ušima. Držak ukrašen ukucanim kolutićima i glavicama mjedenih čavala. Spojnica i nastavak drška od mjedi ukrašenj nizom zupčastih linija, a između ušiju na spojnici niz zrnatih izbočina. Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno. S jedne strane sječiva jetkana ornamentika, a s druge strane ornamentika s natpisom:

Amel Ārif, Saray-Bosna.
Prijevod: Izradio Arif, Sarajevo.
Korice nedostaju.
Dobro sačuvano.
Cjel. dulj. 57 cm, dulj. sječ. 43,5 cm, šir. sječ. 3,2 cm
Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.
Inv. br. 2804
Tabla XIII

104. JATAGAN kraj 18. st. — 2. pol. 19. st.

Držak od tamne kosti s manjim zaobljenim ušima ukrašen ukucanim olovnim i mjedenim čavličima, kolutićima i žutozelenim sitnim ukrasnim pločicama. Spojnica od metala ukrašena na rubu zupčastim crticama. Nastavak drška od mjedi s listolikim ukrasom sječiva s baroknom ornamentikom. Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno. S jedne strane sječiva ornamentika sa Salomonovom zvijezdom, a s druge strane utisnuti žig s imenom Ferid (?) i nečitljiv natpis.

Korice drvene presvučene u cijelosti u kožu. U gornjem dijelu korica mjedeno dugme. Dijelovi drška dosta oštećeni.
Cjel. dulj. 65 cm, dulj. sječ. 52 cm, šir. sječ. 3 cm, korice 56 cm
Kupljeno od Milana Praunspergera u Zagrebu 1940. godine.
Inv. br. 3074
Tabla IX

105. JATAGAN oko 1809—1810.

Držak od tamne kosti s usječenim ušima. Spojnica od mjedi brazdana. Listoliki ukras na sječivu s baroknim ornamentima. Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno. Na sječivu s jedne strane srebrom tauširani ornament, a s druge strane natpis:

Amel Mustafa, sāhib Bekir.
Tevekkül̄ ala hālikī abduhu.
Prijevod: Izradio Mustafa, vlasnik Bekir.
Oslanjam se na mog tvorca, njegov rob.
Korice nedostaju.

Veoma oštećeno. Spojnica drška djelomično nedostaje. Nastavak drška manjka.

Cjel. dulj. 67 cm, dulj. sječ. 54 cm, šir. sječ. 3 cm
R. M. 524/4
Inv. br. 18143

106. JATAGAN oko 1813—1814.

Držak od žučkaste kosti s usječenim ušima. Spojnica od metala sa sačuvanim tragovima pozlate, ukrašena filigranom i sa šest dugoljastih žljebljenih koralja. Nastavak drška također ukrašen filigranom s motivom kolutića.

Sječivo čelično, jednobrido, blago zakrivljeno. Na sječivu s jedne strane žig s natpisom: Amel Hasan.

Prijevod: Izradio Hasan.
Korice drvene presvučene u kožu i okovane na ustima i na vršku metalom. Na gornjem okovu manja ušica. Korice opletene četveroprutim remenom.

Jedan koralj i listoliki ukras na sječivu nedostaju.

Cjel. dulj. 65,5 cm, dulj. sječ. 50,2 cm, šir. sječ. 3 cm, korice 59 cm
Nađeno u Bosni.
Darovao Ivan Pajlok, učitelj u Zagrebu.
Inv. br. 282

107. JATAGAN 1840—1860.

Držak od tamne kosti sa spojenim usječenim ušima. Spojnica od mjedi s utisnutim vegetabilnim ornamentima. Na nastavku drška zrnati uzorak, a na listolikom dijelu utisnuta vegetabilna ornamentika.

Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, s jednim uskim žlijebom uz hrbat. S jedne strane sječiva srebrom tauširana stilizirana zvijezda, a s druge strane nečitljiv natpis.

Korice nedostaju.

Sječivo korodirano.

Cjel. dulj. 76 cm, dulj. sječ. 62 cm, šir. sječ. 3 cm
Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.
Inv. br. 13071
Tabla VIII

108. JATAGAN 1840—1860.

Držak od tamne kosti s manjim spojenim ušima. Spojnica od mjedi s utisnutim vegetabilnim ornamentima. Na nastavku drška zrnati uzorak, a na listolikom dijelu sječiva utisnuta vegetabilna ornamentika.

Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno. S jedne strane sječiva utisnuti žig s natpisom:

Amel Hüseyin.

Prijevod: Izradio Husein.

Korice nedostaju.

Koštani dio drška i spojnica oštećeni. Listoliki ukras sječiva s jedne strane nedostaje.

Cjel. dulj. 67,5 cm, dulj. sječ. 55 cm, šir. sječ. 3 cm

Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.

Inv. br. 18140

109. JATAGAN 1840—1860.

Držak od tamne kosti sa zaobljenim ušima. Spojnica od mjedi brazdana. Listoliki ukras sječiva od mjedi ukrašen utisnutim rozetama. Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno. Na sječivu s jedne strane mjedenom žicom tauširana Salomonova zvijezda, a s druge strane natpis u kojemu je čitljivo samo ime Ahmed.

Korice drvene većim dijelom presvučene u metal. Na koricama natpis latinicom: Mustafa Ahmed.

Veoma oštećeno. Kožni ili tekstilni omot korica nedostaje.

Cjel. dulj. 64 cm, dulj. sječ. 49,5 cm, šir. sječ. 3,2 cm, korice 61,5 cm

Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.

Inv. br. 18147

110. JATAGAN 1840—1860.

Držak od svijetložute kosti s većim usječenim ušima. Spojnica od pozlaćenog bakra ukrašen utisnutim vegetabilnim ornamentima. Na nastavku drška zrnati uzorak, a na listolikom dijelu ukras filigrana s rozetama. Na hrptu ukras ljustaka.

Sječivo čelično, jednobrido zakrivljeno s uskim žlijebom uz hrbat. Na sječivu s jedne strane ukras s ukomponiranim medaljonom u kojemu je Salomonova zvijezda, a s druge strane nečitljiv tekst.

Korice nedostaju.

Koštani dio drška s jedne strane napuknut.

Cjel. dulj. 78 cm, dulj. sječ. 61 cm, šir. sječ. 3,3 cm

Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.

Inv. br. 13053

111. JATAGAN oko 1862—1864.

Držak od žutosmeđe kosti s manjim usječenim ušima. Spojnica od metala ukrašena filigranom, jednim staklenim okom i sa sedam crvenkastih ukrasnih zrna. Nastavak drška i listoliki ukras sječiva ukrašeni filigranom. Na nastavku drška filigranski ukras kolutića. Na listolikom ukrasu sječiva sa svake strane po jedno stakleno oko.

Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, s jednim uskim žlijebom uz hrbat. Na sječivu s jedne strane srebrom tauširana Salomonova zvijezda, a s druge strane natpis:

Amel Sālih, sāhib Mehmed.

Prijevod: Izradio Salih, vlasnik Mehmed.

Korice nedostaju.

Veoma oštećeno.

Cjel. dulj. 71,5 cm, dulj. sječ. 56,5 cm, šir. sječ. 3 cm

R. M. 505/9

Inv. br. 18153

112. JATAGAN 19. st.

Držak od mjedi s manjim usječenim ušima ukrašen baroknom ornamentikom. Isti ukras na mjedenom nastavku drška i na listolikom dijelu.

Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno. S jedne strane sječiva natpis:

Amel Ahmed, sāhib Hasan beg.

Prijevod: Izradio Ahmed, vlasnik Hasan beg.

Korice drvene okovane u cijelosti u metal.

Dosta dobro sačuvano.

Cjel. dulj. 63 cm, dulj. sječ. 51 cm, šir. sječ. 3 cm, korice 60 cm

Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.

Inv. br. 304

113. JATAGAN 19. st.

Držak od tamne kosti s manjim ušima. Spojnica od metala bez ukrasa s jednostavnim nastavkom drška.

Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, sa dva šira žlijeba. Sječivo s obje strane u cijeloj duljini jetkano. Na sječivu s jedne strane u jednostavnu ornamentiku uklopljena nepravilna kružnica u kojoj se nalazi riječ koja bi se mogla čitati san ili šen. Na drugoj strani sječiva nalaze se teško čitljiva bez dijakritičkih točki ispisana imena sedmorice spavača pećine kod Efeza i ime njihova psa.

Korice drvene presvučene u kožu i okovane na ustima i vršku.

Dosta dobro sačuvano.

Cjel. dulj. 76 cm, dulj. sječ. 62,5 cm, šir. sječ. 3,8 cm, korice 65 cm

Iz zbirke Kulmer u Zagrebu. .
Inv. br. 2363

114. JATAGAN 19. st.
Držak od svijetložute kosti s malim fasetiranim ušima.
Sječivo čelično, jednobrido, blago zakrivljeno. Na sječivu s jedne strane gravirana ornamentika s medaljonom u koji je ukomponirana Salomonova zvijezda, a s druge strane je ornamentika s dugoljastim poljem u kojem je nejasan žig s natpisom: Yemliha, Mekselina, Meslina (tri imena spavača pećine kod Efeza).
Korice nedostaju.
Koštani držak s jedne strane oštećen. Sječivo potamnijelo.
Cjel. dulj. 68,5 cm, dulj. sječ. 54,5 cm, šir. sječ. 2,8 cm
Kupljeno od Vladana Desnice 1948. godine. Iz zbirke u Islamu Grčkom.
Inv. br. 9316
115. JATAGAN 19. st.
Držak od tamne kosti s većim usjećenim ušima. Nastavak drška jednostavan od bakra.
Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno. S jedne strane sječiva srebrom tauširani ukras, a s druge strane natpis: Amel Hüseyin, sâhib Ahmed.
Prijevod: Izradio Husein, vlasnik Ahmed.
Korice nedostaju.
Koštani dio drška s jedne strane malo napuknut.
Cjel. dulj. 67 cm, dulj. sječ. 53 cm, šir. sječ. 3,2 cm
Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.
Inv. br. 18145
116. JATAGAN 19. st.
Držak od kosti sa sedefastim sjajem i dugoljastim polukružnim ušima. Spojnica jednostavna od metala. Nastavak drška od mjedi.
Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno. S jedne strane sječiva utisnut nejasan žig.
Korice drvene presvučene u kožu a na ustima i vršku okovane u mjed. Okov na vršku završava produljenom kuglicom. Okov na ustima ima privarenu ušicu.
Dosta dobro sačuvano.
Cjel. dulj. 55 cm, dulj. sječ. 41 cm, šir. sječ. 2,8 cm, korice 52 cm
Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.
Inv. br. 13047
117. JATAGAN 19. st.
Držak od crno obojenog drveta s manjim ušima. Drvene obloge drška učvršćene sa po dvije bakrene zakovice s mjedenim koluti-

ćima. Spojnica od ornamentiranog srebra. Nastavak drška s listolikim dijelom od srebra, ukrašen. Okov na hrptu sječiva označen imenima sedmorice spavača pećine kod Efeza.

Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno. Na sječivu s jedne strane ornamentika sa stiliziranom Salomonovom zvijezdom, a s druge strane utisnuti žig s nejasnim imenom i nečitljiv natpis.

Korice drvene okovane u većem dijelu srebrenim ornamentiranim okovom. U manjem dijelu korica presvlaka od tkanine nedostaje. Metalni dijelovi na dršku i koricama mjestimično oštećeni.
Cjel. dulj. 70,5 cm, dulj. sječ. 57,3 cm, šir. sječ. 3,2 cm, korice 64,5 cm

Kupljeno od Milana Praunspergera u Zagrebu 1940. godine.

Inv. br. 11698

Tabla IX

118. JATAGAN

Držak s većim ušima okovan u cijelosti u metal s baroknim ornamentima. Nastavak drška jednostavan, a listoliki ukras na sječivu s razvedenim rubovima.

Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, s uskim žlijebom uz hrbat. Na sječivu s jedne strane srebrom tauširana ornamentika, a s druge strane natpis:

Amel Mustafa, sâhib Ali.

Tevekkül̄ ala hâlik̄ abduhu.

Prijevod: Izradio Mustafa, vlasnik Ali.

Oslanjam se na mog tvorca, njegov rob.

Korice drvene presvučene u kožu i okovane na ustima i vršku.

Okov na dršku mjestimično napuknut.

Cjel. dulj. 72,5 cm, dulj. sječ. 57,5 cm, šir. sječ. 3 cm, korice 68,5 cm

Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.

Inv. br. 18165

Tabla XVI

119. JATAGAN

19. st.

Držak od tamne kosti s usjećenim ušima. Spojnica metalna. Dio drška od ušiju do sječiva omotan crvenom kožom.

Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno. Na sječivu s jedne strane srebrom tauširana ornamentika, a s druge strane natpis:

Amel İbrahim, sâhib Hüseyin başa (?).

Biçak elde gerek dilde Subhân.

Prijevod: Izradio Ibrahim, vlasnik Husein başa (?).

Neka je nož u ruci a na jeziku Slavni.

Korice drvene presvučene u cijelosti u crvenu kožu ukrašenu s prednje strane zmijolikom, prepletenom kožnom trakom. Na naličju korica kožna petlja.

Sječivo korodirano. Koža mjestimično oštećena.
Cjel. dulj. 69 cm, dulj. sječ. 56 cm, šir. sječ. 3 cm, korice 60 cm
Iz Primišlja (Lika).
Predao ing. Nikola Muić iz Zagreba 1941. godine.
Inv. br. 13070

III Jatagani bez natpisa i datuma

120. JATAGAN 2. pol. 18. st.
Držak od žute kosti sa polukružnim, dugoljastim ušima. Spojnica od metala s graviranom vegetabilnom viticom. Na nastavku drška tragovi vegetabilne ornamentike.
Sječivo čelično, jednobrido, ravno. S obje strane sječiva vidljivi tragovi srebrom tauširane ornamentike.
Koštanj dio drška s jedne strane prelomljen. Sječivo potamnijelo.
Cjel. dulj. 63 cm, dulj. sječ. 48,5 cm, šir. sječ. 3 cm
Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.
Inv. br. 10061
121. JATAGAN 2. pol. 18. st. — oko 1830.
Držak od žute kosti s manjim usječenim ušima. Spojnica i nastavak drška od metala. Na spojnici barokna ornamentika, a na nastavku drška ukras ljustaka.
Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno s uskim žlijebom uz hrbat. Korice nedostaju.
Koštanj dio drška s jedne strane napuknut. Metalni dijelovi drška oštećeni. Listoliki ukras sječiva nedostaje.
Cjel. dulj. 66 cm, dulj. sječ. 52,5 cm, šir. sječ. 3,2 cm
Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.
Inv. br. 18160
122. JATAGAN 2. pol. 18. st. — oko 1830.
Držak od žute kosti s manjim usječenim ušima. Spojnica, nastavak drška i listoliki ukras sječiva od metala. Na spojnici i na listolikom ukrasu barokna ornamentika. Na nastavku drška ukras ljustaka.
Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno s uskim žlijebom uz hrbat. Korice nedostaju.
Sječivo oštećeno od korozije. Metalni dijelovi drška oštećeni.
Cjel. dulj. 65 cm, dulj. sječ. 52 cm, šir. sječ. 3 cm
Nađeno u Bosni.
Darovao M. Goršetić, gimnazijalac 1895. godine.
Inv. br. 292

123. JATAGAN 2. pol. 18. st. — oko 1830.
Držak od žute kosti s manjim usječenim ušima. Spojnica i nastavak drška od metala. Na spojnici barokne vitice, a na nastavku ukras ljustaka.
Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, sa dva uska žlijeba uz hrbat. Na sječivu s jedne strane vidljivi tragovi srebrom tauširane ornamentike.
Korice nedostaju.
Nastavak drška s jedne strane nedostaje. Listoliki ukras sječiva manjka.
Cjel. dulj. 65,5 cm, dulj. sječ. 53 cm, šir. sječ. 3 cm
Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.
Inv. br. 18148
124. JATAGAN 2. pol. 18. st. — oko 1830.
Držak od kosti sa sedfastim sjajem i manjim, dugoljastim, polukružnim ušima. Spojnica od metala s ostacima barokne ornamentike. Nastavak drška od metala s ukrasom ljustaka. Na listolikom ukrasu sječiva barokna ornamentika.
Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, sa dva uska žlijeba uz hrbat. Korice drvene presvučene u kožu i okovane mjedi. Jedno koštano uho nedostaje. Metalni dijelovi dosta oštećeni. Okov na ustima korica nedostaje.
Cjel. dulj. 62 cm, dulj. sječ. 50 cm, šir. sječ. 3 cm, korice 61,5 cm
Nađeno u Bosni.
Iz zbirke dra Ljudevita Gaja.
Inv. br. 291
125. JATAGAN 2. pol. 18. st. — oko 1830.
Držak od žućkaste kosti s manjim usječenim ušima. Spojnica od metala s baroknim ornamentima. Nastavak drška s ovojem kože. Listoliki ukras sječiva s baroknom ornamentikom.
Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, s uskim žlijebom uz hrbat. Korice nedostaju.
Jedno koštano uho nedostaje. Spojnica napuknuta. Sječivo korodirano.
Cjel. dulj. 66 cm, dulj. sječ. 54 cm, šir. sječ. 2,9 cm
R. M. 580/0
Inv. br. 18159
126. JATAGAN 2. pol. 18. st. — oko 1830.
Držak od žute kosti s manjim spojenim ušima. Držak ukrašen nizom graviranih kružnica.
Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, s uskim žlijebom uz hrbat.

- Korice drvene okovane u cijelosti u mjed s prikovanom ušicom na hrptu.
Spojnica drška krpana. Nastavak drška naknadno dodavan. Okov korica oštećen.
Cjel. dulj. 68,5 cm, dulj. sječ. 57 cm, šir. sječ. 3,2 cm, korice 58,5 cm
Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.
Inv. br. 21922
127. JATAGAN 2. pol. 18. st. — oko 1830.
Držak od tamne kosti s usječenim ušima. Spojnica od metala ukrašena vegetabilnom ornamentikom, na nastavku drška motiv ljusaka, a na listolikom dijelu barokni ukras.
Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, s uskim žlijebom uz hrbat. Korice drvene presvučene u cijelosti u mjed sa dvije manje ušice. Metalni dijelovi drška dosta oštećeni. Mjedeni okov korica napuknut.
Cjel. dulj. 68 cm, dulj. sječ. 55,5 cm, šir. sječ. 3 cm, korice 56,5 cm
Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.
Inv. br. 18146
128. JATAGAN 2. pol. 18. st. — oko 1830.
Držak od tamne kosti sa fasetiranim ušima. Spojnica od metala ukrašena nizom eliptoidnih izbočina. Na nastavku drška ukras ljusaka.
Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno. S jedne strane sječiva tragovi tauširanog ukrasa.
Korice nedostaju.
Listoliki ukras sječiva nedostaje.
Cjel. dulj. 72,5 cm, dulj. sječ. 59,5 cm, šir. sječ. 3,2 cm
Nađeno u Bosni.
Darovao Ivan Pajlok, učitelj u Zagrebu.
Inv. br. 298
129. JATAGAN 2. pol. 18. st. — oko 1830.
Držak od tamne kosti s većim usječenim ušima. Spojnica od metala ukrašena vegetabilnom ornamentikom. Nastavak drška od drveta prikucan čavlina.
Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, s uskim žlijebom uz hrbat. Korice nedostaju.
Popravljan. Listoliki ukras sječiva nedostaje. Sječivo korodirano.
Cjel. dulj. 69 cm, dulj. sječ. 55,5 cm, šir. sječ. 3 cm
R. M. 434/8
Inv. br. 18142
130. JATAGAN 2. pol. 18. st. — 2. pol. 19. st.
Držak od žučkaste kosti s usječenim ušima. Spojnica od bakra ukrašena filigranom i sa pet ukrasnih crvenkastih zrna. Na nastavku drška i listolikom ukrasu sječiva filigranski ukras s motivom zavoja.
Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, s uskim žlijebom uz hrbat. Korice drvene presvučene u kožu i okovane na ustima i na vršku u mjed. Okov na vršku ornamentiran. Koštani dio drška s jedne strane krpan. Dva ukrasna kamena na spojnici nedostaju. Listoliki ukras sječiva oštećen.
Cjel. dulj. 67,5 cm, dulj. sječ. 54 cm, šir. sječ. 3 cm, korice 64,5 cm
Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.
Inv. br. 10062
131. JATAGAN 2. pol. 18. st. — 2. pol. 19. st.
Držak od žute kosti s manjim zaobljenim ušima. Spojnica od bakra s tragovima pozlate ukrašena filigranom i sa šest crvenih stakala. Na nastavku drška ukras filigrana s motivom kružnica. Na listolikom ukrasu sječiva ukras filigrana i po jedno zeleno stakleno oko sa svake strane.
Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, s uskim žlijebom uz hrbat. Korice nedostaju.
Sječivo korodirano. Jedno koštano uho nedostaje.
Cjel. dulj. 66 cm, dulj. sječ. 55 cm, šir. sječ. 3,5 cm
Kupljeno od Vladana Desnice 1948. godine. Iz zbirke u Islamu Grčkom.
Inv. br. 9318
132. JATAGAN 2. pol. 18. st. — 2. pol. 19. st.
Držak od žute kosti s većim zaobljenim ušima. Spojnica od bakra s tragovima pozlate ukrašena filigranom i sa devet crvenkastih ukrasnih zrna. Na nastavku drška ukras filigrana s motivom kružnica. Na listolikom dijelu ukras filigrana i po jedno zeleno stakleno oko sa svake strane.
Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, s uskim žlijebom uz hrbat. Korice nedostaju.
Dobro sačuvano.
Cjel. dulj. 74 cm, dulj. sječ. 60 cm, šir. sječ. 3,7 cm
Nađeno u Bosni.
Darovao Mile Šuput, umirovljeni topnički kapetan u Bakru 1902. godine.
Inv. br. 995
Tabla II

133. JATAGAN 2. pol. 18. st. — 2. pol. 19. st.
 Držak od žutosmeđe kosti s većim usječenim ušima. Spojnica od metala ukrašena filigranom, sa šest koralja i dva crvena staklena oka. Na nastavku drška ukras filigrana s motivom kružnica. Na listolikom dijelu ukras filigrana i po jedno crveno stakleno oko sa svake strane.
 Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, s uskim žlijebom uz hrbat. Korice nedostaju.
 Metalni dijelovi drška malo rasklimani. Sječivo potamnijelo.
 Cjel. dulj. 70 cm, dulj. sječ. 56 cm, šir. sječ. 3,5 cm
 Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.
 Inv. br. 3079
134. JATAGAN 2. pol. 18. st. — 2. pol. 19. st.
 Držak od žučkaste kosti sa zaobljenim ušima. Spojnica od metala s tragovima pozlate ukrašena filigranom, sa pet koralja i dva crvena staklena oka. Na nastavku drška ukras filigrana s motivom kružnica. Listoliki dio sječiva s ukrasom filigrana i sa po jednim crvenim staklenim okom.
 Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, s uskim žlijebom uz hrbat. Korice drvene presvučene u kožu i okovane na ustima i na vršku metalom.
 Jedno koštano uho nedostaje. Kožni omot korica veoma oštećen.
 Cjel. dulj. 67 cm, dulj. sječ. 53,5 cm, šir. sječ. 3,2 cm, korice 58,5 cm
 Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.
 Inv. br. 18155
135. JATAGAN 2. pol. 18. st. — 2. pol. 19. st.
 Držak od žutosmeđe kosti s većim usječenim ušima. Spojnica od metala ukrašena filigranom, sa četiri dugoljasta okova u koje je uložena crvenkasta masa, jednim koraljem i sa tri crvenkasta zrna. Na nastavku drška ukras filigrana s motivom zrna.
 Sječivo čelično, jednobrido, ravno. Na sječivu s jedne strane srebrom tauširana ornamentika.
 Korice nedostaju.
 Listoliki ukras sječiva nedostaje. Sječivo korodirano.
 Cjel. dulj. 73 cm, dulj. sječ. 57 cm, šir. sječ. 3 cm
 Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.
 Inv. br. 18152
136. JATAGAN 2. pol. 18. st. — 2. pol. 19. st.
 Držak od žučkaste kosti s manjim zaobljenim ušima. Spojnica od metala s ukrasom filigrana i s osam ukrasnih zrna od svjetlije mase. Na nastavku drška s jedne strane ukras filigrana s motivo kruž-

nica, a s druge strane jednostavna mjedena pločica s urezanim zupčastim i ravnim crtama.
 Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, s uskim žlijebom uz hrbat. S obje strane sječiva naziru se tragovi srebrom tauširane ornamentike.
 Korice nedostaju.
 Držak raskliman. Sječivo potamnijelo.
 Cjel. dulj. 65,5 cm, dulj. sječ. 52 cm, šir. sječ. 3 cm
 R. M. 405/7
 Inv. br. 18150

137. JATAGAN 2. pol. 18. st. — 2. pol. 19. st.
 Držak od žučkaste kosti sa zaobljenim ušima. Spojnica od metala ukrašena sa pet ukrasnih zrna od svjetlije mase. Nastavak drška jednostavan ukrašen dvostrukim brazdama.
 Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, s uskim žlijebom uz hrbat. Korice drvene okovane metalom.
 Veoma oštećeno. Držak raskliman. Ukrasno kamenje mjestimično nedostaje. Nastavak drška s jedne strane i listoliki ukras na sječivu nedostaju. Korice veoma oštećene.
 Cjel. dulj. 68 cm, dulj. sječ. 54 cm, šir. sječ. 3 cm, korice 55 cm
 Nađeno u Bosni.
 Iz zbirke dra Fona u Zagrebu.
 Inv. br. 277
138. JATAGAN kraj 18. st. — 1. pol. 19. st.
 Držak od žučkaste kosti s manjim fasetiranim ušima. Spojnica od metala brazdana. Nastavak drška jednostavan sa tri horizontalne reljefne trake završava u obliku polukružnice s brazdama.
 Sječivo čelično, jednobrido, ravno, sa dva uska žlijeba uz hrbat. Korice drvene presvučene u kožu i okovane na ustima i na vršku u metal.
 Dobro sačuvano.
 Cjel. dulj. 61 cm, dulj. sječ. 49 cm, šir. sječ. 3 cm
 Nađeno u Bosni.
 Darovao Ivan Pajlok, učitelj u Zagrebu.
 Inv. br. 302
139. JATAGAN kraj 18. st. — 1. pol. 19. st.
 Držak od tamne kosti sa fasetiranim ušima. Spojnica od metala brazdana. Nastavak jednostavan omotan kožom završava na gornjem dijelu sječiva u obliku polukružnice s brazdama.
 Sječivo čelično, jednobrido, ravno, sa dva uska žlijeba uz hrbat. Korice nedostaju.

- Dosta dobro sačuvano.
Cjel. dulj. 59,5 cm, dulj. sječ. 45,5 cm, šir. sječ. 3 cm
Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.
Inv. br. 13084
140. JATAGAN kraj 18. st. — 1. pol. 19. st.
Držak od tamne kosti s većim usječenim ušima. Spojnica od metala brazdana. Nastavak jednostavan ukrašen sa tri koncentrične, horizontalne, reljefne trake i polukružnim brazdanim završetkom na dijelu sječiva.
Sječivo čelično, jednobrido, ravno, s uskim žlijebom uz hrbat.
Korice nedostaju.
Koštani dio drška napuknut i učvršćen mjedenim prstenom. Sječivo potamnijelo.
Cjel. dulj. 73 cm, dulj. sječ. 58,5 cm, šir. sječ. 3 cm
Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.
Inv. br. 13085
141. JATAGAN kraj 18. st. — 1. pol. 19. st.
Držak od tamne kosti s usječenim ušima. Spojnica od mjedi brazdana. Nastavak sa tri koncentrične, horizontalne reljefne trake i polukružnim, brazdanim završetkom na dijelu sječiva.
Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, s uskim žlijebom uz hrbat.
Korice drvene presvučene u cijelosti u kožu s manjim okovom na vršku.
Metalni dijelovi drška oštećeni. Sječivo potamnijelo.
Cjel. dulj. 67,5 cm, dulj. sječ. 53,5 cm, šir. sječ. 3 cm, korice 60 cm
Predao Dušan Njegovan u Zagrebu 1941. godine.
Inv. br. 13094
142. JATAGAN 1840—1860.
Držak od tamne kosti s usječenim ušima. Spojnica od mjedi s utisnutim rozetama. Nastavak drška s ukrasom rozete u polukružnici i s linearnim ukrasom s točkicama. Na listolikom ukrasu rozete s geometrijskim oblicima.
Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, s uskim žlijebom uz hrbat.
Korice nedostaju.
Metalni dijelovi drška oštećeni. Sječivo korodirano.
Cjel. dulj. 74,5 cm, dulj. sječ. 60 cm, šir. sječ. 3,5 cm
Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.
Inv. br. 18139
Tabla VIII
143. JATAGAN dalmatinskih streljačkih odreda 1888.
Držak od tamne kosti s većim razmaknutim zaobljenim ušima. Uokolo čavala s obje strane ukrasni mjedeni kolutići. Spojnica i nastavak drška kovani zajedno sa sječivom.
Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno sa žlijebom uz hrbat.
S unutarnje strane spojnice oznake: 81.L.W.B.153.
Korice nedostaju.
Metalni dijelovi potamnijeli.
Cjel. dulj. 74 cm, dulj. sječ. 60 cm, šir. sječ. 3 cm
Predao Dušan Njegovan u Zagrebu 1941. godine.
Inv. br. 18154
Tabla XVII
144. JATAGAN 19. st.
Držak od žučkaste kosti s manjim usječenim ušima. Nastavak drška kovan u jednom komadu sa sječivom ukrašen ljuskastom ornamentikom ispunjenom točkicama.
Sječivo čelično, jednobrido, ravno, ukrašeno graviranom stiliziranom ornamentikom u gornjem dijelu sječiva i manjom viticom prema vršku.
Korice nedostaju.
Držak raskuman. Sječivo potamnijelo.
Cjel. dulj. 76 cm, dulj. sječ. 63 cm, šir. sječ. 3,8 cm
Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.
Inv. br. 13042
145. JATAGAN 19. st.
Držak od žute kosti s manjim usječenim spojenim ušima. Spojnica, nastavak drška i listoliki ukras sječiva s vegetabilnom ornamentikom.
Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno.
Korice nedostaju.
Na metalnim dijelovima drška ornamentika u osipanju. Sječivo korodirano.
Cjel. dulj. 68,5 cm, dulj. sječ. 55,5 cm, šir. sječ. 3,5 cm
Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.
Inv. br. 13044
146. JATAGAN 19. st.
Držak od žute kosti s manjim fasetiranim ušima. Na dršku reljefne vertikalne trake. Spojnica od mjedi s precizno izvedenim baroknim ukrasom. Nastavak drška s linearnim ukrasom nastavlja se u listoliki dio s baroknom ornamentikom.
Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, s dva šira žlijeba uz hrbat.

Korice drvene presvučene u kožu i okovane na tri mjesta. Na rubovima okova dekorativni niz listova. Na gornjim okovima koluti za privješanje.

Na koštanom dijelu drška s jedne strane manje oštećenje.

Cjel. dulj. 79,5 cm, dulj. sječ. 67 cm, šir. sječ. 3 cm, korice 72 cm

Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.

Inv. br. 2364

147. JATAGAN 19. st.

Držak od žute kosti s manjim fasetiranim ušima. Na dršku usječne vertikalne trake. Spojnica, nastavak drška i listoliki ukras sječiva od metala. Na rubu listolikog dijela jednostavan ukras.

Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno.

Korice nedostaju.

Spojnica oštećena. Sječivo potamnijelo.

Cjel. dulj. 85,5 cm, dulj. sječ. 72,5 cm, šir. sječ. 3,5 cm

Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.

Inv. br. 18156

Tabla XIV

148. JATAGAN 18—19. st.

Držak od tamne kosti s manjim usječenim ušima. Spojnica jednostavna od mjedi kao i nastavak drška.

Sječivo čelično, jednobrido, ravno.

Korice drvene presvučene u ornamentiranu mjed. Na dijelu korica s jedne strane prikaz neke fantastične ptice. Sa stražnje strane korica manja ušica.

Metalni dijelovi drška i korica dosta oštećeni.

Cjel. dulj. 61,5 cm, dulj. sječ. 49 cm, šir. sječ. 3 cm, korice 53,5 cm

Nađeno u Bosni.

Darovao Ivan Pajlok, učitelj u Zagrebu.

Inv. br. 306

149. JATAGAN 19. st.

Držak od smeđeg drveta s većim razmaknutim zaobljenim ušima. Spojnica i nastavak drška kovani zajedno sa sječivom.

Sječivo čelično, jednobrido, ravno, sa grubo graviranom ornamentikom.

Korice nedostaju.

Metalni dijelovi potamnijeli.

Cjel. dulj. 73 cm, dulj. sječ. 59 cm, šir. sječ. 3,5 cm

Kupljeno od Vladana Desnice 1948. godine. Iz zbirke u Islamu Grčkom.

Inv. br. 9320

150. JATAGAN 19. st.

Držak od mjedi s razmaknutim zaobljenim ušima ukrašen baroknim viticama. Spojnica i nastavak drška kovani zajedno sa sječivom. S vanjske strane spojnice ukras vitica. Na nastavku drška urezane dvije brazde i ukras ljsaka.

Sječivo čelično, jednobrido, ravno. U gornjem dijelu sječiva vidljivi tragovi vitičaste ornamentike.

Korice drvene presvučene u ornamentiranu mjed.

Mjedene obloge drška nejednake po ornamentici i obliku ušiju. Korice oštećene.

Cjel. dulj. 54 cm, dulj. sječ. 42 cm, šir. sječ. 3,2 cm, korice 51,5 cm

Kupljeno od Vladana Desnice 1948. godine. Iz zbirke u Islamu Grčkom.

Inv. br. 9325

151. JATAGAN 19. st.

Držak od mjedi s usječenim ušima. Spojnica kovana zajedno sa sječivom. Nastavak drška obložen mjed s trokutastom pločicom na gornjem dijelu sječiva. Svi dijelovi drška ukrašeni baroknom ornamentikom.

Sječivo čelično, jednobrido, ravno.

S jedne strane sječiva utisnute dvije zvijezde s nazubljenim lukom. Korice drvene okovane ornamentiranom mjed.

Držak raskliman. Drveni uložak uz spojnicu s jedne strane djelomično izgubljen. Metalni okov korica na ustima oštećen.

Cjel. dulj. 71 cm, dulj. sječ. 57,5 cm, šir. sječ. 3 cm, korice 58 cm

Kupljeno od Vladana Desnice 1948. godine. Iz zbirke u Islamu Grčkom.

Inv. br. 9324

152. JATAGAN 19. st.

Držak od mjedi s usječenim ušima ukrašen baroknom ornamentikom. Spojnica od mjedi, nastavak drška i listoliki ukras sječiva ukrašeni baroknom ornamentikom.

Sječivo čelično, jednobrido, ravno, sa žlijebom uz hrbat. S obje strane sječiva mjestimično ugravirane vitice.

Korice drvene presvučene u kožu okovane na ustima.

Okov na vršku korica nedostaje.

Cjel. dulj. 64 cm, dulj. sječ. 52,5 cm, šir. sječ. 3 cm, korice 58 cm

Kupljeno od Milana Praunspergera u Zagrebu 1940. godine.

Inv. br. 3081

153. JATAGAN 19. st.

Držak od mjedi sa polukružnim ušima ukrašen baroknom ornamentikom. Spojnica, nastavak drška i sječivo kovani zajedno.

- Sječivo čelično, jednobrido, ravno, ukrašeno u cijeloj duljini uz hrbat linearnom ornamentikom.
Korice od ornamentirane mjedi.
Jedno mjedeno uho nedostaje. Sječivo potamnjele. Korice oštećene.
Cjel. dulj. 67 cm, dulj. sječ. 55 cm, šir. sječ. 3,3 cm, korice 49,5 cm
Kupljeno od Vladana Desnice 1948. godine. Iz zbirke u Islamu Grčkom.
Inv. br. 9323
154. JATAGAN 19. st.
Držak od mjedi sa polukružnim ušima ukrašen baroknom ornamentikom. Na nastavku drška tri reljefne horizontalne trake.
Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, ukrašeno s obje strane grubom srebrom tauširanom ornamentikom.
Korice nedostaju.
Jedno mjedeno uho s oštećenim rubom. Sječivo potamnjele.
Cjel. dulj. 64,5 cm, dulj. sječ. 53 cm, šir. sječ. 3 cm
Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.
Inv. br. 13045
155. JATAGAN 19. st.
Držak od mjedi s usječenim ušima ukrašen baroknom ornamentikom. Nastavak drška kovan zajedno sa sječivom ukrašen motivom ljsaka s točkastim uzorkom.
Sječivo čelično, jednobrido, ravno, s grubom linearnom ornamentikom u gornjem dijelu.
Korice drvene obložene mjedenim okovom koji je djelomično ornamentiran.
Mjedeni okov korica oštećen.
Cjel. dulj. 70 cm, dulj. sječ. 56,5 cm, šir. sječ. 3,8 cm, korice 60 cm
Iz Muzeja Braće Hrvatskog Zmaja u Ozlju.
Inv. br. 13051
156. JATAGAN 19. st.
Držak od mjedi s usječenim ušima ukrašen baroknom ornamentikom. Nastavak drška kovan zajedno sa sječivom.
Sječivo čelično, jednobrido, ravno, ukrašeno uz hrbat kratkom baroknom viticom.
Korice drvene presvučene kožom. Na ustima i vršku okov od bakra. Dobro sačuvano.
Cjel. dulj. 62 cm, dulj. sječ. 49,5 cm, šir. sječ. 3 cm, korice 57,5 cm
Darovao Ivan Pajlok, učitelj u Zagrebu.
Inv. br. 305
157. JATAGAN 19. st.
Držak od mjedi sa polukružnim ušima ukrašen baroknom ornamentikom. Spojnica od mjedi ukrašena graviranim viticama. Nastavak drška od mjedi ukrašen u gornjoj polovini brazdama a listoliki ukras na sječivu bez dekoracije.
Sječivo čelično, jednobrido, ravno, s jednim užim i jednim širim žlijebom uz hrbat. U gornjem dijelu sječiva gravirani ukras vitica.
Korice drvene presvučene ornamentiranom mjedi.
Metalni dijelovi potamnjele. Okov na koricama oštećen.
Cjel. dulj. 65 cm, dulj. sječ. 53 cm, šir. sječ. 3 cm, korice 55,5 cm
Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.
Inv. br. 13046
158. JATAGAN 19. st.
Držak od mjedi s polukružnim ušima ukrašen baroknom ornamentikom. Spojnica i nastavak drška kovani zajedno sa sječivom. Na nastavku drška tri reljefne horizontalne trake.
Sječivo čelično, jednobrido, ravno, s graviranom ornamentikom s obje strane.
Korice drvene presvučene u ornamentiranu mjed. Jedno mjedeno uho i donji dio korica nedostaju.
Cjel. dulj. 61,5 cm, dulj. sječ. 48 cm, šir. sječ. 3 cm, korice 42,5 cm
Kupljeno od Vladana Desnice 1948. godine. Iz zbirke u Islamu Grčkom.
Inv. br. 9322
Tabla VII
159. JATAGAN 19. st.
Držak od mjedi sa zaobljenim ušima ukrašen baroknom ornamentikom. Nastavak drška kovan zajedno sa sječivom ukrašen ljuskama s točkastim uzorkom.
Sječivo čelično, jednobrido, ravno, sa širim žlijebom uz hrbat. U gornjem dijelu sječiva gravirana ornamentika.
Korice drvene presvučene u ornamentiranu mjed.
Na hrptu sječiva ornamentika sa ćiriliskim natpisom:
K. M.: MILOŠ i nekoliko nejasnih znakova.
Jedno mjedeno uho nedostaje. Sječivo korodirano.
Korice oštećene.
Cjel. dulj. 72 cm, dulj. sječ. 59,5 cm, šir. sječ. 3,5 cm, korice 62 cm
Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.
Inv. br. 18167
160. JATAGAN 19. st.
Držak od mjedi sa zaobljenim ušima ukrašen grubo izvedenom baroknom ornamentikom. Na nastavku drška gusti splet tanke mjedene žice.

- Sječivo čelično, jednobrido, ravno, s nemarno izvedenom graviranom ornamentikom.
Korice drvene presvučene dijelom u metalni okov.
Sječivo potamnijelo. Kožni omot korica nedostaje.
Cjel. dulj. 62 cm, dulj. sječ. 50 cm, šir. sječ. 3,2 cm, korice 66 cm
Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.
Inv. br. 18163
161. JATAGAN 19. st.
Držak od mjedi s usječenim ušima ukrašen baroknom ornamentikom. Nastavak drška kovan u jednom komadu sa sječivom.
Sječivo čelično, jednobrido, ravno, sa nemarno izvedenom graviranom ornamentikom.
Korice nedostaju.
Sječivo korodirano.
Cjel. dulj. 72 cm, dulj. sječ. 60 cm, šir. sječ. 3,5 cm
Iz fundusa Arheološke zbirke Narodnog muzeja u Zagrebu.
Inv. br. 18162
162. JATAGAN 19. st.
Držak od mjedi s usječenim ušima ukrašen baroknom ornamentikom. Nastavak drška kovan u jednom komadu sa sječivom ukrašen reljefnim horizontalnim trakama.
Sječivo čelično, jednobrido, ravno, sa graviranom ornamentikom u gornjem dijelu.
Korice nedostaju.
Metalni dijelovi potamnijeli.
Cjel. dulj. 64 cm, dulj. sječ. 51 cm, šir. sječ. 3,5 cm
Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.
Inv. br. 13050
163. JATAGAN 19. st.
Držak od mjedi sa polukružnim ušima ukrašen baroknom ornamentikom. Spojnica i nastavak drška presvučeni u mjed. Nastavak drška proširuje se u listoliki ukras na sječivu. Svi dijelovi drška ukrašeni baroknom ornamentikom.
Sječivo čelično, jednobrido, ravno, s jednim užim i jednim širim žlijebom uz hrbat. U gornjem dijelu sječiva s obje strane gravirana ornamentika. Na sječivu s jedne strane nejasan natpis vjerojatno ćirilicom.
Korice nedostaju.
Dobro sačuvano.
Cjel. dulj. 68,5 cm, dulj. sječ. 57 cm, šir. sječ. 3 cm
Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.
Inv. br. 3082
164. JATAGAN 19. st.
Držak od mjedi ukrašen baroknim ornamentima. Nastavak drška kovan u jednom komadu sa sječivom.
Sječivo čelično, jednobrido, ravno, s uskim žlijebom uz hrbat. U gornjem dijelu sječiva s obje strane gravirana ornamentika.
Korice nedostaju.
Oba mjedena uha nedostaju. Brid sječiva oštećen.
Cjel. dulj. 65,5 cm, dulj. sječ. 54 cm, šir. sječ. 3,5 cm
Kupljeno od Vladana Desnice 1948. godine. Iz zbirke u Islamu Grčkom.
Inv. br. 9321
165. JATAGAN 19. st.
Držak od mjedi s usječenim ušima ukrašen baroknim ornamentima. Nastavak drška kovan zajedno sa sječivom. Na nastavku drška dvije poprečne reljefne trake s urezima.
Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno.
Korice drvene presvučene u kožu a na ustima i vršku okovane.
Metalni dijelovi potamnijeli.
Cjel. dulj. 65 cm, dulj. sječ. 53 cm, šir. sječ. 3 cm, korice 60,5 cm
Kupljeno od Vladana Desnice 1948. godine. Iz zbirke u Islamu Grčkom.
Inv. br. 9319
Tabla VII
166. JATAGAN 19. st.
Držak od metala s manjim spojenim ušima ukrašen jetkanom i graviranom ornamentikom vitica u pozlaćenim poljima. Nastavak drška s veoma razvedenim listolikim ukrasom i motivom pletenice na hrptu.
Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno.
Korice nedostaju.
Držak dosta oštećen.
Cjel. dulj. 89 cm, dulj. sječ. 74,5 cm, šir. sječ. 3,5 cm
Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.
Inv. br. 18166
Tabla XIV
167. JATAGAN 19. st.
Držak od mjedi s većim razmaknutim polukružnim ušima.
Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno.
Korice nedostaju.
Potamnijelo.
Cjel. dulj. 78 cm, dulj. sječ. 64 cm, šir. sječ. 3,5 cm

Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.
Inv. br. 18164

IV Sječiva jatagana

168. Sječivo JATAGANA 16—17. st.
Sječivo čelično, jednobrido, šire, zakrivljeno. Na nastavku sječiva tri proboja za učvršćivanje obloga drška.
Korice nedostaju.
Veoma korodirano.
Cjel. dulj. 72,5 cm, dulj. sječ. 61,5 cm, šir. sječ. 4,3 cm
Nađeno u Kupi kod Siska.
Darovao Antun Bukvić, tehnički savjetnik 1913. godine.
Inv. br. 1986
Tabla XVII
169. Sječivo JATAGANA 19. st.
Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, sa žlijebom uz hrbat. Na sječivu grubo gravirana ornamentika. Na nastavku sječiva dvije perforacije za učvršćivanje obloga drška, a na zadebljanom dijelu nastavka drška ukras ljusaka i valovitih crta.
Korice nedostaju.
Korodirano. Oštrica sječiva oštećena.
Cjel. dulj. 72 cm, dulj. sječ. 61 cm, šir. sječ. 3,5 cm
Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.
Inv. br. 18168
Tabla XVII
170. Sječivo JATAGANA 19. st.
Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, s uskim žlijebom uz hrbat. S jedne strane sječiva vidljivi tragovi srebrom tauširane Salomonove zvijezde u medaljonu.
Nastavak sječiva manjkav. Nastavak drška s listolikim ukrasom sječiva sačuvan. Na listolikom ukrasu sječiva barokna ornamentika.
Korice nedostaju.
Potamnjelo.
Cjel. dulj. 58 cm, dulj. sječ. 50 cm, šir. sječ. 3,2 cm
Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.
Inv. br. 2538
171. Sječivo JATAGANA 19. st.
Sječivo čelično, jednobrido, ravno, s uskim žlijebom uz hrbat. Nastavak sječiva s tri manje perforacije za učvršćivanje obloga drška.

Korice nedostaju.
Potamnjelo.
Cjel. dulj. 62,5 cm, dulj. sječ. 52 cm, šir. sječ. 3 cm
Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.
Inv. br. 21922

V Prerađeni jatagani

172. NOŽ držak: 2. pol. 18. st. — oko 1830.
sječivo: 1. pol. 18. st.
Držak od tamne kosti s većim usječenim ušima. Spojnica od metala ukrašena vegetabilnom ornamentikom a na nastavku drška s motivom ljusaka.
Sječivo prerađeno iz paloša, čelično, jednobrido, ravno, sa dva uža i dva šira žlijeba.
Korice nedostaju.
Koštani i metalni dijelovi drška dosta oštećeni.
Listoliki ukras sječiva nedostaje. Sječivo korodirano.
Cjel. dulj. 76,5 cm, dulj. sječ. 62,5 cm, šir. sječ. 3,5 cm
Ostavština Jelačić predana 1937. godine.
Inv. br. 13054
Tabla XVIII
173. NOŽ držak: 2. pol. 18. st. — oko 1830.
sječivo: poč. 18. st.
Držak od tamne kosti s većim usječenim ušima. Spojnica od metala ukrašena vegetabilnom ornamentikom a na nastavku drška motivom ljusaka.
Sječivo prerađeno iz mača, čelično, dvobrido sa širim žlijebom po sredini. S obje strane sječiva u gornjem dijelu prikaz barokne vitice, alegorička figura s mačem u ruci i natpisom: *C a r t a g o*.
Korice nedostaju.
Metalni dijelovi drška oštećeni. Listoliki ukras sječiva nedostaje.
Sječivo potamnjelo.
Cjel. dulj. 78 cm, dulj. sječ. 64 cm, šir. sječ. 3,5 cm
Darovao Nikola Hribar iz Velike Gorice 1937. godine.
Inv. br. 18141
Tabla XVIII
174. SABLJA držak: 2. pol. 18. st. — 2. pol. 19. st.
sječivo: 18. st.
Držak od žučkaste kosti s polukružnim ušima i rezbarenim naborima na koštanim oblogama. Spojnica od metala s tragovima pozlate ukrašena filigranom, sa četiri okrugla i četiri dugoljasta koralja.

Nastavak drška ukrašen filigranom s motivom kružića, a na listoliku dijelu ukras filigrana sa po jednim zrnem koralja sa svake strane.

Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, s dva žlijeba uz hrbat. Korice nedostaju.

Koštanj dio drška s jedne strane oštećen. Sječivo potamnijelo. Oštrica sječiva oštećena.

Cjel. dulj. 77,5 cm, dulj. sječ. 63,5 cm, šir. sječ. 3 cm

Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.

Inv. br. 13043

Tabla XVIII

175. MAČ kratki

držak i korice: Bosna 1846.
sječivo: Austrija (?), 1. pol. 18. st.

Držak od žute kosti s manjim polukružnim ušima. Spojnica metalna žljebljena. Nastavak drška jednostavan ukrašen poprečnim brazdama. S vanjske strane spojnice natpis: MARTIĆA: 1846: BOO.

Sječivo čelično, dvobrido, fasetirano sa svake strane u tri plohe. Na sječivu ugravirano dvanaest prizora iz Starog Zavjeta o Josipu sinu Jakobovom. Prizori se nižu na licu sječiva u šest ovalnih medaljona od šireg dijela prema vršku a na naličju od vrška prema dršku. Ispod medaljona nalaze se odgovarajući latinski tekstovi. Prizore u ovalu kao i latinske tekstove prate barokni zavoji i prepletene trake s lisnatim viticama. Na površini sječiva vide se tragovi pozlate.

Korice drvene, novije obložene pocinčanim limom.

Cjel. dulj. 61 cm, dulj. sječ. 49,5 cm, šir. sječ. 2,7 cm, korice 54,2 cm

Ostavština J. ačić predana 1937. godine. Mač poklonio banu Jelačiću fra Grga Martić.

Inv. br. 18353

Tabla XIX

176. SABLJA

držak: 19. st.
sječivo: 1. pol. 18. st.

Držak od tamne kosti s većim usječenim ušima. Nastavak drška od drveta učvršćen metalnom pločicom.

Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno, ukrašeno s obje strane vegetabilnom ornamentikom.

Korice nedostaju.

Potamnijelo.

Cjel. dulj. 82 cm, dulj. sječ. 66,5 cm, šir. sječ. 3,2 cm

Predao Vladimir Paulić, viši gradski inženjer 1941. godine.

Inv. br. 13074

177. NOŽ dugi

19. st.

Držak od žute kosti s rezbarenim ležištima za prste, valovitom glavicom drška i ukrasom ukucanih čavlića i kolutića. U donjem dijelu drška udubina za jezik krsnice.

Sječivo jatagana čelično, jednobrido, zakrivljeno.

Korice nedostaju. Krsnica nedostaje. Sječivo oštećeno od korozije.

Cjel. dulj. 86 cm, dulj. sječ. 73 cm, šir. sječ. 3,2 cm

Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.

Inv. br. 308

Tabla XIV

178. NOŽ ukrasni

Isfahan, 19. st.

Držak lijevan od čelika sa zadebljanom povijenom glavicom.

Sječivo čelično, jednobrido, zakrivljeno. S jedne strane sječiva vidljivi tragovi ornamentike.

Korice nedostaju.

Potamnijelo.

Cjel. dulj. 71 cm, dulj. sječ. 59 cm, šir. sječ. 4 cm

Ne postoji dokumentacija o načinu nabave.

Inv. br. 11578

Tabla XIX

BILJEŠKE UZ KATALOG:

1. Hidžranska era (mjesečeva era) započinje 622. godine kada je Muhamed preselio iz Meke u Medinu.
2. Mehmed i Muhamed pišu se u arapskom jeziku na isti način. Razlika je samo u tome što se u imenu Muhammed kod drugog m javlja znak udvajanja.
3. Pravopisna pogreška.
4. Pravopisna pogreška.
5. Zade znači perzijski sin, a uz imena zamjenjuje -ić ili -vić.
6. Možda je identičan istoimenom prizrenskom majstoru s početka 19. stoljeća koji je imao dućan u Arasta čaršiji. Đ. Petrović, Prilog datiranju jatagana prema mestu izrade, Vesnik Vojnog muzeja, 3, Beograd, 1956, 175.
7. Ime spavača oštećeno od korozije.
8. Pravopisna pogreška.
9. Neobičajeni način stavljanja titule ispred imena.
10. Pravopisna pogreška.
11. Rečenice nisu dovršene.
12. Rečenice nisu dovršene.

POPIS ILUSTRACIJA

- TABLA I**
 Kat. br. 1. Najstariji datirani jatagan s većim usječenim ušima s ukrasom filigrana, motivom zrna i zakrivljenim sječivom (1774—1775).
 Kat. br. 8. Jatagan s manjim usječenim ušima, ravnim sječivom na kojemu je natpis na perzijskom jeziku (1789—1790).
 Kat. br. 24. Jatagan sa zaobljenim neusječenim ušima. Prema natpisu na sječivju vjerojatno potječe iz Amasije u Turskoj (1801—1802).
- TABLA II**
 Kat. br. 12. Jatagan s usječenim ušima i ukrasom filigrana s koraljima, na nastavku drška motiv kolutića. U duljini sječiva natpis bez ornamentike (1794—1795).
 Kat. br. 73. Jatagan s usječenim ušima ukrašen na isti način kao kat. br. 12. Na sječivju natpis u dva reda flankiran ornamentikom (1862—1863).
 Kat. br. 132. Jatagan sa zaobljenim neusječenim ušima. Ukrašen drška kao kod kat. br. 12 i 73 (2. pol. 18. st. — 2. pol. 19. st.).
- TABLA III**
 Kat. br. 9. Jatagan s neusječenim ušima, naborima na koštanim oblogama i ukrasom zrna na spojnici (1789—1790).
 Kat. br. 21. Jatagan s neusječenim ušima, naborima na koštanim oblogama i vitičastom ornamentikom na metalnim dijelovima drška (1799—1800).
 Kat. br. 72. Jatagan s neusječenim ušima, naborima na koštanim oblogama, filigranskim ukrasom i koraljima na spojnici. Na nastavku drška motiv kolutića. (1862—1863).
- TABLA IV**
 Kat. br. 26 i 42. Jatagani sa fasetiranim ušima, bogato ukrašeni filigranom, motivom zrna i koraljima. Na sječivima natpisi s ornamentikom (1803—1804; 1809—1810).
- TABLA V**
 Kat. br. 22. Jatagan s većim usječenim ušima, s ornamentikom baroknih vitica na spojnici, nastavku drška i na listolikom ukrasu sječiva (1799—1800).
 Kat. br. 36. Jatagan sa zaobljenim izduljenim ušima, ukrasom baroknih vitica na spojnici, nastavku drška i na listolikom ukrasu sječiva (1806—1807).
- TABLA VI**
 Kat. br. 5. Jatagan s većim usječenim ušima. Nastavak drška jednostavan s poprečnim brazdama. S jedne strane sječiva (5a) srebrom tauširana ornamentika, a s druge strane (5b) uz ornament natpis (1787—1788).
 Kat. br. 102. Jatagan s većim usječenim ušima, jednostavnom spojnicom i nastavkom drška s brazdanim polukružnim završetkom (kraj 18. st. — 1. pol. 19. st.).
- TABLA VII**
 Kat. br. 158. Jatagan s drškom od mjedi s polukružnim ušima i ukrasom baroknih vitica (19. st.).
 Kat. br. 165. Jatagan s drškom od mjedi s usječenim ušima ukrašen baroknim viticama (19. st.).
- TABLA VIII**
 Kat. br. 66, 107, 142. Jatagani s usječenim ušima i punciranom vegetabilnom ornamentikom (1840—1860).
- TABLA IX**
 Kat. br. 104. Jatagan s malim spojenim ušima ukrašen ukucanim čavličima i kolutićima. Na sječivju gravirani natpis sa žigom (kraj 18. st. — 2. pol. 19. st.).
 Kat. br. 117. Jatagan sa spojenim ušima i veoma razvedenim listolikim ukrasom. Na sječivju gravirani natpis i žig (19. st.).
- TABLA X**
 Kat. br. 58. Jatagan s usječenim ušima ukrašen filigranom i koraljima. Na nastavku drška i listolikom ukrasu sječiva ukras pozlaćenih vitica. Na sječivju natpis u dva reda flankiran ornamentom i pozlaćen (1826—1827).
 Kat. br. 30. Jatagan sa zaobljenim neusječenim ušima. Na nastavku drška zupčasti ukras. U cijeloj duljini sječiva natpis i Salomonova zvijezda. Korice s okovima na kojima su vitice izrađene od zupčastih crtica (1805—1806).
- TABLA XI**
 Kat. br. 62. Jatagan s većim usječenim ušima, ukrasom filigrana i koralja. Na nastavku drška ukras kolutića. Na sječivju uokvireni natpis (1838—1839).
 Kat. br. 74. Jatagan sa fasetiranim ušima i ukrasom filigrana. Na nastavku drška motiv kolutića. Na sječivju natpis u dva reda uokviren i flankiran ornamentom (1863—1864).
 Kat. br. 94. Jatagan s većim usječenim ušima, s ukrasom filigrana i koralja. Na nastavku drška ukras kolutića. Na sječivju natpis u vrsti ornamentalnog oblika (2. pol. 18. st. — 2. pol. 19. st.).
- TABLA XII**
 Kat. br. 31, 45, 59. Jatagani s tamnim i svjetlim drščima te ravnim sječivom. Na kat. br. 31 i 59 natpis u medaljonu. (1805—1806; 1809—1810; 1826—1827).
- TABLA XIII**
 Kat. br. 103. Jatagan kratki s dugoljastim polukružnim ušima i ukrasom ukucanih čavlića i kolutića. Na spojnici i nastavku drška zupčasti ukras. Na sječivju jetkana ornamentika i natpis. Sarajevo, kraj 18. st. — 2. pol. 19. st.
 Kat. br. 79. Jatagan s neusječenim ušima ukrašen filigranom. Na nastavku drška ukras kolutića. Na sječivju natpis pisani arapski i latinicom. Prijedor, 1878.
 Kat. br. 80. Najkraći jatagan s manjim usječenim ušima. Na spojnici barokna ornamentika. Nastavak drška jednostavan s poprečnim brazdama (2. pol. 18. st. — oko 1830.).
- TABLA XIV**
 Kat. br. 147. Jatagan s manjim fasetiranim ušima. Sječivo u donjem dijelu prošireno u obliku jezika (19. st.).
 Kat. br. 166. Najdulji jatagan, izuzetan primjerak s okovanim drškom. Okov ukrašen baroknim viticama. Listoliki ukras veoma razveden. Sječivo prema vršku prošireno u obliku jezika (19. st.).
 Kat. br. 177. Prerađeni jatagan sa sječivom koje odgovara kat. br. 147 i 166. (19. st.).
- TABLA XV**
 Kat. br. 87. Izuzetan primjerak jatagana s ukrasom baroknih vitica (2. pol. 18. st. — oko 1830.).
 Kat. br. 88. Izuzetan primjerak jatagana s manjim neproporcionalnim ušima i kasnobaroknom ornamentikom (2. pol. 18. st. — oko 1850.).

TABLA XVI

Kat. br. 96. Izuzetan primjerak jatagana s ukrasima koralja i tirkiza u filigranu (2. pol. 18. st. — 2. pol. 19. st.).

Kat. br. 118. Izuzetan primjerak jatagana okovan u srebro ukrašen baroknim viticama. Zanimljiv listoliki ukras s kružnom preforacijom (19. st.).

TABLA XVII

Kat. br. 168. Najstariji primjerak jatagana, bez drška. Kupa kod Siska, 16—17. st.

Kat. br. 169. Oštećeni jatagan bez drška s grubom dekoracijom sječiva 19. st.

Kat. br. 143. Vojnički jatagan dalmatinskih strijelaca iz 1888. godine.

TABLA XVIII

Prerađeni jatagani sa sječivima paloša (kat. br. 172), mača (kat. br. 173) : sablje (kat. br. 174). Sječiva 18. st., dršci 18—19. st.

TABLA XIX

Kat. br. 175. Mač kratki ukrašen prizorima iz života Josipa Egipatskog. Držak u obliku jatagana. Bosna, 1846. Sječivo: Austrija (?), sred. 18. st.

Kat. br. 178. Jatagan ukrasni, Isfahan (Iran) 19. st.

TABLA XX

Prijepisi natpisa kat. br. 1, 6, 8.

TABLA XXI

Prijepis natpisa kat. br. 12.

TABLA XXII

Prijepisi natpisa kat. br. 15, 18, 27, 31.

TABLA XXIII

Prijepisi natpisa kat. br. 33, 37, 42.

TABLA XXIV

Prijepisi natpisa kat. br. 47, 58.

TABLA XXV

Prijepisi natpisa kat. br. 69, 73, 74.

DIE JATAGANSAMMLUNG DES HISTORISCHEN MUSEUMS VON KROATIEN

Die Jatagane wurden sehr oft mit den Handscharen verwechselt. In der älteren, aber auch in der neueren, fremden und einheimischen Fachliteratur über Waffen, stösst man häufig auf eine Identifizierung oder auf unvollständige Definitionen dieser beiden Waffengattungen.

In jüngerer Zeit wurden in einigen ausländischen Publikationen¹ wie auch in Beiträgen unserer einheimischen Sachverständigen die mit Jataganen und Handscharen verbundenen Begriffe geklärt.²

Der Handschar ist ein Dolch, dessen starke Klinge von der Mitte weiter gegen die Spitze stark geschwungen ist. Sie ist zweischneidig und hat einen ausgeprägten Mittelgrat. Der Handschar gehörte im Osmanischen Reich zur Bewaffnung der Janitscharen, die ihn in den Stiefel gesteckt trugen. Man vermutet, dass sein Gebrauch bei uns nicht bedeutsam und nur auf Janitscharenbesatzungen begrenzt war.³

Der Jatagan ist eine Waffe von ungewöhnlichem Aussehen sowohl in bezug auf die Form seiner Klinge als auch auf die Gestaltung des Griffes. Er diente zum Stechen und zum Schneiden. Die Klinge des Jatagans ist doppelt, d. h. vom Griff ausgehend gegen die Spitze konkav-konvex geschwungen. Die Stärke des Jatagans liegt beim Stechen in der Spitze und beim Schneiden kann er sehr leicht in den Körper gestossen werden.

Nach der Klingenform werden die Jatagane in geschwungene und solche mit gerader Klinge eingeteilt. Der Griff des Jatagans ist aus Bein ausgearbeitet und hat grössere oder kleinere Ohren. Die Ohren konnten im Bedarfsfall zum Aufstützen einer Feuerwaffe dienen.⁴ Nach der Beinfarbe unterscheidet man Jatagane mit hellen oder dunklen Griffen. Bei manchen Jataganen sind die Griffe mit Metall, am häufigsten mit Silber bekleidet. Man findet auch Jatagane mit Griffen aus gegossenem, ornamentiertem Messing. Jatagane haben auch Scheiden aus Holz, die mit Leder oder Metall überzogen sind.

In unseren Gebieten gab es zahlreiche Zentren, wo Jatagane hergestellt wurden. Das waren Travnik, Foča, Sarajevo, Hercegnovi, Kotor, Risan, Užice, Prizren und Skopje.⁵ Die in unserem Raum hergestellten Jatagane sind ausschliesslich Handwerkserzeugnisse. Jeder der Jatagane ist das Werk mehrerer Meister: eines Eisenschmieds, Messerschmieds, Goldschmieds u. a.

In einigen europäischen Ländern wurden Jatagane im 19. Jahrhundert in Handarbeit (in Frankreich) oder in Fabriken (in Österreich) für den Bedarf einiger Militäreinheiten hergestellt.⁶

In Bosnien und in der Herzegowina, woher der grösste Teil der Jatagane des Historischen Museums von Kroatien (im weiteren Text: HMK) stammen, hatte man die Herstellung von Jataganen bis zum Jahre 1878 beibehalten. Sehr bald nachdem Österreich Sarajevo okkupiert hatte,

verbot die Okkupationsbehörde die Anfertigung und den Verkauf von Jataganen.⁷

Als man im HMK beschloss, aus Anlass der Hundertjahresfeier des Bosnisch-herzegowinischen Aufstandes (1875—1878) eine Gelegenheitsausstellung zu veranstalten, fiel die Wahl auf die Jatagansammlung, da diese Waffengattung noch zur Zeit des Aufstandes benutzt wurde. Obwohl die kriegführenden Parteien mit modernen und technisch vollkommeneren Feuerwaffen versehen waren, gebrauchten sie in Nahkämpfen gerne ein langes Messer — den Jatagan. Angaben darüber sind in Dokumenten,⁸ in der Literatur⁹ und in der bildenden Kunst¹⁰ zu finden.

Die Jatagansammlung des HMK brigt 171 Stücke. Von fünf Jataganen sind nur die Klingen erhalten geblieben (Kat. Nr. 2, 168, 169, 170, 171). Sechs Jatagane haben Originalgriffe (Kat. Nr. 172, 173, 174, 175, 176) oder eine Originalklinge (Kat. Nr. 177). Das sind umgearbeitete Waffenexemplare, die wir trotzdem in den Katalog aufgenommen haben. Die Katalognummer 178 bezieht sich auf eine Art Ziermesser, dessen Klinge nach ihrer Form einem Jatagan entspricht. Das Messer wurde wahrscheinlich in 19. Jahrhundert in Isfahan (Iran) hergestellt. In den Katalog wurden insgesamt 178 Objekte aufgenommen.

Die Klingen der Jatagane sind oft mit arabischen Texten bedeckt. Als sie gelesen wurden,¹¹ konnte man feststellen, dass sich im HMK 119 signierte und 79 datierte Exemplare befinden. Ein besonderer Wert liegt darin, dass die datierten Stücke kontinuierlich von 1774 bis 1878 erscheinen. Nur in den dreissiger und den fünfziger Jahren des 19. Jahrhunderts sowie zwischen 1868 und 1878 gibt es grössere Lücken bei den datierten Jataganen. Doch diese Angaben sind kein Beweis dafür, dass die Herstellung von Jataganen abgenommen hätte, sondern sie charakterisieren lediglich die Sammlung des HMK.

Bei der systematischen Bearbeitung der Jatagansammlung sind wir zu bestimmten Angaben gekommen, die vorläufig nur für die Sammlung des HMK bezeichnend sind. Die Bearbeitung einer anderen umfangreicheren Jatagansammlung würde uns eine grössere Möglichkeit bieten, die erhaltenen Ergebnisse nachzuprüfen.

Nach der typologischen Analyse weichen die Jatagane des HMK von den in der Literatur festgestellten Exemplaren nicht ab. Die Sammlung umfasst 88 Jatagane mit hellen Griffen, 62 mit dunklen Griffen und 23 Stücke, deren Griffe silberbeschlagen oder aus Messing sind (da sind auch die Griffe der umgearbeiteten Exemplare inbegriffen). 105 Jatagane haben grössere oder kleinere, auseinandergerückte und eingeschnittene Ohren. Nicht eingeschnittene, halbkreisförmige Ohren findet man bei 39 Stücken. An 14 Jataganen sind die Ohren facettiert, und bei 6 Jataganen sind sie halbkreisförmig verlängert. Im ganzen haben vier Jatagane verbundene Ohren, und kleine Ohren, wie man sie ähnlich an Messern findet, gibt es bei acht Stücken. Manchmal sind auf den Griffen geschnitzte,

altenähnliche Verzierungen angebracht. Solche Ohren sind an sieben Jataganen zu sehen.

Von den im HMK befindlichen Jataganen haben 134 geschwungene und 37 gerade Klingen. Die Klingen sind meistens schlank und trotz ihrer Krümmung proportional breit. Nur bei einigen Objekten sind die Klingen gegen die Spitze breiter, zungenförmig. Unter den beschädigten Jataganen ohne Griff befindet sich eine ziemlich massive Klinge (Kat. Nr. 168) mit starkem Rücken und leicht gebogener Schneide. Mit Bezug auf den Fundort (der Fluss Kupa bei Sisak) haben wir sie mit dem 16.—17. Jahrhundert datiert. Demzufolge ist dieser Jatagan das älteste Stück des Katalogs.

Nach der Ornamentik können die Jatagangriffe des HMK in drei grössere Gruppen eingeteilt werden:

1. Griffe, deren Verbindungsstück mit Filigranarbeit und Dekorsteinen, und der Griffortsatz sowie die blattförmige Verzierung der Klinge mit Filigran verziert sind (53 Stücke).

2. Griffe, deren Verbindungsstück und die blattförmige Verzierung der Klinge barocke Pflanzenverzierungen aufweisen (49 Stücke) und

3. Aus Messing gegossene, mit Barockornamentik verzierte Griffe (17 Stücke).

In der ersten Gruppe unterscheiden wir zwei Varianten des Filigranschmucks:

a) Filigrane mit Kugelchen- oder Körnchenmotiv¹² auf dem Griffortsatz und häufig auch auf dem Verbindungsstück (10 Exemplare),

b) Filigran mit Ringelchenmotiv auf dem Griffortsatz (33 Exemplare).

In der zweiten Gruppe kommen ebenfalls zwei Varianten vor:

a) Schuppenmotiv auf dem Griffortsatz (31 Exemplare) und

b) einfacher Griffortsatz mit Querfurchen (11 Exemplare).

Ausser den angeführten Verzierungen der Jatagane des HMK findet man Exemplare, die mit einfachem Furchenmotiv, kleinen Zickzacklinien oder mit eingehämmerten kleinen Ringen und Nägeln verziert sind.

Einige der Jatagane sind ziemlich stark beschädigt, und es war daher schwierig, ihren Platz in den angeführten Gruppen zu bestimmen. Mehrere Jatagane sind einfach ausgearbeitet, ohne Schmuck, wahrscheinlich so, wie es den materiellen Möglichkeiten der Besteller oder der Käufer entsprach.

Die auf den Klingen angebrachten Inschriften und die Ornamentik sind grösstenteils in Tauschieretechnik ausgeführt. Die Inschriften werden meistens von stilisierten Ornamenten in der Länge der Klinge begleitet, manchmal sind sie in ein Medaillon eingefügt oder in eine Art von ornamentaler Form.

Die auf den Jataganen befindlichen Texte sind in osmanischer Sprache verfasst. Nur ein paar der Inschriften sind arabisch, und auf einem der Jatagane befindet sich ein persischer Text (Kat. Nr. 8). Die Inschrif-

ten enthalten in den meisten Fällen eine an Gott oder an seinen Gesandten gerichtete Bitte. Häufig sind es auch Verse mit Lebensweisheiten. Auf einer bestimmten Anzahl der Klingen stehen die Namen der Siebenschläfer aus der Höhle bei Ephesus und der Name ihres Hundes Kitmir. Von den magischen Zeichen ist auf den Jataganklingen am häufigsten der Salomostern zu finden.

Die Mehrzahl der signierten Jatagane trägt den Namen des Meisters, der die Waffe hergestellt hat, und den Namen des Eigentümers. Neben dem Namen des Eigentümers erscheint oft auch die Bezeichnung seiner gesellschaftlichen Stellung (Spahi, Aga, Beg) oder der Titel Bascha. Diese Rangbezeichnung befindet sich manchmal auch neben den Namen der Meister. Ein Beweis dafür, dass diejenigen, die diesen Titel führten, Militärpersonen — Janitscharen — waren.

Bis zu dem im Jahre 1826 erlassenen Ferman über ihre Auflösung wurde die Handwerkstätigkeit in Bosnien grösstenteils von Janitscharen ausgeübt. Einzelne Innungen wurden sogar als besondere Militäreinheiten organisiert, und die Einzelpersonen gehörten Militärabteilungen an.¹³ Die in die einzelnen Lettern eingeschobenen Zahlen auf den Jataganen der Kat. Nr. 1, 4, 22 bezeichnen die Militärabteilungen der Janitscharen. Das beweist auch die Tatsache, dass sich neben einzelnen Namen auf diesen Klingen der Titel Bascha befindet.

Est ist sehr schwierig zu bestimmen, zu welchen Schmiedezentren die Jatagane gehören. Nur auf drei Jataganen stehen die Bezeichnungen der Herstellungsorte. Das sind: Sarajevo (Kat. Nr. 103, Tafel XIII), Prijedor (Kat. Nr. 79, Tafel XIII) und die türkische Stadt Amasya (?) (Kat. Nr. 24, Tafel I). Für die meisten Jatagane kann man behaupten, dass sie aus unseren Gegenden stammen. Das beweisen auch Inschriften mit zum Teil ausgeschriebenen Phrasen oder unleserliche, nach einer Vorlage geschriebene Texte. Sie wurden wahrscheinlich von einheimischen Meistern angefertigt, welche die osmanische Sprache nicht beherrschten. Auf solche Meister weisen auch die Rechtschreibfehler in den Namen Numan (Kat. Nr. 6) und Saban (Kat. Nr. 53). Einer der Jatagane ist das Werk eines Meisters namens Ramo (Kat. Nr. 37), und dieser Name ist das Hypokoristikum des für Bosnien charakteristischen Namens Ramadan.

Drei der Jatagane sind besonders prunkvoll ausgeschmückt (Kat. Nr. 26, 42, 58); nach ihrer Dekorierung erinnern sie an Gegenstände, die in Shkodër (Skutari) und Saloniki hergestellt wurden, doch sind diese drei aller Wahrscheinlichkeit nach in unserem Raum entstanden.¹⁴

Auf einigen Jataganen sind Marken eingeprägt, auf denen die Namen der Meister nur schwer zu lesen sind.

Als Ausgangspunkt zur Datierung der im HMK bewahrten Jatagane diente uns die Gruppe von 79 datierten Stücken. Aufgrund einer Analyse der Ornamentik auf den datierten Jataganen konnten wir feststellen, dass in der Zeitspanne zwischen 1774 und 1878 32 filigranverzierte Jata-

gane, 33 mit Barockverzierungen und je zwei mit gefurchtem halbkreisförmigem Ende des Grifffortsatzes auftreten. Acht Jatagane weisen keine Verzierungen auf. Wir schlossen daraus, dass Filigranverzierung von der zweiten Hälfte des 18. bis zur zweiten Hälfte des 19. Jahrhunderts auf Jataganen erscheint. Barockverzierungen auf Jataganen begegnet man ebenfalls seit der zweiten Hälfte des 18. Jahrhunderts, aber von 1826—1827 sind sie nicht mehr zu finden. Jatagane mit punzierter Pflanzenornamentik erscheinen Mitte des 19. Jahrhunderts (genauer gesagt, um die Jahre 1845—1846 und 1857—1858). Exemplare mit einfachem gefurchtem Verbindungsstück und gefurchtem halbkreisförmigem Grifffortsatz können wir aus der Zeit vom Ende des 18. Jahrhunderts bis zum Jahre 1833—1834 datieren. Jatagane mit einfacher Zickzackornamentik datieren wir vom Ende des 18. bis zur zweiten Hälfte des 19. Jahrhunderts. Aufgrund eines Vergleichs der Namen der Meister und der Ornamentik auf den datierten Jataganen (Kat. Nr. 1—79) konnten wir feststellen, dass bei den folgenden Katalognummern die Meister identifiziert werden können: Kat. Nr. 3 entspricht Kat. Nr. 9, Kat. Nr. 27 entspricht Kat. Nr. 29, Kat. Nr. 57 entspricht Kat. Nr. 59. Meister Salih hatte die Jatagane unter den Kat. Nr. 73 und 74 angefertigt, und Meister Mehmed jene unter den Kat. Nr. 75 und 76.

Dann wurden die Namen der Meister und die Ornamentik der nicht datierten, aber signierten Jatagane (Kat. Nr. 80—119) mit den Namen auf den datierten Exemplaren verglichen, und auf diesem Vergleich gründen wir die Voraussetzung, dass der Meister der Kat. Nr. 40 mit dem Meister von Kat. Nr. 105 übereinstimmen könnte, der Meister von Kat. Nr. 48 mit dem der Nr. 106, und der Meister von Kat. Nr. 67 würde dem Meister der Kat. Nr. 108 entsprechen. Meister Salih, der die Jatagane unter den Katalognummern 73 und 74 angefertigt hatte, und der Meister der Kat. Nr. 111 könnten identisch sein. Nach der Ornamentik des Verbindungsstückes am Griff sind Kat. Nr. 2 und Kat. Nr. 120 sehr ähnlich.

Alle undatierten, signierten und nicht signierten Jatagane, ausser den früher angeführten Ausnahmen, wurden nach der Ornamentik in jene Zeiträume datiert, die wir aufgrund der datierten Exemplare festgestellt hatten.

Für die mit barocker Pflanzenornamentik ausgeschmückten Jatagane wurde bestimmt, dass sie in der Zeit von der zweiten Hälfte des 18. Jahrhunderts bis um das Jahr 1830 entstanden waren.

Die filigranverzierten Jatagane wurden mit der Zeit von der zweiten Hälfte des 18. bis zur zweiten Hälfte des 19. Jahrhunderts datiert.

Die Jatagane mit einfachem gefurchtem Verbindungsstück und gefurchtem halbkreisförmigem Ende des Grifffortsatzes wurden in die Zeit vom Ende des 18. bis zur ersten Hälfte des 19. Jahrhunderts datiert.

Die Jatagane mit Zickzacklinienverzierung wurden in die Zeit vom Ende des 18. bis zur zweiten Hälfte des 19. Jahrhunderts datiert.

Die Entstehungszeit der Jatagane mit eingepprägter Pflanzenornamentik wurde zwischen 1840 und 1860 bestimmt.

Jene Jatagane, deren gegossene Messinggriffe mit barocker Spiralornamentik verziert sind, wurden mit dem 19. Jahrhundert datiert.

Für alle übrigen Jatagane ohne besondere Merkmale wurde festgestellt, dass sie ebenfalls im 19. Jahrhundert entstanden waren.

Bei den umgearbeiteten Waffenstücken, die wir in den Katalog aufgenommen haben, wurden alle Klingen mit dem 18. Jahrhundert datiert, während die Griffe wahrscheinlich Ende des 18. oder im 19. Jahrhundert angefertigt wurden.

Geschichtlich und nach der Verzierung seiner Klinge ist das kurze Schwert mit der Katalognummer 175 sehr bemerkenswert. Eine Sonderstudie über dieses Schwert ist schon in Druck und wird im Fachblatt des Militärmuseums »Vesnik Vojnog muzeja«, Nr. 21 erscheinen.

Die Jatagane des HMK wurden in diesem Katalog nach Abschnitten auf folgende Weise angeordnet:

I. Datierte Jatagane, Kat. Nr. 1—79

II. Jatagane mit Inschriften ohne Datumsangabe, Kat. Nr. 80—119

III. Jatagane ohne Inschriften und ohne Datumsangaben, Kat. Nr. 120—167

IV. Jataganklingen, Kat. Nr. 168—171

V. Umgearbeitete Jatagane, Kat. Nr. 172—178

Innerhalb eines jeden Abschnitts sind die Beschreibungen der Jatagane nach zeitlicher Reihenfolge eingeteilt.

ANMERKUNGEN

1. D. J. Fryer, *Antique Weapons A—Z*, London, 1969, 86, 89; G. C. Stone, *Construction, Decoration and Use of Arms and Armor*, New York, 1961, 351, 676.
2. Lj. Rajković, *Zbirka jatagana Vojnog muzeja JNA*, Vesnik Vojnog muzeja, 1, Beograd, 1954, 106—123.
3. Dr Đ. Petrović, *Prilog upoznavanja načina rada sa muzejskim zbirka oružja i vrsta oružja izrađenog na Kosovu, u Makedoniji, Bosni i Hercegovini u XVIII i XIX veku*, Aufl. Matična služba Istorijaskog muzeja Srbije, Beograd, 1974, 1—24.
3. Dr Đ. Petrović, op. cit., 7.
4. A. Doliczek, *Monographie der k. u. k. österr.-ung. blanken und Handfeuerwaffen*, Graz, 1970, 33.
5. Đ. Petrović, *Prilog datiranju jatagana prema mestu izrade*, Vesnik Vojnog muzeja JNA, 3, Beograd, 1956, 172.
6. H. Seitz, *Blankwaffen, II*, Braunschweig, 1968, 341; F. Csillag, *Kardok történelmükben*, Budapest, 1971, 96.
7. Lj. Rajković, op. cit. 110.
8. Aus dem Briefwechsel von Vladimir Desnica, Brief Nr. 67, von 19. III 1876. — grosse Messer, Dokumentarsammlung des HMK.
9. S. Gopčević, *Crnogorsko-turski rat 1876.—1878*. Beograd, 1963.
10. Beispielsweise einzelne Werke von F. Quiquerez, N. Mašić, P. Jovanović und die Graphiken von Th. Valerio.
11. Die vollständige Bearbeitung der arabischen Texte hat Prof. Muhamed Ždralović, Assistent an der Orientalischen Sammlung des Historischen Instituts der Jugoslawischen Akademie der Wissenschaften und Künste, durchgeführt.
12. Nach Đ. Petrović (*Prilog upoznavanja načina rada sa muzejskim zbirka oružja ...*, Beograd, 1974, S. 9) wäre die Charakteristik der in Foča hergestellten Jatagane wie folgt: Silber, Vergoldung und Granulation anstelle von tordiertem Draht auf den metallenen Griffteilen. Aber Körnchenverzierung sehen wir auf den Jataganen unter den Kat. Nr. 26 und 42. Ein Jatagan, der diesen zwei ähnlich ist, befindet sich im Katalog über Waffen, Orden und Siegel des Historischen Museums von Serbien (Katalog oružja, odlikovanja i pečata, Ausg. Matična služba Istorijaskog muzeja Srbije), Beograd, 1974, Kat. Nr. 12. Von ihm wird berichtet, dass er jenen Jataganen ähnlich ist, die aus Shkodër (Skutari) und Saloniki stammen, wahrscheinlich aber in unserem Gebiet hergestellt wurde. Demzufolge können wir nicht nur dem Schmiedezentrum Foča Verzierungen mit Körnchenmotiven zuschreiben.
13. H. Kreševljaković, *Esnafi i obrti u Bosni i Hercegovini 1463.—1878*, Zagreb, 1935, 96.
14. Katalog oružja, odlikovanja i pečata, Aufl. Matična služba Istorijaskog muzeja Srbije, Beograd, 1974, Kat. Nr. 12.

TEXTE ZU DEN ABBILDUNGEN

TAFEL I

- Kat. Nr. 1. Der älteste datierte Jatagan mit grösseren, eingeschnittenen Ohren, Filigranverzierung, Körnchenmotiv und geschwungener Klinge (1774—1775).
Kat. Nr. 8. Jatagan mit kleineren, eingeschnittenen Ohren und gerader Klinge auf der sich eine persische Inschrift befindet (1789—1790)
Kat. Nr. 24. Jatagan mit abgerundeten, nicht eingeschnittenen Ohren. Der Inschrift auf der Klinge zufolge stammt er aus der türkischen Stadt Amasya (?) (1801—1802)

TAFEL II

Kat. Nr. 12. Jatagan mit eingeschnittenen Ohren; Verzierung: Filigran mit Korallen, auf dem Griffortsatz Ringelchenmotiv. Der Klingenslänge folgend eine Inschrift ohne Ornamentik (1794—1795)

Kat. Nr. 73. Jatagan mit eingeschnittenen Ohren. Die gleiche Ausschmückung wie bei Kat. Nr. 12. Auf der Klinge eine auf zwei Reihen verteilte, von Ornamentik flankierte Inschrift (1862—1863)

Kat. Nr. 132. Jatagan mit abgerundeten, nicht eingeschnittenen Ohren. Ausschmückung des Griffes wie bei den Kat. Nrn. 12 und 73 (2. Hälfte des 18. Jhs — 2. Hälfte des 19. Jhs)

TAFEL III

Kat. Nr. 9. Jatagan mit nicht eingeschnittenen Ohren, Falten auf den Beinauflagen und Körnchenverzierung auf dem Verbindungsstück (1789—1790)

Kat. Nr. 21. Jatagan mit nicht eingeschnittenen Ohren, Falten auf den Beinauflagen und Rankenornamentik auf den metallenen Griffteilen (1799—1800)

Kat. Nr. 72. Jatagan mit nicht eingeschnittenen Ohren, Falten auf den Beinauflagen, Filigranverzierung und Korallen auf dem Verbindungsstück sowie Ringelchenmotiv auf dem Griffortsatz (1862—1863)

TAFEL IV

Kat. Nr. 26 und 42. Jatagane mit facettierten Ohren, mit reicher Filigranverzierung, Körnchenmotiv und Korallen. Auf den Klängen Inschriften mit Ornamentik (1803—1804; 1809—1810)

TAFEL V

Kat. Nr. 22. Jatagan mit grösseren, eingeschnittenen Ohren, mit barocker Rankenornamentik auf dem Verbindungsstück, dem Griffortsatz und auf der blattförmigen Verzierung der Klinge (1799—1800)

Kat. Nr. 36. Jatagan mit gerundeten, verlängerten Ohren, barocker Rankenverzierung am Verbindungsstück, am Griffortsatz und auf der blattförmigen Verzierung der Klinge (1806—1807)

TAFEL VI

Kat. Nr. 5. Jatagan mit grösseren, eingeschnittenen Ohren. Der Griffortsatz einfach, mit Querfurchen. Auf einer Seite (5a) silbertauschierte Ornamentik, auf der anderen (5b) neben dem Ornament die Inschrift (1787—1788)

Kat. Nr. 102. Jatagan mit grösseren, eingeschnittenen Ohren, einfachem Verbindungsstück und einem Griffortsatz mit gefurchtem, halbkreisförmigem Abschluss (Ende des 18. Jhs — 1. Hälfte des 19. Jhs)

TAFEL VII

Kat. Nr. 158. Jatagan mit Messinggriff, halbkreisförmigen Ohren und barocker Rankenverzierung (19. Jh.)

Kat. Nr. 165. Jatagan mit Messinggriff, eingeschnittenen Ohren und Barockrankendekor (19. Jh.)

TAFEL VIII

Kat. Nrn. 66, 107, 142. Jatagane mit eingeschnittenen Ohren und punzierter Pflanzenornamentik (von 1840 bis 1860)

TAFEL IX

Kat. Nr. 104. Jatagan mit kleinen, verbundenen Ohren; Verzierung: eingehämmerte kleine Nägel und Ringelchen. Auf der Klinge gravierte Inschrift mit Marke (Ende des 18. Jhs — 2. Hälfte des 19. Jhs)

Kat. Nr. 117. Jatagan mit verbundenen Ohren und stark gegliederter blattförmiger Verzierung. Auf der Klinge gravierte Inschrift und Marke (19. Jh.)

TAFEL X

Kat. Nr. 58. Jatagan mit eingeschnittenen Ohren; Verzierung: Filigran und Korallen. Am Griffortsatz und an der blattförmigen Klängenverzierung ein vergoldeter Rankendekor. Auf der Klinge eine ornamentflankierte, vergoldete, zweireihige Inschrift (1826—1827)

Kat. Nr. 30. Jatagan mit abgerundeten, nicht eingeschnittenen Ohren. Auf dem Griffortsatz eine gezahnte Verzierung. Über der ganzen Klängenlänge eine Inschrift und der Salomostern. Die Scheide mit Beschlägen und mit gezahnten kleinen Strichen ausgearbeiteten Ranken (1805—1806)

TAFEL XI

Kat. Nr. 62. Jatagan mit grösseren, eingeschnittenen Ohren, Filigranverzierung und Korallen. Am Griffortsatz Ringelchenschmuck. Eine eingerahmte Inschrift auf der Klinge (1838—1839)

Kat. Nr. 74. Jatagan mit facettierten Ohren und Filigranverzierung. Am Griffortsatz Ringelchenmotiv. Auf der Klinge eine zweireihige, ornamentflankierte Inschrift (1863—1864)

Kat. Nr. 94. Jatagan mit grösseren, eingeschnittenen Ohren, Filigran- und Korallenverzierung. Am Griffortsatz Ringelchenschmuck. Auf der Klinge ist die Inschrift in einer Art von ornamentaler Form angebracht (2. Hälfte des 18. Jhs — 2. Hälfte des 19. Jhs)

TAFEL XII

Kat. Nrn. 31, 45, 59. Jatagane mit dunklen und hellen Griffen sowie mit gerader Klinge. Auf den Kat. Nrn. 31 und 59 die Inschrift in einem Medaillon (1805—1806; 1809—1810; 1826—1827)

TAFEL XIII

Kat. Nr. 103. Kurzer Jatagan mit länglichen, halbkreisförmigen Ohren. Verzierung: eingehämmerte kleine Nägel und Ringelchen. Auf Verbindungsstück und Griffortsatz gezahnter Dekor. Auf der Klinge geätzte Ornamentik und Inschrift. Sarajevo, Ende des 18. Jhs — 2. Hälfte des 19. Jhs

Kat. Nr. 79. Jatagan mit nicht eingeschnittenen Ohren und Filigranverzierung. Am Griffortsatz Ringelchenschmuck. Auf der Klinge arabische und mit lateinischen Buchstaben geschriebene Inschriften. Prijedor, 1878

Kat. Nr. 80. Der kürzeste Jatagan mit kleineren, eingeschnittenen Ohren. Am Verbindungsstück Barockornamentik. Der Griffortsatz einfach, mit Querfurchen (2. Hälfte des 18. Jhs — um 1830)

TAFEL XIV

Kat. Nr. 147. Jatagan mit kleineren facettierten Ohren. Der untere Teil der Klinge zungenförmig verbreitert (19. Jh.)

Kat. Nr. 166. Der längste Jatagan, aussergewöhnlich prächtiges Exemplar mit beschlagenem Griff. Der Beschlag mit Barockranken verziert. Die blattförmige Verzierung der Klinge stark gegliedert. Die Klingenspitze zungenförmig verbreitert (19. Jh.)

Kat. Nr. 177. Umgearbeitetes Exemplar eines Jatagans, dessen Klinge den Kat. Nrn. 147 und 166 entspricht (19. Jh.)

TAFEL XV

Kat. Nr. 87. Ausserordentlich schönes Exemplar eines Jatagans mit barocker Rankenverzierung (2. Hälfte des 18. Jhs — um 1830)

Kat. Nr. 88. Aussergewöhnliches Exemplar eines Jatagans mit kleineren, nicht proportionalen Ohren und spätbarocker Ornamentik (2. Hälfte des 18. Jhs — um 1850)

TAFEL XVI

Kat. Nr. 96. Besonders prächtiges Exemplar eines Jatagans; Verzierung: in Filigranarbeit eingesetzte Korallen und Türkise (2. Hälfte des 18. Jhs — 2. Hälfte des 19. Jhs)

Kat. Nr. 118. Einzigartiges Exemplar eines Jatagans, mit Silberbeschlägen und barockem Rankendekor geschmückt. Interessant die blattförmige Verzierung der Klinge mit Kreisperforation (19. Jh.)

TAFEL XVII

Kat. Nr. 168. Das älteste Exemplar unter den Jataganen, ohne Griff. Fluss Kupa bei Sisak, 16—17. Jh.

Kat. Nr. 169. Beschädigter Jatagan ohne Griff, mit grober Verzierung auf der Klinge (19. Jh.)

Kat. Nr. 143. Soldatenjatagan der dalmatinischen Landesschützen aus dem Jahre 1888

TAFEL XVIII

Umgearbeitete Jatagane: mit Pallosklinge (Kat. Nr. 172), Schwertklinge (Kat. Nr. 173) und Säbelklinge (Kat. Nr. 174.) Die Klingen aus dem 18. Jh., die Griffe aus dem 18.—19. Jh.

TAFEL XIX

Kat. Nr. 175. Kurzes Schwert, ausgeschmückt mit Szenen aus dem Leben des alttestamentarischen Josephus, des Ägypters. Der Griff hat die Form eines Jatagangriffs, Bosnien, 1846. Die Klinge: Österreich (?), 1. Hälfte des 18. Jhs.

Kat. Nr. 178. Dekorjatagan, Isfahan, (Iran), 19. Jh.

TAFEL XX

Transkription der Inschriften Kat. Nr. 1, 6, 8

TAFEL XXI

Transkription der Inschrift Kat. Nr. 12

TAFEL XXII

Transkription der Inschriften Kat. Nr. 15, 18, 27, 31

TAFEL XXIII

Transkription der Inschriften Kat. Nr. 33, 37, 42

TAFEL XXIV

Transkription der Inschriften Kat. Nr. 47, 58

TAFEL XXV

Transkription der Inschriften Kat. Nr. 69, 73, 74

TABLA II, kat. br. 12, 73, 132.
TAFEL II, Kat. Nr. 12, 73, 132

TABLA III, kat. br. 9, 21, 72.
TAFEL III, Kat. Nr. 9, 21, 72

TABLA IV, kat. br. 26, 42.
TAFEL IV, Kat. Nr. 26, 42

TABLA V, kat. br. 22, 36.
TAFEL V, Kat. Nr. 22, 36

TABLA VI, kat. br. 5 (a, b), 102.
TAFEL VI, Kat. Nr. 5 (a, b), 102

TABLA VII, kat. br. 158, 165.
TAFEL VII, Kat. Nr. 158, 165

TABLA VIII, kat. br. 66, 107, 142.
TAFEL VIII, Kat. Nr. 66, 107, 142

TABLA IX, kat. br. 104, 117.
TAFEL IX, Kat. Nr. 104, 117

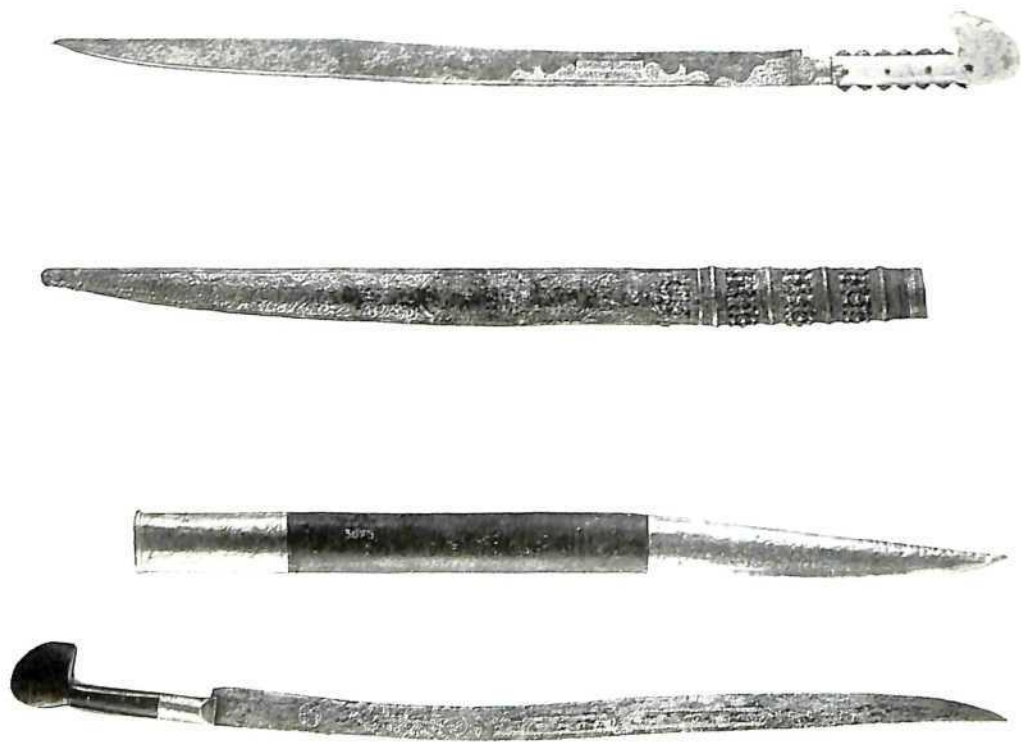

TABLA X, kat. br. 58, 30.
TAFEL X, Kat. Nr. 58, 30

TABLA XI, kat. br. 62, 74, 94.
TAFEL XI, Kat. Nr. 62, 74, 94

TABLA XII, kat. br. 31, 45, 59.
TAFEL XII, Kat. Nr. 31, 45, 59

TABLA XIII, kat. br. 103, 79, 80.
TAFEL XIII, Kat. Nr. 103, 79, 80

TABLA XIV, kat. br. 147, 166, 177.
TAFEL XIV, Kat. Nr. 147, 166, 177

TABLA XV, kat. br. 87, 88.
TAFEL XV, Kat. Nr. 87, 88

TABLA XVI, kat. br. 96, 118.
TAFEL XVI, Kat. Nr. 96, 118

TABLA XVII, kat. br. 168, 169, 143.
TAFEL XVII, Kat. Nr. 168, 169, 143

TABLA XVIII, kat. br. 172, 173, 174.
TAFEL XVIII, Kat. Nr. 172, 173, 174

TABLA XIX, kat. br. 175, 178.
TAFEL XIX, Kat. Nr. 175, 178

سنه ۱۱۸۱ عمل الحاج ابراهيم صاحب صالح باشه

بچاق الده كرك دلدہ سبحان ۷۹

۱۲۰۳ عمل محمد صاحب نومان بك

عمل محمد صاحب محمد اسورى زاده

از برای محو اثبات خطا
خنجر آمد در مبانیت زین صفا

مبارك باد سعادت باد سنه ۱۲۰۴

r.

عمل الحاج ابراهيم زاده ۱۲۰۹ صاحب و مالك ?

بچانمك شدتندن آتش چقار اشبو طاشدن
..... كچين اشبو باشدن
دم سرشك اقمقندن مقور سره آيا شفقى

v.

داشما مرغوب اوله بين الناس
نجه جوهرات بيننده جوهر الماس

اوله مظهر حضر الياس
بولاد دار يقاده مكاني جنه فردوسى

الهي ديرم سندن تبارك
صاحبنى اولور مبارك

ادب برله حی اولسون....

۱۲۲۰ عمل عمر (باشر؟) صاحب عمر بن درویش (باشا؟)

سینه، اعدایه یاری بوچاغی قیل نشان
صاحبنی داتم مظفر ایله اولسون عالیشان

الهی دیرم سندن تبارک بوچاق صاحبنی اولسون مبارک

سنه ۱۲۲۲ عمل رامو صاحب عثمان

توکل علی خالق عبده عثمان

۱۲۲۴ عمل اوسته علی صاحب ابراهیم بن عمر فاشق فیک

یملیحا، مکسلینا، مثلینا، مرنوش، دبرنوش،
شازنوش، کفشططیوش

۱۲۱۰ عمل عمر صاحب عثمان
توکل علی خالق عبده عثمان باشه

بیاق الده کرک دلدہ سبحان عبده عثمان
یا محمد قیل شفاعت امتدر عثمان اغا

۱۲۱۳ عمل حسین قلفه صاحب و مالک ل؟

سنه ۱۲۱۰ عمل محمد صاحب علی بک

۱۲۲۰ عمل علی صاحب محمد

توکل علی الله

لا فتا الاعلى لا سيف الا ذوالفقار
عمل صالح صاحب ومالك محمد اغا

ای کوکل برجانه ایچون هر جانه منت ایلر
اشرقی دنیا ایچون سلطاننه منت ایلر

سنه ۱۲۷۷

عمل صالح صاحب ومالك مصطفى اغا
توکل سنه ۱۲۷۹

ای کوکل برجان ایچون هر جانه منت ایلر...

عمل صالح صاحب ومالك حسن اغا
توکل علی ... ۱۲۸۰

ای کوکل برجان ایچون هر جانه منت ایلر
عشرقی دنیا..

سنه تسع وعشرون وماثین والفاء
عمل الحاج محمد صاحب حسن باشا

یملیجا، مکثلینا، مثلینا، مرنوش، دبرنوش،
شازنوش، کفشطپیوش، قطمیر

۲.

توکل علی خالق عبده امن

بو چاغی قیل مبارک ای کریم لایزال
صاحبنه ویرمه یارب عمری اولدقجه زوال

یا محمد قیل شفاعت امتندر امن

۷.

صاحب و مالك امن اغا ۱۲۴۲

یملیجا، مکثلینا، مسلینا، مرنوش،
دبرنوش، شازنوش، کفشطپیوش، قطمیر

عمل عمر